

2993

5935.

SPRAWOZDANIE

C. K. DYREKCJI

Akademii Handlowej

W KRAKOWIE

za rok szkolny

1910.

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII HANDLOWEJ W KRAKOWIE
CZCIONKAMI Drukarni A. KOZIAŃSKIEGO

1910.

5935.

SPRAWOZDANIE

C. K. DYREKCJI

Akademii Handlowej

W KRAKOWIE

za rok szkolny

1910.

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII HANDLOWEJ W KRAKOWIE
CZCIONKAMI Drukarni A. KOZIAŃSKIEGO

1910.

T R E Ś Ć.

- I. Dr. H. Weigt, Niektóre dokumenta cechu grzebieńiarzy w Krakowie.
- II. Wiadomości szkolne przez dyrektora zakładu.

- A) Akademia Handlowa:

- a) Skład Kuratorii,
 - b) Skład grona nauczycielskiego,
 - c) Plan nauki,
 - d) Zbiory naukowe,
 - e) Sprawozdanie z czynności w pracowniach,
 - f) Pomoc koleżeńska uczniów A. H.
 - g) Kronika zakładu,
 - h) Imienny spis uczniów wpisanych,
 - i) Statystyka uczniów,
 - j) Wykaz książek szkolnych na rok szkolny 1910/1911,
 - k) Ogłoszenie, dotyczące wpisów na rok szkolny 1910/1911,

- B) Połączone z Akademią handlową szkoły i kursa (plany naukowe, spisy uczniów, ogłoszenia o wpisach).

- 1. Kurs Abiturjentów i kurs dla Abiturjentek żeńskich szkół średnich,
 - 2. Dwuklasowa szkoła handlowa męska,
 - 3. Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska,
 - 4. Uzupełniająca szkoła handlowa,
 - 5. Wieczorny zawodowy kurs handlowy dla dorosłych.
 - 6. Przepisy egzaminów prywatnych z przedmiotów handlowych.
-

Dr. H. WEIGT

Niektóre dokumenta cechu
grzebieniarzy w Krakowie.

Niektóre dokumenta cechu grzebienniarzy w Krakowie.

Przypadkowo dostało mi się do rąk czterdzieści dokumentów i księga zawierająca protokoły posiedzeń krakowskiego cechu grzebienników. Dał mi je mianowicie do przejrzania jeden z uczniów Akademii Handlowej, p. Maryan Mikołajski, nabywszy je za drobną kwotę pieniężną właśnie w chwili, kiedy miały uleść zniszczeniu. Dokumenta będące w posiadaniu prywatnem z reguły nie są dostępne dla badaczy, którzy często nawet o ich istnieniu nie wiedzą; dlatego też korzystam ze sposobności i tutaj o nich podaję wiadomość.

Dokumenty te, uporządkowane chronologicznie, są następujące:

1. R. 1548. d. 24. m. września. Opatów Wielki.
Krzysztof Iglarz, złotnik starszy z miasta Opatowa Wielkiego, do starszych cechu grzebienników miasta Krakowa z prośbą o niezatrzymywanie w nauce i odsyłanie nazad chłopców, którzy uciekli od mistrzów z ich szkoda, jak to się parę razy już zdarzyło. (Dokument opatrzony pieczęcią cechową i podpisem Iglarza).
2. R. 1551. ? Kraków.
Prośba grzebienników krakowskich do burmistrza i rajców o wydanie statutu cechowego dla grzebienników, podająca zarazem główne punkta takiego statutu (p. niżej str. 10).
3. R. 1552. d. 15. m. stycznia. Kraków.
Rada miasta Krakowa potwierdza »porządki« cechu grzebienników przez tenże cech jej przedłożone, zastrzegając sobie prawo odnowienia ich i zmiany podług własnego uznania i potrzeby (p. niżej str. 13).

4. R. 1595. d. 28. m. czerwca. Kraków.
Świadcstwo czteroletniej pracy nienagannej u Grzegorza Miechowskiego, majstra grzebieniarskiego i biegłości w rzemiośle wydane przez starszych cechu grzebieniarzy, Szymona Jaworskiego i Grzegorza Miechowskiego dla Tomasza Polanki (p. niżej str. 16).
5. R. 15.. Wrocław.
Starsi cechu grzebienników wrocławskich do cechu grzebieniarzy krakowskich o niestosowanie się do zwyczajów cechowych (p. niżej str. 17).
6. R. 1642. d. 5. m. września. Kleparz.
Wyciąg urzędowy z aktów wójtowskich kleparskich zawierający wyrok w sprawie o niedozwolony wywóz rogów z Krakowa ku szkodzie grzebieniarzy krakowskich (p. niżej str. 18).
7. R. 1650. d. 17. m. września. Kraków.
Wyciąg z aktów radzieckich krakowskich zawierający pozwolenie i nadający prawo karania za pijaństwo starszym cechów krakowskich, zastrzegający jednak możliwość apelacji od wyroku cechu do rady miejskiej (p. niżej str. 19).
8. R. 1671. d. 8 m. lutego.
Wyciąg z aktów urzędu wójtowskiego błońskiego, dotyczący sprawy aresztowania i oskarżenia Marcina Wilczyńskiego z Siewierza o niedozwolony wywóz rogów, zakupionych w Krakowie i Kleparzu na szkodę grzebienników krakowskich (p. niżej str. 20).
9. R. 1671. d. 17. m. września. Kraków.
Wyciąg z aktów grodzkich krakowskich stwierdzający, iż Adam Sobierayczyk, woźny ogłosił „in quatuor partibus fori cracoviensis populo ad sonum tubae congregato, alta et sonora, intelligibique voce». »...Panowie raczcie Waszecz wiedzieć, że urząd radziecki krakowski do wiadomości podaie, isz podług przywileiów cechowi grzebienników krakowskich służących nie godzi się zadnemu rogow wołowych wykupowac y z miasta Krakowa gdzieindziej wywozić, także roboty grzebiennicy to iest grzebieniow zaden nie powinien takich, iakie tu grzebiennicy krakowscy robią, robic ani nawozic y przedawac; zaczym ktoby się wazył albo rogi wykupowac [y] wywozić, albo grzebień robotey grzebienników

krakowskich nawozic y przedawac, takowe rzeczy y robote zabierac będą». (Dokument opatrzony pieczęcią urzędową).

10. R. 1671. d. 24. m. września. Kraków.

Urzędowy wyciąg z aktów grodzkich starościńskich w Krakowie, zawierający przysięgę Andrzeja Stawowicza i Jana Miechowskiego, starszych cechu grzebienniarzy, »iz w cechu naszym grzebiennikow krakowskich bywało nas zdawna braci rzemieszło robiących pięć, teraz po abiuratach dawnych i od roku tysiąc szescset szescdziesiątego siódmego nie masz nas tylko trzech, co rzemieszło robimy i pobory płacic nalezemy a dwoch od dawnego czasu vmarło, od których poboru płacic nie powinnismy« (Dokument opatrzony pieczęcią i podpisem).

11. R. 1671. d. 24. m. września. Kraków. Ten sam dokument, co powyżej, drugi egzemplarz.

12. R. 1673. d. 10. m. lipca. Kraków.

Wyrok sądu starszych cechu grzebienniczego wraz ze starszymi 3 cechów innych na »siostrę« p. Tomaszową Miechowską za zniewagi i zelżywości wyrządzone starszym cechu grzebienników i innym siostrom cechowym. (Dokument opatrzony podpisami członków sądu).

13. R. 1733. d. 20. m. sierpnia. Pińczów.

Cechmistrze Floryan Kęmpkowicz i Stanisław Rodacki »z całą bracią contuberniej szynkownej miasta Pinczowa« świadczą, iż Wojciech Karmeci odbył trzyletnią naukę i został wyzwolony przez Marcina Szaflanowicza grzebienniarza w Pińczowie i wpisany w księgi cechowe i proszą o przyjęcie go do »porządku towarzyskiego a na potym braterskiego«. (Pieczęć »konsztu szynkownego« i podpisy).

14. R. 1749. d. 26. m. marca.

Wyciąg z aktów urzędu radzieckiego krakowskiego zawierający wyrok w sprawie cechu grzebienników o wykupywanie i wywożenie poza Kraków rogów. (Dokument opatrzony pieczęcią).

15. R. 1750. d. 30. m. kwietnia. Opawa.

Metryka urodzin i chrztu Jana Jakóba Heinricha, rodem z Opawy, później majstra grzebieniarskiego w Krakowie.

16. R. 1751. d. 5. m. listopada. Kraków.

Wyciąg z aktów radzieckich krakowskich, zawierający rozkaz

- sekwestracyi rogów u Antoniego Otto i Tomasza Luciusa, mieszczań krakowskich. (Dokument opatrzone pieczęcią).
17. R. 1751. d. 24. m. listopada. Kraków.
Wyciąg urzędowy z aktów radzieckich krakowskich w sprawie cechu grzebiennarzy przeciw Antoniemu Otto i Tomaszowi Luciusowi.
 18. R. 1759. d. 17. m. listopada. Opawa.
Metryka Ignacego Dominika Messniga.
 19. R. 1767. d. 4. m. marca. Nitra.
Metryka Jakóba Iglavera z Nitry.
 20. R. 1774. d. 21. m. maja. Kraków.
Urzędowy wyciąg z aktów radzieckich krakowskich, zawierający zakaz wykupu i wywozu rogów, oraz przywozu wyrobów grzebiennarskich. (Prawie dosłownie to, co pod nrem 9).
 21. R. 1778. d. 23. m. stycznia. Kraków.
Prezydent i rada miasta Krakowa pozwala cechowi grzebiennarskiemu na sekwestrację towaru, naniesionego przez Antoniego Kulińskiego.
 22. R. 1786. d. 6. m. października. Siewierz.
Metryka Jakóba Koruszowicza.
 23. R. 1793. d. 18. m. września. Królewiec.
Karol Schultz, starszy cechu grzebienników i Jan Fryderyk Gutzeit, asystent cechu, wydają świadectwo Krystyanowi Frankowi z sześćioletniej nauki i kwartalnej pracy w charakterze czeladnika.
 24. R. 1803. Kraków.
Formularz księgi przychodów i rozchodów cechu grzebienniczego.
 25. R. 1803. d. 30. m. grudnia. Kraków.
Kwit na 9 złr, zapłaconych przez cech grzebiennarzy jako podatek za r. 1803.
 26. R. 1804. d. 31. m. grudnia. Kraków.
Bilans cechu grzebienników zestawiony za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1804 wraz z podaniem liczby członków cechu : »ad finem mensis decembris 1805 (sic!) reperiantur in hocce graemio individuo magistrorum nr. 9. famulorum nr. 2. — discipulorum vero nullus».
 27. R. 1805. d. 25 m. lipca. Kraków.
Wezwanie do starszych cechu grzebiennarzy do stawienia się

przed politycznym senatem magistratu krakowskiego w sprawie podatku dochodowego (w języku niemieckim).

28. R. 1806. d. 3. m. stycznia. Kraków.
Rachunki cechu grzebieniarzy za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1805.
29. R. 1809. d. 4. m. sierpnia. Kraków.
Magistrat miasta Krakowa zawiadamia Mikołaja Witkowskiego, grzebieniarza, o wysokości podatku klasowego, nań przypadającego.
30. R. 1809. d. 18. m. sierpnia. Kraków.
Magistrat miasta Krakowa w imieniu Napoleona Wielkiego, cesarza Francuzów etc., wzywa cech grzebieniarski do dostawienia do wojska z cechu jednego młodego człowieka z odpowiedniem wyekwipowaniem.
31. R. 1810. d. 23. m. maja. Kraków.
Z Magistratu miasta Krakowa palet egzekucyi na Bilewskiego, starszego cechu grzebieniarzy, za niezapłacenie »serwisgeltu« na fundusz policyi.
32. R. 1812. d. 27. m. stycznia. Kraków.
Jan Bierawski, rodem z Krakowa, czeladnik professyi grzebieniarskiej, prosi prefekta departamentu krakowskiego o konsens na prowadzenie rzemiosła grzebieniarskiego w Krakowie.
33. R. 1813. d. 28. m. czerwca. Rosenberg.
Świadectwo dwutygodniowej pracy Józefa Wieschadera wystawione przez Jana Turnika. (Dokument pokryty cały 20 zaświadczeniami dalszej wędrówki Wieschadera.).
34. R. 1815. d. 16. m. kwietnia. Kraków.
Prezydent municypalności miasta wolnego handlu Krakowa zatwierdza wybór Mikołaja Witkowskiego i Jana Zwierzowicza na starszych cechu grzebieniarzy.
35. R. 1816. d. 2. marca. Kraków.
Prezydent miasta Krakowa poleca starszym zgromadzenia grzebieniarzy, aby przysłali do 8 dni na ręce Prezydenta wierzytelne odpisy przywilejów swych i ustaw, wedle których się rządzą.
36. R. 1825. d. 28. m. października. Kraków.
Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi w Senacie rządzącym Krakowa mianuje na komisarza cechu grzebieniarzy i zegarmistrzów wójta gminy 1-szej i zaznacza, że urząd ten komi-

sarski do urzędu wójtowskiego, a nie do osoby będzie przywiązany.

37. R. 1826. d. 1. m. marca. Kraków.
Rachunki cechu grzebiennarzy z lat 2 (1824—1825).
38. R. 1827. d. 10 m. lipca. Pilzno.
Magistrat królewskiego miasta Pilzna pozwala czeladnikowi grzebienniczemu Andrzejowi Zawalskiemu, rodem z Pilzna, na wędrowkę. (Dokument pokryty 19 poświadczeniami pobytu z różnych miast).
39. R. 1841. d. 24. m. lipca. Kraków.
Wydział spraw wewnętrznych i policyi w senacie rządzącym wolnego, niepodległego i ściśle neutralnego miasta Krakowa, poleca Szymonowi Martykiewiczowi, starszemu cechu grzebiennarzy, zapłacić p. Grzybowskiemu, komisarzowi cechu grzebienników należność 6 złp. za odbytą sesję suchedniową.
40. R.
Rejestr expensy cechowej (bez daty, pismo z końca XVIII w.).
41. Księga cechowa, formatu 19 × 15 cm., oprawna w pergamin, w niej protokoły z posiedzeń cechu, z lat 1625—1779 (jeden fascykuł, jakby ze starszej księgi wyjęty, kart 21 luźno ze sobą spojonych) i 1780—1826 (drugi fascykuł, kart 90, z tych cztery przedostatnie niezapisane, piąta, ostatnia, zapisana).

Dokumenta pod nr. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, podaję w całej osnowie poniżej, z zachowaniem ich pisowni, modernizując tylko interpunkcję i grafikę.

1. Rok (prawdopodobnie) 1551. Prośba grzebienników o statut.

Slawny myly panye bormystrzv, y myly panowie, prosimy wasschey myloszczj, aby wassa pańska myloszcz raczely uczynycz postanowyenye myedzi namy rzemyeslem grzebyennyczem, ze myly panye bormystrzv y myely panowie, gdzie miedzi namy zadnego rządu nyemasz, a tho themu, yze my od vassi panskiej myeloszczj lysthu nye mamy, i prosimy wassi panskiei myeloszczj, aby nam raczelysczcie dacz tak, iako..... czechowie od wassy panskiei myeloszczj mayą; abowiem czemv slawny, myly panye Bormystrzv, zadne poslvsenstwo any zadne postanowienye nye moze bycz, az od wassj myeloszczj navkę bedziem myecz, y prossemy vassi panskiey myeloszczj, ysbiszcie nam raczely navki dacz przes lysth przes

swoy. Prossiemy my jako czy rzemiesla grzebyennyczego, ktory lysth od v. m. bedziem miecz, i wedlie nyego zachowacz ssie chcemy, y wierzemy v. m. jako panom nassym, yze nam tho raczicie dacz, y wedlie nyego chcemy ssie zachowacz. Abowiem gdj tho bedziem myecz, myedzi namy rząd bedzie. Myly panye bormystrzv y myly panowye!

Czo ssie thicze rzemiesla naszego grzebyenniczego, ktoribi ssie chcial ossad[zicz.... v] myesczie przy wassey panskiei myelosczy y tvdzies thes przy nas, thedy musi od vczenya lysth myecz tvdzies thes y stvki czynycz. Naprzod ma vczynycz wielkich grze-[bieny thvzyn, drvgi thvz]yn rzadkich grzebyeny, trzeczy thvzyn barwyerskich, a czwarthj thvzin ow[cu]gow, a pyathj thvzin lysek, a sosty thvzin ma osrobowacz rogow¹⁾ [do latern przyzrystych, a dwa rogi ma wy]wyerczicz na trąby, ktore mu mystrzowie wybyora. Ma postawycz [zęzy v snayda]za, drvgie v mvdlye, trzeczie u grebraysj. [A tych stvk mystrzowie....] wysadzeni maya do glądacz przisiegli, a u mystrza stars[zego.....]. A takowe stvki maya bydz wygothowane do ses[czu niedziel]..... je do czechu vkazacz, tham [m]ystrzewie vznacz albo nye; yeslyby wyecz [zle] bely, thedy takie stvki drvgą..... thedy takowy ma napierwy myeyskje..... po thym bedzie do czechu powynyen dacz napierwy pvl grzywny[.....szv]oya, pysarzowy grosz ieden. A kiediby ktory mystrz albo [.....] bely, na zalomysy maya do czechv grosz polozicz, a thowarzis pvl grosz[a.....om]yeskal, thas wynna maya bycz karany; a mystrz mlodsy ma swie[cz przy]glądacz tak dlvgo, asz ynsey badzie; a bez zony nyemaio²⁾ bycz iedno trzinascie [.....]; gdyby sswiecz zamieskal zapalacz albo gasicz, thedy ma polozicz do czechv dwa fv[nty] woskv. A gdi yvsz stego wistann, thedy then bedzie powynyen przigledacz, a [gdi]by go nye opowyedzial, thas vyną bedzie karan. A ktoryby thes thowarzis wdową poyal, then ma bycz wolyen od stvk. Gdibi ssie thes ozenyel mistrzewycz [ma] bycz wolyen od stvk; ktoriby thes mystrzewną poyal, ma bycz wolyen od stvk. Zassie starsi mystrze maya bycz czelyadzią opatrzeny, a po iednemv thowarzisv maya myecz, a po starsich drvdzj, ktorzj są pierwszj. Thowarzis, ktory v mystrza od rachvkv zostanye, powynyen czwierz rok v robycz,

¹⁾ Ten wyraz wpisany nad tekstem.

²⁾ Te dwie litery (io) wpisane nad tekstem.

a ktoribj themv dosicz nye uczyniel, thedj ssie ma z mystrzem zgodzicz o wieczera. Thowarzis, gdj z myastą wādrvye, ma myecz listh od czechu, ieslibj nye myal, nie bedzie nygdzie myal robothj iedno dwie nyedziely. Chlopiecz gdj przidzie narzemieslo, ma ssie sterzi lyatha vczicz, a ma dacz do czechv dwa fvnty voskv¹⁾, gdj ssie wyvczj, ma mv mystrz zlothj dacz. A ktoremvj uczniowi mistrz vmarl, then ktoribj mystrz vcznja nye myal, then badzie powynyen dovczacz. A ieslibj odsedl od rzemiesla, a nye bel czwiecz rok v, thedy sie zas powynyen na novu uczicz. Mistrz nie ma²⁾ chlopcza przymowacz, aze ssie drvgj dovcza w czwarthim rok v, a gdj ssie wyvczj a chczialby mystrzem bycz, thedj bedzie powynyen rok wādrawacz, a yesliby nye wādrawal, thedy bedzie powynyen do czechu kamyen vosku dacz. A kiedj do czechu obesliā pod panskā wynnā, a nye belbj, tedj powynyen do czechv dacz dwa fvnty voskv, a yesli ssie ssamy obesliā, tedj grosz. A jeslby gđie na nocz czechā zostala, thedj powynyen dacz do czechu fvnt v vosku. A ieslibj mystrz mystrzewy yakiegokolwiek czelyadnyka odwabiēl, a belbj w thjm przeswyaczon, thes... bedzie powynyen dacz do czechv pvl kamyenya voskv. Yeslibj mystrz albo thowarzis ssathj s siebie przezygral, a bylby przeswyaczon, thedj bedzie powynyen [dacz] do czechv pvl kamyenya vosku a thowarzis czwyercz. Thes dwa mystrzewye mayā kupowacz rogj, a wsiczj ssie ijemy mayā dzielycz. A jeslby ssie ktory smyal thego wazicz bez dozwoleyenya starsych, then ma dacz vynny do czechu kamyen voskv; a gdiby thowarzis mystrzewy abo thowarzyssowy prziganyel o nyeyakā niepoczcywā sprawā, then ktoremv przyganyā ma yszcz po lysth, a then ktory przygany, ma ssie obrāczicz dotād, as on lysth przyniesie. Ktoryby mystrz dopvscziel w swiātho robicz vstawyone od kosciola, then ma dacz do czechv dwa fvntj voskv vyny, gdyby bel w tym przeswyaczon. A ieslibi ssie przidalo, yzeby zona nasza yedna drvgi kramarza odwabiela, a belabj przeswyaczona, then mystrz bedzie powynyen dacz do czechu dwa fvntj voskv. A iesliby ssie przidalo, przedawayacz yse by ssie poswarzely zony nasse, ktorego ssie pocznye sswarzicz zona, powynyen dacz yey mās do czechu sterzj fvnti voskv.

Slawny myly panye Bormystrzv, vassey panskj myloszcz prossie-my, aby wassa panska myloszcz raczela uczynycz, takowy lysth nam raczely wydacz kv sprawye nassj, abowiem kiedj takowy lysth be-

¹⁾ To zdanie wypisane nad tekstem. — ²⁾ Te dwa wyrazy wypisane nad tekstem.

dziem myecz, thedy myedzj namy wsyczkesprawy bądą uspokoyone-
y wyerzem yako nassym panom, yze tho vassa myloszcz raczicie
uczynycz.

In dorso: Grzebyenyczi.

Format folio 36×25.5 cm, pisane przez obie połowy arkusza tak, że
wiersz ma 48 cm., papier bardzo zbutwiały, w środku otwór okrągławy średnicy
około 10 cm, po brzegach arkusz też wystrzępiony znacznie; pismo z XVI w.,
wyblakłe.

2) Rok 1552, d. 15. m. stycznia. Statut grzebienników.

Consules civitatis Cracoviae.

Wszystkim wobec y kazdemu zosobna, komu to wiedzieć
nalezy, wiadomo czyniemy tym pisaniem naszym: iz my pozytkowi
y rozmnozeniu Miasta y wszytkiego dobra, zwłaszcza cechowi
grzebienniczemu, chcąc dobrze poradzić y opatrzyć, tedy za radą
nas wszytkich y dozwoleнием, wzięwszy wprzod stałe a dostate-
czne rozmyślenie a to na prozbę, y na ustawiczne skargi przerzeczonych
grzebienników cechu ich wszytkiego, te porządku (sic!) nizey opisane
nam afferowane dozwoilismy y potwierdzili, y tym niniejszym
pisaniem dozwalamy y potwierdzamy: ktorými mistrze, towarzy-
sze, uczni, y wszytek cech swoy podług porządku stanowic
y w urzędzie swym rządzić dostatecznie mają. A wszakże na na-
szę y potomkow naszych wolą, podług czasu słusznego te po-
rządki, kiedy sie nam będzie zdało, odnowic y transmutować.

Naprzod kto chce bydz mistrzem, potrzeba aby przyjął miey-
skie a potym sztuki swoimi własnymi rękoma ma uczynic. Na-
przod ma urobic tuzin wielkich grzebieniow, item drugi tuzin
rzadkich, item trzeci tuzin barwirskich; item czwarty tuzin kon-
skich, item tuzin owcugow; item szosty tuzin łyzek, item sio-
dmy tuzin rogow do latern przyzrystych; item dwa rrogi ma
wywiercieć na trąby, ktore mu mistrzowie wybiorą. Item ma po-
stawić zęby u snaydasa, item drugie zęby u mudle, item trzecie
zęby u grebraysy. A tych z sztuk dwa starsi mistrzowie tegosz
rzemiesła mają doyzrec. A takowe sztuki mają bydz wygotowane
przez szesć niedziel, y w cechu mają bydz okazane.

Potym brackie ma dać do cechu puł grzywny, do braci na
zbroię osimnascie groszy, pisarzowi grosz. A ten młody mistrz
ma swiec przyglądać dotąd, asz inszy nastanie; bez zony bydz
niema tylko trzynascie niedziel. A iesliby zamieszkał swiec zapa-
lac, albo gasic, tedy dwa funty wosku winien będzie dac; ten,

ktory mu urząd spuszcza, ma go doglądać, a gdyby go nieopowiedział w omieszkaniu świecenia albo gaszenia, takową winą ma bydz karany.

Item gdyby mistrz albo mistrzowa nie byli na załobney Mszy w Suche [dni], karani mają bydz groszem winy, a towarzysz groszem, a gdy [by na] pogrzebie nie byli, tąż winą karani bydz mają.

Item zaden kupiec nie ma nam wywozić do inszego miasta rogów, a iezeliby się śmiać tego wazyć, tedy takowe wolno z urzędem będzie zabrac.

Item ani kramarz ani sąsiał takowey roboty na nas nie ma zwozić, a iezeliby przywiość, z urzędem wolną ią będzie pobrac.

Item iezeliby się tu chciał osadzić mistrz nie cechowy, takiego wolno nam będzie wziąć z urzędem.

Item gdy mistrz ucznia przyimuie ma go opowiedzieć w cechu we dwie niedzieli, y ma go uiednać na cztery lata; a iezeliby go nie opowiedział, ma zandac funtu wosku, pisarzowi puł grosza.

Item iezeli by taki uczeń odszedł od mistrza, a niebyło go dwanasie niedziel, takowy znowu ma się uczyć.

Item zaden mistrz nie powinien inszego ucznia chowac, asz ieden będzie we trzech leciech.

Item iezeliby ktory uczeń wyuczywszy się rzemiosła nie chciał wędrowac, a tu chciał mistrzem bydz rok y szesć niedziel, takowy powinien dac do cechu kamien wosku.

Item starsi mistrzowie wprzód czeladzią mają bydz opatrzeni a po iednym towarzyszu mieć mają, a potem po starszych ci, ktorzy są pierwey w rzemiesle.

Item jezeliby ktora wdowa dziatki miała, a takową gdyby towarzysz poiął, ma bydz wolen ode sztuk, a iezeliby za mąż nie szła, czeladzią ma bydz opatrzona; a iezeliby dziątek nie miała, tedy nie powinna rzemiesła robic, tylko rok a szesć niedziel.

Item gdyby ktoremu uczniowi mistrz umarł, tedy się ma douczac u starszego, u ktorego zbroia leży.

Item gdyby był cech obesłany pod panską winą, a nie byłby, takowy ma być karany szesćią groszy winy, a iezeliby pod bracką, groszem ma być karan a towarzysz puł groszem, a iezeliby u ktorego mistrza cecha przez noc leżała, fvnt wosku dac powinien.

Item iezeli by ktory mistrz drugiemu mistrzowi iakiego służyć

do siebie odwabił, a świadectwem by sie to pokazało, powinien będzie dac puł kamienia wosku.

Item iezeliby sie mistrzowi przydało grac karty albo kostki o pieniądze, tedy mistrz ma byc karany czwartą częścią kamienia wosku a towarzysz trzy funty. A iezeli by mistrz albo towarzysz suknią we grze z siebie utracił, a tego był dowód, tedy mistrz winy ma dac do cechu puł kamienia wosku a towarzysz czwierz.

Item iezeliby mistrz ieden drugiemu co podkupił na rynku, ma byc karany szesć funtow wosku.

Item iezeli by towarzysz towarzyszowi co niesłusznego zadał, ten co zada, ma sie obrecscyc, a drugi ma isc po list swiadecznego zachowania.

Item iezeli by iedna drugi mistrzowa odwabiła kramarza albo kupca, tedy mąż iey do cechu ma dac dwa funty wosku.

Item gdyby zony iedna z drugą poswarzyły przy przedawaniu, ta co zwadę zacznie mąż iey do cechu ma dac cztery funty wosku.

Item towarzysz, gdyby w poniedziałek nie robił, ma dac do cechu wochlon wosku a mistrz iego, gdyby go nie opowiedział, ma bydz dwiema funty wosku karany.

Item w święto ktoby przedawał, ma dac dwa funty wosku.

Item towarzyszowi wochlon groszy pięć.

Item mistrz towarzyszowi niema pozyczyc nad pięć groszy, a iezeli by więcej, to na swą szkodę.

Item iezeliby towarzysz miał wędrowac z miasta, tedy ma list wziąć z cechu iako sie zachował zle albo dobrze.

Item kto mistrzownę poimuje, sztuk robic nie ma, y ma byc wolny.

Item gdy sie mistrz z mistrzem zwadzi, tedy ten, co pocznie zwadę, powinien dac panom groszy czterdziesci a do cechu dwadziescia winy.

Item ktoryby towarzysz pojął wdowę bez dzieatek, sztukę powinien odprawowac.

Item starsi powinni rogi kupowac, a niemi wszyscy sie dzielcie maia, a ktoryby bez dozwozenia kupił, kamien wosku ma dac.

Item iezeli by się trafiło iednego dnia dwiema mistrzom cech przyimowac, tedy ten, który chce byc od swiec wolen, ma do cechu dac kamien wosku.

Item na kazde Suchedni ma byc cech zagaiony dla lepszey sprawy.

Actum et datum Cracoviae feria sexta ante
Festum Sanctae Agnetis. Anno Domini 1552.

Oryginalny statut łaciński grzebienników wydrukował prof. Piekosiński w wydawnictwie p. t. Prawa, przywileje i statuta miasta Krakowa, t. I. Kraków 1885, nr. 474, str. 565 i nast. (pod datą 19 stycznia 1552). Powyższy zaś dokument jest to przekład tego statutu, nie wszędzie wierny, przepisany nie bez błędów z innego przekładu. Pismo z XVII w. format folio 32×21 cm: kart 3.

3. R. 1595. d. 28 m. marca. Akt wyzwolin dla Tomasza Polanki.

Universis et singulis ad quoscunque hae nostrae litere perue-
nerint, et praesertim omnibus fratribus nostris Senioribus Magistris
offitinae pectinatoriae, et contubernalibus nostrae officinae pecti-
natoriae nobis sincere dilectis, et amicis nostris charissimis sa-
ludem plurimam praecamus. Nos seniores magistri officinae pecti-
natoriae ciuitatis Cracoviensis videlicet Simon Jaworski et Gre-
gorius Miechowski, totumque contubernium offitinae nostrae prae-
sentibus literis notum facimus. Quia personaliter constitutus coram
residentia praesentiaque contubernii nostri honestus Thomas Po-
lanka alias cognomine przemyanku supplicavit nos, ut ei daremus
litteras satisfactorias seu creditorias de artificio. Cuius nos ho-
nestae petitioni annuentes et certo habentes, ac scientes eum ar-
tificio nostro satisfecisse et magistro suo Gregorio Miechowski,
apud quem artificium quatuor annis studuit bene conservatum
esse in omnibus fidelem inventum esse, litteras praesentes ei de-
dimus et concessimus, quibus Dominationes Vestras tanquam
fratres nostros charissimos pro eo et cum eo petimus, ut ei in
omnibus licitis et honestis fides adhibeatur, ut possit tute et se-
cure apud vos, seu in offitinis vestris laborare valeat. Quod si
aliquis sociorum ei obiiceret, quod non satisfecisset artificio, ut
talis tanquam temerarius et inobediens per vos puniatur, et ut
praedictus Thomas per vos ad offitinas vestras suscipiatur. Nos
vero in maioribus vel in similibus D. V. morem gerere studebimus.
In cuius rei euidentius testimonium sigillum nostrum subimpressimus.
Datum Cracoviae feria quarta in vigilia faesti sanctorum Petri et

Pauli apostolorum proxima. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo quinto. 1595.

Dokument pergaminowy, format 22 × 28 cm., po lewej stronie u dołu na zakładce kawałek pergaminu wycięty (przez p. Mikołajskiego); po pieczęci pozostały tylko rzemyki.

5. R. 15.. Wrocław. Starsi cechu grzebieniarzy wrocławskich do cechu grzebieniarzy krakowskich o niestosowanie się do zwyczajów cechowych.

Unnsern freuntlichen unnd gantzwilligen dinst, beuor liben meister ewer jungst schreiben an unns gethan, haben wir wol vornomen von wegen das ihr schreibet, das man ewer gesinde nicht furdert aus was vrsach, nemlich so ist disze die vrsach, das wir durch ewer gesinde euch vormols haben loszen anzeygen, das ir nicht hanntwerks gewonheit haltet, wy sonst in deutschen lannden der brauch ist, so habt ir unns zue erkennen gegeben, das ir noch hanndwerks gewonheit haltet noch ewrem wolgefallen, und wir auch solten hanndtwerks gewonheyt haltenn noch unnserm wolgefallen, weil ir denn solchs meldet, so seint wir doch nicht gesinnet, solchs noch unnserm gutdunken furzunemen, wie ir thut nach ewrem gutdunken, weyl ir denn die jenigen seyt unnd habt euch unnderstannden denn meister andres von thoren, den ihr redlich gemacht hat und der doch nicht zu nurnpurk hat ausgelernet unnd hobt nie gefraget nach irgenndt ein schreiben gen preszlaw gethon, wie ihr euch gegen im solt verhaltenn, wie oben vermelt unnd habet auch den glochian gefordert, der do zue posen gelernet hat bey zwelff jaren, der zue Wyen den rock entragen hat und dem (sic!) sie im auff der bruken wyder genomen haben, unnd die gesellen ein solchs auff in angezeigt haben, do er nochmols gen pressla ist gezogen des — hot er sich nicht konn[en] vorantworten unnd sintemol ihr solche bemelte sachen habet gefordert, so seint meister unnd gesellen gesinnet unnd wissen mit euch keine vergleicheung noch hanndtwerks gevonheit zu haldten und das ir auch nur zue dreyen jaren lernet, so halte[n] wi[r] uns noch deutzscher nacion. Es sey denn das ir euch wollet demutiglichen gen preszla in eine straffe geben, so wolt ir uns das zu wissen thun, so wollen wir unns in andern stedten befragen auff das wir eine vogleichung machenn, denn unnser gesinde aus deutzschen lannden wil sich genntzlich nicht

vergleichen, es sey denn das ihr euch in eine straffe gebet, so wollen wir dass beste derzue reden noch unnserm vormogen; dor mit seyt gotte befolgen. Datum zu pressla am nechsten tag noch steffane,

Wyr eltisten des hanndtwerks
der Kampffmacher.

In dorso: Denn ersamen Meisternn des handtwerks der Kampffmacher zue krokaw zu eignen hannd
Krokaw.

Wyraźne ślady złożenia i zalepienia pieczęcią, po której zostały szczątki wosku: oryginał, pismo XVI w.: format 32'5"×22.

6. R. 1642, d. 5. m. września. Kleparz. Wyrok w sprawie niedozwolonego wywozu rogów z Krakowa.

Actum feria sexta ante festum natiuitatis
Beatissimae Mariae Virginis proxima die
quinta Septembris Anno Domini millesimo
sexcentesimo quadagesimo secundo.

Famati Ambrosius Lipinski et Stanislaus Gornicki, seniores contubernii pectenariorum Cracouiensium magistri, suo et totius contubernii sui nomine agentes, actores, proposuerunt contra honestos Josephum Szoltysek, Melchiorem Ulman, Jacobum Chymer et Hans Gucy, Silesos, honesti Michaelis Zebala et aliorum vectorum Silesicorum aurigas citatos, et officiose in hac civitate Clepardiensi autoritate officii praesentis, ratione infrascriptorum arestatos; quia videlicet iidem citati contra ordinationem antiquam a spectabili magistratu consulari Cracouiensi praedictorum pectenariorum Cracouiensium contubernio datam, in damnum et praedudicium eiusdem contubernii, cornua bovina, ex quibus pectenarii pectines conficere solent, in civitate Cracouiensi a sociis laniorum Cracoviensium eximere, et euehere ausi sunt: petentes praedicti actores eorundem cornuum confiscationem, et contubernio suo extraditionem super citatis decerni, cosdemque poenis officii praesentis arbitrariis puniri.

In contrarium autem citatis personaliter cum assistentia dominorum suorum comparentibus et tanquam homines extraneos eiusmodi ordinationem actorum suprascriptorum sese ignaros fuisse asserentibus, a causaque et impetitione praesenti se liberos

pronuntiari: necnon a nexu arresti cum suis rebus dimitti petentibus.

Officium praesens Advocatiale Clepardiense auditis et intellectis utriusque partis propositis et responsis fusius oretenus factis: eoque considerato, quod citati tanquam alicnigenae, alterius ditionis domini existentes ignari sint iurium et ordinationum pectinistarum Cracouiensium actorum modernorum: proinde eosdem citatos, per exemptionem cornuum controversorum nullum delictum commisisse adinuenit. quinimo sublato, cassato, et annihilato suprarecensito arresto, eosdem a causa et impetitione praesenti, nec non ab onere eiusdem arresti pro hac vice tantum liberos pronuntiavit; actores tamen ut privilegiatos et onera publica ferentes, in pacifico et libero iurium et privilegiorum suorum usu conseruari cupiens; eiusmodi cornuum exemptionem et e civitate Cracouiensi evectionem in posterum citatis sub poena confiscationis eorundem interdixit, praesentis decreti sui vigore.

Super quo decreto partes utraeque aquieuerunt

t. s.

Ex protocollo actorum officii
Advocatialis Clepardiensis ad
Cracoviam extractum m. p. p.

In dorso: Decretum inter Pectinistas Cracouienses et Exemptores cornuum.

Dokument formatu 29×20 cm opatrzone pieczęcią.

7. R. 1650. d. 17. m. września. Kraków. Rada miejska pozwala starszym cechów karać za pijaństwo członków cechu.

Actum in Praetorio Cracouiensi sabbatho post festum Exaltationis S. Crucis proximo die 17. Semptembris Anno Domini 1650.

Post quae praemissa spectabilis Sobastianus Zacherk Proconsul intulit nie moziecie sie W. M. skarzić na ubostwo swoje, bo rzemiosło W. M. iednakowo płaci, bo robota W. M. nie ustaie, ale raczey moziecie sie W. M. skarzyć na koszterstwo, na pyanstwo swoje, przez ktore niektorzy z W. M. przychodzą o ubostwo. Zaczym trzeba abyście W. M. takich karali miedzy sobą w cechach swoich, gdyz y sromota patrzyc na ich pyane postepki.

Tandem praefatus Thomas Sedzicki senior Contubernalium intulit, prosiemy, aby nam było wolno karać takich w cechach naszych.

Et spectabiles D. D. Proconsul et Cnsules facultatem puniendi tales senioribus contubernalibus concesserunt salua appellatione a contubernio ad officium praesens manens et in quantumby Seniores negligerent animaduertere na takich, tedy succumbent officio prasenti poenam 14 marcarum irremissibiliter.

l. s.

Ex protocollo actorum Officii Consularis
Cracoviensis descriptum.

Format 32 × 20 cm., pieczęć.

8. 1671. d. 8. m. lutego. Wyciąg z aktów urzędu wójto-
wskiego błonskiego w sprawie o niedozwolony wywóz rogów.

Actum die octava februarii proxima. Anno Domini millesimo
sexcentesimo septuagesimo primo.

Za pozwoleniem Vrzedu naszego Błonskiego woytowskiego na gruncie spitala Swietego Ducha był arestowaney z Siewiera Marcin Wilczynsky od czechu zupełnego panow grzebiennikow mieszczanow krakowskich dla tego, iż im wielka przeszkodę czynił wykupowaniu im towaru należczego a mianowicie rogow tak od rzeznikow krakowskich, iako tesz y kleparskich a był arestowaney v pana Ropela obywatela Błonskiego, ktory, to iest pan Walanti Ropel, nie dotrzymawszy go w domu z arestu wypuścić, y w inszy gospodzie stanawszy pan Marcin Wilczynsky, y wiprawiwszy towar w drogę, dopiero sie sprawiał z arestu panom grzebiennikom mieszczanom krakowskim przed Vrzedem Błonskim Woytowskim mówiąc w te słowa, iż ia nie iestem rzemiesnik tego rzemiosła, ani sie na tym towarze nie znam, ale panowie grzebienniczy mając aprobacją pewną swiadcztwem pokazali, ize rzezniczy nosieli mu w kosach do gospody rogi. Przeyrzawszy sie tedy Vrząd Błonsky w przywiliach od sławny pamieci krolow najasnieyszych do rak panom grzebiennikom mieszczanom krakowskim podanych, ktore tak rozkazują azeby przeszkodnikow zabierali, takich ktorzyby im przeskadzali wykupowaniu im towaru to iest rogow iako tesz y nawozeniu im grzebieniow, tedy Vrząd opitawszy pana Wilczynskiego, czemu by sie wazeł wykupowac towar należący panom grzebiennikom, wiedząc dobrze o czechu grzebienniczym krakowskim, iz oni mając przesz to wielka przeszkodę y podrozenie towaru. Pan Wilczynsky widząc ize zgorszł, prosieł przed Vrzedem y obligował sie wieczey nie wyku-

powac ani nawozyc takiego towaru, z ktorego panowie grzebiennicy mają wyziwienie swe. Tedy Vrząd Błonsky dekretem na kazuie, azeby pan Wilczynsky wieczy niewazeł sie wykupowac tak v rzeznikow krakowskich iako tesh y kleparskich y inszych przekupniow, a gdy bendzie przeswiadczony w wykopowaniu im wieczy tego towaru, tedy ma ten towar przepadac y paeni (sic!) pan Marcin Wilczynsky powinien bedzie oddac dziesiec grzywien, połowycze Vrzedowi tamtecznemu, pod ktorym Vrzedem bedzie przeswiadczony, a połowicza spitalowi do Swietego Ducha na vbo-gich; ktorym dekretem tak pan Marcin Wilczynsky iako tez y pa-nowie grzebiennicy mieszczenie krakowschy kontentowali sie. Czo dla lepszy wiary pieczec Vrzedu Błonskiego gruntu spitala Swietego Ducha przylozyc kazali. Ex protocollo officii nostri Bło-nensis sortis Spiritus Sancti. Notarius iuratus Andreas Lizynsky Barchanarius Krakow.

Arkusz formatu folio 30×19, obok podpisu pieczęć w laku.

II.

WIADOMOŚCI SZKOLNE.

A. AKADEMIA HANDLOWA.

I. Skład Kuratorji Akademii Handlowej

w Krakowie z końcem r. s. 1909/10.

Przewodniczący:

Dr. Leo Juliusz, komandor ces. austr. orderu Franciszka Józefa, prezydent miasta Krakowa, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek komisji prawniczej Akademii Umiejętności w Krakowie, członek państwowej i krajowej Rady kolejowej, oraz krajowej Komisji przemysłowej, poseł na Sejm krajowy i t. d.

Delegat c. k. Ministerstwa Oświaty:

Dr. Zoll Fryderyk, komandor cesarsko-austriackiego orderu Franciszka Józefa, kawaler ces. austr. orderu żelaznej korony III. klasy, członek Izby panów, c. k. Radca dworu, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, wiceprezes Akademii Umiejętności w Krakowie.

Delegat Wydziału krajowego:

Liban Bernard, kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. Radca komercyalny, członek Izby handlowej, właściciel fabryki cementu w Podgórzu.

Delegaci Rady miejskiej:

Federowicz Jan Kanty, właściciel handlu korzennego i win, radca cesarski, radca miejski, członek Rady nadzorczej Związku handlowego w Krakowie, członek Wydziału kongregacji kupieckiej, członek Wydziału wielkiego Kasy Oszczędności m. Krakowa, poseł na Sejm krajowy, wiceprezes Izby handlowej.

Dr. Leo Juliusz, j. w.

Dr. Staniszewski Walenty, dyrektor Kasy Oszczędności m. Krakowa, adwokat krajowy, radca miejski, poseł do Rady państwa.

Delegaci Izby handlowej i przemysłowej:

Dr. Benis Artur, kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. Radca komercyalny, adwokat krajowy, szef biura Izby handlowej, członek krajowej komisji przemysłowej.

Blumenfeld Adolf, b. dyrektor filii Banku hipotecznego, właściciel składu węgla, członek Izby handlowej.

Dattner Maurycy, kawaler ces. austr. orderu żelaznej korony III. klasy i cesarskiego orderu Franciszka Józefa, c. k. Radca komercyalny, prezydent krakowskiej Izby handlowej i przemysłowej, radca miejski i t. d.

Delegaci Kongregacyi kupieckiej:

Jawornicki Józef, właściciel handlu korzennego, radca miejski, członek Izby handlowej i t. d.

Dr. Szarski Henryk, zastępca przewodniczącego kuratorji A. H., właściciel handlu korzennego pod firmą Szarski i Syn, c. k. Radca komercyalny, członek Komitetu nadzorczego filii Banku krajowego w Krakowie, wiceprezydent miasta Krakowa i t. d.

Dyrektor szkoły:

Kannenberg Józef, j. n.

2. Skład grona nauczycieli Akademii Handlowej

z końcem roku szk. 1909/10.

C. k. Dyrektor:

1. **Kannenberg Józef**, b. c. k. dyrektor gimnazjalny, uczył języka niemieckiego w klasie Ia 4 godz. tyg. i historii w kl. Ia i Ib 4 godz. tyg.

Nauczyciele rzeczywiści:

2. **Dr. nauk techn. Bolland Arnold**, c. k. profesor szkoły realnej, zaprzysiężony chemik sądowy i rzeczoznawca z zakresu towaroznawstwa, zawiadowca zbiorów chemicznych i towaroznawczych, kierownik pracowni chemicznej i towaroznawczej, uczył chemii w kl. II i III tyg. godz. 4, towaroznawstwa w kl. III i IV tyg. godz. 4, oraz kierował ćwiczeniami chem. i towaroznawczymi w kl. III i IV tyg. godz. 6.
3. **Ippoldt Juliusz**, c. k. profesor gimnazjalny w VIII r., lektor języka niemieckiego na wszechnicy Jagiellońskiej, zaprzysiężony sądowy znawca pisma, członek komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli do szkół wydziałowych, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej i uczniów, kierownik pracowni fotograficznej, gospodarz kl. III, uczył j. niemieckiego w kl. II, III i IV tyg. godz. 13.
4. **Lang Maryan**, c. k. profesor gimnazjalny, zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospodarz klasy Ia, uczył algebry i arytmetyki w kl. Ia, Ib, II, III i IV tyg. godz. 10, geometrii w kl. Ia i Ib tyg. godz. 4, i fizyki w kl. Ia i Ib tyg. g. 6.
5. **Dr. Lulek Tomasz**, c. k. rzeczywisty nauczyciel Akademii handlowej, zawiadowca zbioru materyałów kantorowych, uczył rachunków kupieckich w kl. III i IV tyg. godz. 6.

6. **Nycz Stanisław**, nauczyciel z. k., sądownie zaprzysiężony znawca techniki handlowej, zawiadowca zbioru dokumentów handlowych, uczył korespondencji w kl. II i III tyg. godz. 5, buchalteryi w kl. III tyg. godz. 3 i prowadził kantor praktyczny w kl. IV. tyg. godz. 6.
7. **Rongier Paweł**, profesor Akademii handlowej, lektor języka francuskiego na wszechnicy Jagiellońskiej, gospodarz kl. Ib, uczył języka francuskiego w kl. Ia, Ib, II, III i IV t. g. 21.
8. **Skalski Witold Rogala**, nauczyciel z. k., uczył nauki o handlu w kl. Ia 2 godz. tyg., buchalteryi w kl. II tyg. godz. 2 i rachunków kupieckich w kl. II. tyg. godz. 3.
9. **Sosnowski Kazmierz**, c. k. profesor gimnazyalny, gospodarz klasy II, uczył języka polskiego w kl. Ia, Ib, II, III i IV tyg. godz. 15.
10. **Dr. Weigt Herkulan**, c. k. profesor Akademii handlowej, zawiadowca gabinetu geograficzno-historycznego, gospodarz kl. IV, uczył historii w kl. III i IV tyg. godz. 4, oraz geografii w kl. II, III i IV tyg. godz. 6.

Nauczyciele pomocniczy:

1. **Dębski Franciszek**, urzędnik filii banku krajowego, uczył nauki o handlu w kl. Ib tyg. godz. 2.
2. **Dr. Geisler Michał**, urzędnik banku austro-węg., uczył nauki o handlu w kl. II. tyg. godz. 2.
3. **Horowitz Jakób**, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, uczył kaligrafii w kl. Ia, Ib i II tyg. godz. 6.
4. **Jaglarz Andrzej**, c. k. profesor gimnazjum św. Jacka, uczył rachunków kupieckich w kl. Ia i Ib tyg. godz. 6.
5. **Korbel Stanisław**, urzędnik Akademii Umiejętności, uczył stenografii w kl. Ia i Ib tyg. godz. 4.
6. **Król Ignacy**, c. k. profesor III. gimnazjum, uczył historii naturalnej w kl. Ia i Ib tyg. godz. 6.
7. **Meyer Ignacy**, c. k. profesor gimnazjum św. Anny, uczył języka niemieckiego w kl. Ib tyg. godz. 4.
8. **Dr. Rymar Leon**, nauczyciel gimnazjum V., uczył historii w kl. II tyg. godz. 2 i stenografii w kl. II tyg. godz. 3.
9. **Dr. Strasburger Edward** uczył ekonomii politycznej w kl. IV tyg. godz. 2.
10. **Szpunar Feliks**, nauczyciel III. gimnazjum, uczył geografii w kl. Ia i Ib 4 godz. tyg.
11. **Dr. Wróblewski Stanisław**, profesor wszechnicy Jagiellońskiej, uczył prawa wekslowego w kl. III i prawa handlowego w kl. IV tyg. godz. 3.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

1. **Callier Oskar**, em. profesor gimn., uczył języka angielskiego w kl. II, III i IV tyg. godz. 9.
2. **Dr. Josefert Bruno**, wicesekretarz Izby handlowej, uczył pisanie na maszynie w kl. IV. tyg. godz. 3.
3. „**Sokół**” udzielał nauki gimnastyki uczniom zakładu w 2 oddziałach, w każdym po 2 godz. tyg.
4. **Żukowski Antoni**, c. k. radca szkolny, emer. prof. seminarium naucz., uczył języka rosyjskiego w kl. II, III i IV tyg. godz. 9.

Nadto udzielali nauki:

Języka Esperanto — p. **Kuhl**.

Śpiewu choralnego i muzyki — p. **B. Walewski**.

3. Plan nauk Akademii Handlowej.

Liczba po- rządkowa	P R Z E D M I O T	Liczba godzin nauki tygodniowo na kursie				Razem
		I.	II.	III.	IV.	
	A. Przedmioty obowiązkowe:					
1.	Język polski	3	4	3	2	12
2.	» niemiecki i korespondencya	4	4	4	5	17
3.	» francuski i »	4	4	5	4	17
4.	Geografia handlowa	2	2	2	2	8
5.	Historya	2	2	2	2	8
6.	Matematyka { a) algeb. i arytm. polit. b) geometrya c) rachunki kupieckie	2	2	2	2	8
		2	—	—	—	2
		3	3	3	3	12
7.	Historya naturalna	3	—	—	—	3
8.	Fizyka	3	—	—	—	3
9.	Chemia i technologia chemiczna	—	2	2	—	4
10.	Towaroznawstwo i technologia .	—	—	2	2	4
11.	Nauka o handlu	2	2	—	—	4
12.	Korespondencya handlowa. . .	—	2	3	2 (. p.)	6
13.	Buchalterya	—	2	3	4 (. p.)	7
14.	Kantor wzorowy	—	—	—	6 (II. p.)	3
15.	Prawo handlowe i przemysłowe.	—	—	—	2	2
16.	» wekslowe	—	—	1	—	1
17.	Ekonomia społeczna	—	—	—	2	2
18.	Kaligrafia	2	2	—	—	4
19.	Stenografia	2	3	—	—	5
	Razem	34	34	32	32	132

Liczba porządkowa	P R Z E D M I O T	Liczba godzin nauki tygodniowo na kursie				Razem
		I.	II.	III.	IV.	
	B. Przedmioty nadobowiązkowe:					
1.	Język angielski.	--	3	3	3	9
2.	» rosyjski	—	3	3	3	9
3.	Ćwiczenia w laborator. chemiczn.	—	—	2	2	4
4.	» » towarozn.	—	—	2	2	4
5.	Pisanie na maszynie.	—	—	—	2	2
6.	Gimnastyka	2	2	2	2	8
	Razem	2	8	12	14	36

A) Przedmioty obowiązkowe.

I. Język polski.

Cel nauki: Biegłość i stylistyczna poprawność w ustnem i pisemnem używaniu mowy dla wyrażenia zasobu myśli, zawartego w zakresie nauki i doświadczenia uczniów; charakterystyka poetycznych i prozaicznych form artystycznych, wysnuta z przykładów. Przegląd w toku retrogresywnym i charakterystyka najważniejszych epok historii literatury oraz najwybitniejszych pisarzy, oparta na lekturze kilku wyborowych dzieł lub wyjątków.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Utrwalenie zasadniczych wiadomości gramatycznych. Omówienie zasad głosowni, odmiany i składni. W miarę potrzeby praktyczne ćwiczenia ortograficzne z przygodnem podawaniem głównych zasad pisowni. (Dyktaty). Czytanie i objaśnianie epicznych i lirycznych utworów, tudzież wzorowych ustępów prozaicznych z dokładnem uwzględnieniem układu, toku myśli i właściwości językowych czytanego ustępu. W związku z lekturą poetycznych ustępów główne zarysy prozody i metryki. Wysłnuta z przykładów charakterystyka najważniejszych rodzajów i form epicznej i lirycznej poezji, tudzież najcelniejszych artystycznych prozy. Przy objaśnianiu wzorowych ustępów należy podawać krótkie wiadomości biograficzne o najwybitniejszych autorach.

Ćwiczenia w uczeniu się na pamięć i wygłaszaniu.

Prace pisemne: W razie potrzeby dyktaty w celu utrwalenia prawideł ortografii i interpunkcyi. Rocznie 10 zadań, na przemian jedno domowe, a jedno szkolne. (Zadania szkolne można zastąpić dyktatami). Opisy przedmiotów rzeczywistych, które są uczniom dobrze znane z codziennego życia albo z nauki szkolnej; łatwe porównania; streszczenia lub wyciągi z obszerniejszych ustępów do czytania z podaniem dyspozycyi (planu).

KURS II. (4 godz. tygod.)

Lektura najcenniejszych dzieł i wzorów polskiej literatury XIX. stulecia, począwszy od roku 1822. Charakterystyka tego okresu, określenie życia i rozwoju wybitnych pisarzy. Zwięzłe objaśnienia o powstaniu, historycznych podstawach i toku akcji czytanych poematów.

W miarę potrzeby dalszy ciąg gramatyki.

Uczenie się na pamięć poetycznych i prozaicznych ustępów wzorowych.

Prace pisemne: Zadania przeważnie konkretnej treści, będące w związku z lekturą albo z innymi przedmiotami naukowymi. Zaprawianie uczniów do samodzielnego, należytego dysponowania przez rozbiór stosownych ustępów do czytania, oraz przez uwagi podczas przygotowania i oddawania prac piśmiennych. Rocznie 10 zadań na przemian domowych i szkolnych.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Lektura najcenniejszych dzieł i wzorowych wyjątków z polskiej literatury XVIII. i XIX. stulecia do roku 1822. Charakterystyka tego okresu i najznakomitszych pisarzy.

Uczenie się na pamięć poetycznych i prozaicznych ustępów wzorowych.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Lektura najważniejszych dzieł i wzorowych wyjątków z polskiej literatury XVI. i XVII. stulecia. Charakterystyka tego czasu i najznakomitszych pisarzy.

Rocznie ośm zadań, na przemian domowych i szkolnych.

2. Język i korespondencya niemiecka.

Cel nauki: Biegłość i stylistyczna poprawność w piśmiennem i ustnem używaniu języka w zakresie nauk udzielanych w szkole i korespondencyi kupieckiej. Poznanie najbardziej kształ-

cących pierwiastków literatury niemieckiej, jako też najważniejszych szczegółów z życia klasycznych pisarzy niemieckich.

KURS I. (4 godz. tygod.).

Głównym utrwaleniem zasadniczych prawideł gramatycznych. Lektura utworów prozaicznych treści opowiadającej i opisowej, tudzież utworów poetycznych. Przeróbki tekstu. Podawanie toku myśli. Opowiadanie czytanych ustępów. Przekształcanie ustępów poetycznych na prozaiczne.

Co tygodnia dyktat, co trzy tygodnie zadania domowe i szkolne na przemian.

KURS II. (4 godz. tygod.).

Ciąg dalszy lektury analitycznej, połączony z ciągiem powtarzaniem i pogłębianiem poznanych już partyi z nauki o formach i rozszerzenie przez zapoznanie się z dawniejszymi formami. W podanym zakresie zestawianie rodzin słów z przygodnym, niezbyt wielkiem rozszerzeniem nabytych wiadomości i szczególnem uwzględnieniem synonimów. Przez ciągłe przerabianie przeczytanego materiału ma uczeń przyswoić sobie trwale naukę o trybie przypuszczającym i warunkowym (mowa zależna); rząd czasowników i przymków; należy jednak unikać mechanicznego wyliczania takich prawideł i zwracać uwagę na różne znaczenie tego samego słowa przy zmianie rzędu. Lektura i memorowanie wzorowych listów z zakresu życia towarzyskiego i rodzinnego. Wprawa w formach listu na podstawie przemiany przerobionego materiału.

Cwiczenia ustne i pisemne przy użyciu obrazów, podobnie jak na kursie I., przy zwiększaniu jednak wymagań, stosownie do większej dojrzałości umysłowej i nowo nabytego zasobu językowej i ogólnej wiedzy.

Miesięcznie jeden dyktat, co trzy tygodnie zadanie szkolne i domowe naprzemian.

KURS III. (4 godz. tygod.).

Analityczna lektura celem powtórzenia nauki o formach i składni, łącznie z nauką o zdaniu; systematyczna nauka o znakach pisarskich i powstawaniu wyrazów. Na tym stopniu nauki należy dać uczniom do ręki gramatykę napisaną po niemiecku. Lektura kursoryczna ze szczególnem zwróceniem uwagi na właściwości stylu i rodzaje prozy. Dalsze ćwiczenia w memorowaniu. Przy omawianiu obrazów należy pytania i odpowiedzi zastąpić swobodnym nieprzygotowanym wykładem.

Ośm zadań szkolnych i cztery domowe w ciągu roku. W zadaniach szkolnych opowiadania przeczytanych lub wyłożonych,

a nie przerobionych jeszcze ustępów treści opowiadającej, niekiedy także podanie z pamięci dyspozycji czytanych ustępów; w wypracowaniach domowych: charakterystyki, porównania i t. p., czasami listy.

Korespondencya. Krótkie powtórzenie przepisów kodeksu handlowego, odnoszących się do przechowania i kopiowania listów, o ich formie zewnętrznej i o kopertach. Zwykle zamówienia w interesie towarowym i wykonanie tych zleceń, przesyłka pieniędzy na własny i obcy rachunek, trasowanie i remesy, różne przekazy. Listy należy traktować jako okresy jednego interesu i poprzeć naukę przez krótkie powtarzanie znanych już z nauki w języku wykładowym objaśnień o pocztowej Kasie oszczędności, o znaczeniu, istocie i formie weksla i t. d., tudzież przez wypracowanie odpowiednich robót kantorowych, posługując się używanymi formularzami, jako też przez pewne wykonanie przedtem przerobionych listów.

Na zadania domowe czystopisy przerobionych w szkole listów, jako też ustne i pisemne przygotowanie listów i formularzy z przerobionej partyi.

Zadania szkolne wedle potrzeby, przynajmniej jednak na końcu pewnej partyi. Należy używać tylko podręcznika napisanego po niemiecku.

KURS IV. (5 god. tygod.).

Przy lekturze przygodne omawianie zawilego szyku wyrazów, niezwykłej budowy zdań, przestarzałych form i zwrotów, jako też rozpowszechnionych dyalektycznych, prawie że ogólnie używanych wyrażeń.

Rodzaje poezyi, najważniejsze rzeczy z prozodyi, jako też najogólniejsze wiadomości z metryki. Właściwej historii literatury nie uprawia się, należy jednak przy czytaniu i omawianiu arcydzieł albo w całości albo w wyjątkach, podać uczniom najważniejsze wiadomości o życiu i dziełach wielkich poetów i prozaików ostatnich dwóch stuleci. Należy jednak w każdym razie omówić działalność Grillparzera, a wedle możliwości i innych poetów austriackich.

Wypracowania jak w kursie III., przeważnie swobodne tematy z zakresu wiedzy ogólnej i zawodowej.

Korespondencya. Przerobienie dalszych partyi i zaokrąglenie całości; jeśli możliwe, należy po wzięciu całego materiału, połączyć korespondencję niemiecką z kantorem wzorowym. Zresztą nauka odbywa się jak na kursie III.

3. Język francuski i korespondencya.

Cel nauki. Znajomość form i składni. Zrozumienie niezbyt trudnych ustępów prozaicznych. Wprawa w używaniu języka w sło-

wie i piśmie, jako też w korespondencji handlowej. Zapoznanie się z najcenniejszymi utworami literatury od czasów Ludwika XIV., ze szczególnem uwzględnieniem XIX. wieku.

KURS I. (4 godz. tygod.).

Przyswojenie sobie zasobu słów, potrzebnego w życiu codziennem, oraz biegle ich używanie w postaci krótkich, pojedynczych zdań.

Po nauce o wymowie i czasownikach posiłkowych, przejść należy od razu do ustępów, których treść zaczerpnięto z życia codziennego, jak np. o izbie szkolnej, o znajdujących się tam przedmiotach i osobach, o przyborach uczniów, o ubraniu, o gmachu szkolnym i mieszkaniu, o ciele ludzkim, o rodzinie, o zatrudnieniu ucznia w dniach powszednich i świątecznych i t. p. (Przez oznaczenie czasu, jako też ćwiczenia w głównych działaniach rachunkowych, należy już na tym stopniu zaznajomić uczniów gruntownie z liczebnikami). Obok tych ustępów treści przeważnie opisowej, które ma się przerabiać zapomocą ciągłych pytań i odpowiedzi, należy ćwiczyć w tłumaczeniu i niektóre z przeczytanych krótkich i łatwych ustępów treści opowiadającej zadać do wyuczenia się na pamięć, aby dać uczniom sposobność do wyrażania się w dłuższych i ciągłych zdaniach.

Z gramatyki przerobić należy przeważnie czasowniki, słowa posiłkowe i odmiany regularne. Przychodzące tu lub ówdzie czasowniki nieregularne ma uczeń przyswoić sobie jako wokabuły, najważniejsze i najczęstsze formy należy zestawiać.

Zadania: W pierwszym półroczu cztery dyktaty wiążące się ściśle z materiałem naukowym, w drugim dwa dyktaty i trzy zadania szkolne. Zadania szkolne: Napisanie należycie przerobionego ciągłego ustępu, odpowiedzi na łatwe francuskie pytania z zakresu przerobionego materiału.

KURS II. (4 godz. tygod.).

Powiększenie zapasu słów i zwrotów przez najważniejsze pojęcia abstrakcyjne, szybkie i poprawne tworzenie dłuższych zdań na podstawie przerobionego materiału; pewność w używaniu form.

Nowy materiał językowy można zaczerpać z odpowiednich ustępów, przeważnie treści opowiadającej. Również tu można zaczerpnąć omawianie obrazów Hölzla, pożądanem jednak byłoby, aby uczniowie używali drukowanego słowniczka do każdego obrazu. Uczniowie mają odpowiadać coraz to dłuższemi zdaniami na coraz, dłuższe pytania, należy ich także przyzwyczajać do francuskiego szyku wyrazów.

Celem gramatyki jest uzupełnienie nauki o formach. Syste-

matyczne traktowanie czasownika na podstawie głosowni, rodzajnik, rzeczownik, przymiotnik i zaimek.

Zadania: W roku szkolnym cztery dyktaty, cztery zadania szkolne. Dyktaty: Przeróbki przeczytanego materiału aż do swobodnego dyktatu. Zadania: Pytania i odpowiedzi pozostające w ścisłym związku z przeczytanym materiałem. Przekształcenia gramatyczne. Tłómaczenia z języka polskiego w celu nauczania się składni.

KURS III. (5 godz. tygod.).

Szybkie i pewne zrozumienie mowy i rzeczy czytanych. Większa biegłość w mowie. Poprawność w pisemnem wyrażaniu prostych myśli. Wprowadzenie w naukę korespondencji handlowej. Od tego kursu począwszy, należy oddzielić godziny lektury od godzin gramatyki i dać uczniom osobny podręcznik dla gramatyki. W godzinach przypadających na lekturę, należy bez wielu gramatycznych wyjaśnień przerobić materiał językowy, zawarty w ustępach, zapomocą rozmówek, opowiadań, przekształceń i t. p. Czytać należy większe ustępy przeważnie treści historycznej, opisowej i dydaktycznej.

Gramatyka. Powtórzenie czasowników nieregularnych. Najważniejsze rzeczy ze składni, przyczem powtórzyć należy i przerobić odnośną naukę o formach, a mianowicie: francuskie zdanie (użycie rodzajnika), miejsce przedmiotu w zdaniu: przedmiot po rzeczowniku w związku z *à* i *de* (rodzaj, liczba), po przymiotniku, po czasowniku (czasowniki przechodnie, nieprzechodnie i osobowe z *avoir* i *être*). Użycie czasów.

Korespondencja handlowa. Przyswojenie sobie zawodowych zwrotów. Omawianie i wypełnianie formularzy i samoistne układanie listów, które zdarzają się zwykle przy zamówieniach w interesach towarowych na własny rachunek, (poświadczenia zamówień, odbioru faktury). Wypłata w gotówce (list pieniężny, przekaz pieniężny, przekaz pocztowy, zapłata na rachunek trzeciej osoby). Awiza trat, traty komisowe, listy w sprawie akceptu i rymes. Listy wywiadowcze. Listy dotyczące rachunku bieżącego.

W roku ośm zadań szkolnych. Tłómaczenia z polskiego na francuskie, przerabianie przeczytanych ustępów, swobodne tematy, odnoszące się do lektury, listy.

KURS IV. (4 godz. tygod.).

Lektura analityczna w celu utrwalenia wiadomości gramatycznych, tudzież lektura kursoryczna, połączona z ćwiczeniami w rozmowie i opowiadaniu. Treścią ustępów do czytania ma być: kultura Francyi w XIX. wieku, przemysł i ekonomiczne stosunki, zwyczaje i obyczaje Francyi. Lektura wyjątków z najcelniejszych

dział literatury od czasów Ludwika XIV. Zakończenie nauki o składni. Użycie trybów. Powtórzenie całokształtu gramatyki.

Korespondencye. Oferty towarowe, przesłanie wzorów, potwierdzenie otrzymanych i odwołanie danych zleceń. Listy w sprawie domicyliu. Reklamacye, oferty, listy polecające, prośby o posadę.

Zadania jak na kursie III., co drugie z zakresu korespondencyi handlowej.

4. Geografia handlowa.

Cel nauki: Dokładna znajomość stosunków handlowo-geograficznych wszystkich państw świata, oparta na ogólnych zasadach geografii fizycznej i politycznej. Udział pojedynczych państw w obrocie światowym, ze szczególnem uwzględnieniem ich stosunków handlowych z Austro-Węgrami.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Wiadomości z geografii matematycznej, o ile są potrzebne dla zrozumienia stosunków oświetlenia i ogrzania ziemi. Rachuba czasu. Kalendarz. Nauka o globusie i karcie, elementarne zasady projekcyi map. Zasady geografii fizycznej ze szczególnem uwzględnieniem tych procesów, których wynikiem jest klimat, następnie zaś tych, które mają znaczenie dla produkcji i obrotu. Odro- i hydrografia, warunki klimatyczne i geografia polityczna Austro-Węgier, cesarstwa niemieckiego i Szwajcaryi.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Krótkie i ogólne powtórzenie oro- i hydrografii, klimatu, jako też geografii politycznej krajów poznanych na kursie I., a w związku z tem geografia handlowa tychże, jako też kolonii niemieckich. Zaludnienie, produkcya rolnicza i górnicza, przemysł, przywóz i wywóz, obrót handlowy, najważniejsze miejsca handlowe i porty, linie kolejowe i okrętowe. Geografia handlowa Włoch i półwyspu bałkańskiego według powyższego planu. Kolonie (względnie kraje przynależne) należy omawiać w podobny sposób i to zawsze w związku z krajem macierzystym.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Geografia handlowa Rosyi, Danii, Szwecyi i Norwegii, Wielkiej Brytanii, Holandyi, Belgii, Francyi, Hiszpanii i Portugalii wraz z ich koloniami.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Samoistne państwa Azji, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, romańskie państwa Ameryki i samoistne państwa Afryki,

o ile mają znaczenie w obrocie handlu światowego. Powtórzenie geografii handlowej Austro-Węgier i krajów sąsiednich. Zarys ustroju monarchii Austro-węgierskiej z uwzględnieniem spraw wspólnych. Zarząd tych ostatnich. Rys administracji Austrii. Przegląd najlepszych połączeń (linie okrętowe) Austro-Węgier ze szczególnem uwzględnieniem połączeń morskich. Ogólny przegląd produkcji światowych. (Statystyka najważniejszych artykułów).

5. Historia powszechna i historia handlu.

Cel nauki: Przegląd najważniejszych wydarzeń historycznych ze stanowiska rozwoju gospodarczego i kulturalnego, ze szczególnem uwzględnieniem czasów najnowszych. Historia rozwoju handlu światowego.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Krótkie i zwięzłe powtórzenie historii starożytnej i wieków średnich aż do Karola Wielkiego, przytem należy zwrócić szczególną uwagę na fenickie przedsięwzięcia handlowe, kolonizację grecką, cywilizacyjne znaczenie okresu aleksandryjskiego i rozkwitu Kartaginy. Stosunki kulturalne i handlowe państwa rzymskiego.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Rys historyczny wieków średnich od Karola Wielkiego do odkrycia Ameryki. Handel i obrót w okresie bizantyńskim. Rola Arabów w historii Europy. Handel wenecki. Znaczenie ekonomiczno-handlowe wojen krzyżowych, rozwój miast włoskich i Hanzy i stosunki handlowe między niemi. Środkowo europejskie ogniska pośrednictwa handlu. Instytucje bankowe w wiekach średnich. Rozwój środków komunikacyjnych. Stowarzyszenia handlowe. Jarmarki średniowieczne. Pierwsze wyprawy Europejczyków w poprzek kontynentu azjatyckiego. Upadek handlu egipskiego. Trudności handlu na dalekim Wschodzie z powodu terytoryalnego rozpostarcia się Turków. Pobudki szukania morskiej drogi do Indyi wschodnich. Henryk żeglarz. Kryzys socyalna, dzieląca wieki średnie od czasów nowożytnych. Podróże odkrywcze Portugalczyków, aż do ich pojawienia się w Indyach wschodnich. Odkrycie Ameryki.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Historia powszechna czasów nowożytnych aż do drugiego pokoju paryskiego (1815), ze szczególnem uwzględnieniem rozwoju Austro-Węgier w tym okresie.

Organizacja handlu kolonialnego. Nowe metropole handlu światowego. Upadek Hanzy i handlu włoskiego. Polityka handlowa

Elżbiety angielskiej. Rozwój regalizmu i merkantylizmu. Polityka handlowa Colberta. Powstanie wielkich kompanii handlowych. Powstanie angielskiej potęgi kolonialnej. Przedsiębiorstwa Law'a. Polityka handlowa Karola VI., Maryi Teresy i Józefa II. Ekonomiczne i handlowe znaczenie wyzwolenia się Ameryki. Polityka handlowa i handel w wieku XVII. i XVIII. Rozwój banków, giełd i środków komunikacyjnych. Powstanie pierwszych systematów ekonomii społecznej. Społeczne przyczyny i skutki rewolucji francuskiej.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Historia powszechna czasów najnowszych. Rozwój środków komunikacyjnych, pieniądza i kredytu w wieku XIX. Rozkwit rolnictwa, górnictwa i przemysłu. Wystawy światowe. Rozwój handlu światowego.

6. Matematyka.

a) *Algebra i arytmetyka polityczna.*

b) *Geometria.*

Cel nauki: Nauka matematyki w szkole handlowej ma wytknięte dwa cele. W pierwszym rzędzie ma ona na celu rozwinięcie zdolności myślenia uczniów i w ten sposób przy szczególnem uwzględnieniu nauk zawodowych umożliwić nabycie wykształcenia wyższego — a następnie ma podać pewien zasób wiadomości potrzebnych do ugruntowania zrozumienia arytmetyki kupieckiej i politycznej.

KURS I. (Po 2 godz. tygod.).

Algebra. Cztery działania na liczbach ogólnych i ułamkach algebraicznych. Układ dziesiętkowy liczb. Uzasadnienie najprostszych reguł o podzielności liczb dziesiętkowych. Największy wspólny dzielnik i największa wspólna wielokrotność. Zastosowanie algebry do ułamków dziesiętnych. Ułamki peryodyczne i niepełne, tudzież działania na nich. Równania pierwszego stopnia z jedną i więcej niewiadomymi. Zastosowanie równań do rachunku spółki, rachunku średniego i mieszaniny (równania w słowach). Zastosowanie algebry do nauki o stosunkach i proporcjach, reguła trzech. Teoretyczne uzasadnienie rachunku w stu, na sto i od stu. Wyprowadzenie formuły na odsetki. Wyprowadzenie stałego dzielnika (liczby kluczowej). Rozwiązanie zadań z rachunku spółki i mieszaniny, rachunku rabatu, zysków i strat i rachunku ubezpieczenia za pomocą proporcji.

W roku sześć zadań szkolnych.

Geometria. Znajomość najważniejszych zasad stereometrii i planimetrii. Uzupełnione i rozszerzone powtórzenie planimetrii

i stereometrii w związku z planem naukowym niższych klas szkoły średniej, względnie szkoły wydziałowej, przyczem należy na podstawie znanych już pojęć starać się w dalszym ciągu nauki zbliżyć jak najbardziej do naukowego obejmowania przedmiotu. Należy także położyć wagę na zastosowanie geomeryi do rozwiązywania takich zadań, które są w stanie rozwinąć samoistość ucznia. Obliczenie powierzchni i objętości należy ograniczyć do ciał, w handlu najczęściej przychodzących, przyczem przy objętości obliczać ma się także i wagę. (Oznaczenie ciężaru belek, beli, płynów w beczkach, ładunków wagonowych i t. d.). W wyższych kursach, przy omawianiu poszczególnych partyi algebry, należy przerabiać również odpowiednie zadania z dziedziny geometryi.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Algebra. Potęgi i pierwiastki. Równania drugiego stopnia z jedną niewiadomą. Równania nieoznaczone pierwszego stopnia z dwoma niewiadomymi, rozwiązywanie za pomocą podstawienia zwykłych wypadków, jakie mogą zachodzić w rachunku mieszaniny, jakoteż zastosowanie do tego rachunku. Pojęcie logarytmów w ogólności. Ogólne twierdzenie o logarytmach (iloczyn, iloraz, potęga, pierwiastek). Logarytmy briggowskie. Tablice logarytmowe. Rachowanie zapomocą logarytmów,

Zadania jak na kursie I.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Algebra i arytmetyka polityczna. Dalsze ćwiczenia w rachunku logarytmami. Najprostsze przypadki równań wykładniczych, które mogą zachodzić w arytmetyce politycznej. Postępy arytmetyczne i geometryczne. Rachunek procentu składanego i rent czasowych. Wartość końcowa kapitału złożonego na procent składany, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych. Stopa procentowa dostosowana i względna. Średni termin płatności. Wartość końcowa wkładek rocznych. Annuitety. Renty czasowe. Oprocentowanie z góry. Kurs pożyczek i konstrukcja planów amortyzacyjnych (wartość nominalna i kursowa pożyczek). Równość kursów. Umorzenie kapitału i odsetek równemi kwotami, plany umorzenia przy oprocentowaniu z góry i z dołu. Konstrukcja pożyczek loteryjnych bezprocentowych i oprocentowanych.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Algebra i arytmetyka polityczna. Krótkie powtórzenie materiału naukowego kursu III. Rachunek prawdopodobieństwa. (Prawdopodobieństwo bezwzględne, względne i złożone, prawdopodobień-

stwo w odniesieniu do długości życia ludzkiego. Prawdopodobna długość życia. Nadzieja matematyczna i rzetelna wkładka). Renta życiowa, zawisała od życia lub śmierci pewnej osoby. Oznaczenia wysokości renty dożywotniej i jej rezerwy premiowej. Odroczone i czasowa renta życiowa. Uzyskanie kapitału przez wpłacenie premii. Ubezpieczenie kapitału. Wartość początkowa expektatywy. Wartość początkowa ubezpieczonego kapitału z zastrzeżeniem lat próby. Obliczenie premii dla expektatywy. Ubezpieczenie życiowe skrócone i odroczone. Renty łączne. (Wartość początkowa pensyi wdowiej. Wartość początkowa expektatywy wdowiej i odnośne premie). Obliczenie rezerw, omówienie zamknięcia ksiąg towarzystw asekuracyjnych i instytutów pensyjnych.

Zadania jak na kursie III.

c) *Rachunki kupieckie.*

Cel nauki: Wprawa i pewność w wykonywaniu wszystkich kupcowi potrzebnych rachunków w interesie towarowym i bankowym, z uwzględnieniem potrzeb praktyki kupieckiej, oparta na podstawie dokładnego zrozumienia.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Powtórzenie działań arytmetycznych na liczbach całkowitych, ułamkach dziesiętnych i zwyczajnych. Ćwiczenia w pamięciowym rachowaniu liczbami całkowitymi i ułamkami. Najłatwiejsze ułamki rachunkowe ze szczególnem uwzględnieniem skróconego mnożenia i dzielenia, oraz metody rozkładania. Omówienie najważniejszych walut, miar i wag. Rozkładanie i redukcya. Rachowanie liczbami mianowanemi z zastosowaniem skróconego mnożenia i dzielenia oraz metody rozkładania. Wnioskowanie. Reguła łańcuchowa. Rachunek procentu i pro mile i jego zastosowanie do obliczeń rabatu, zysków i strat i do rachunku asekuracyjnego. Fachowe objaśnienia obliczeń towarowych. Proste obliczenia towarowe. (Rachunki dostawy, faktury i rachunki kosztów). Obliczenie odsetek od sta, na sto i ze stu, za lata, miesiące i dni. Liczby kluczowe.

W ciągu roku ośm zadań.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Powtórzenie materyału I. kursu. Obliczenie odsetek od wkładów w kasach oszczędności i w urzędzie pocztowych kas oszczędności. Rachunek dyskontu. Dyskontowanie wedle zwyczajów austriackich i zagranicznych. Rachunek terminowy od sta i na sto. Obliczanie rachunków bieżących (Konto korentów), z pojedynczą stopą procentową wedle wszystkich trzech metod. Dewizy (z uwzględ-

dnieniem zwyczajów giełd krajowych), obliczenie sumy wekslowej przy dewizach wyrównawczych, reprodukcja weksli na targach krajowych; obliczenie papierów wartościowych wedle ceduły giełdy wiedeńskiej. Obliczenia kuponów zagranicznych i pieniędzy papierowych. Faktury konsygnacyjne i rachunki sprzedaży. Pojedyncze kalkulacje towarów sprowadzonych.

Zadania jak na kursie I.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Ogólne powtórzenie. Rozwiązanie najważniejszych zadań z rachunku złota i srebra. Notowanie monet i zwyczaje giełdowe. Rachunek monet. Remedium. Obliczenie wartości kursowej. Parytet monet. Ażio i disażio. Opłata cła. Sprzedaż złota i srebra w sztabach, jakoteż monet w banku austro-węgierskim. Import złota i srebra. Rachunek dewiz i papierów wartościowych na giełdach zagranicznych (Berlin, Frankfurt n/M, Hamburg, Amsterdam, Paryż, Londyn). Pośrednia produkcja weksli. Obliczenie weksli komisyowych. Emisja papierów wartościowych. Urzędowa zniżka i zwyczaj papierów wartościowych. Obliczenia papierów z brakującymi kuponami. Interesa na raty i zastaw papierów wartościowych. Zamknięcie rachunków bieżących wedle wszystkich metod z podwójną i zmieniającą się stopą procentową. Trudniejsze przykłady prostej kalkulacji towarowej. Złożona kalkulacja towarowa.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Ogólne powtórzenie. Kalkulacja towarów zamorskich. Net-appoints na giełdach zagranicznych. Arbitraż dewiz, papierów wartościowych, walut i arbitraż reportowy. Kupieckie interesa towarowe i w papierach wartościowych na giełdach. Miary jakościowe w międzynarodowym handlu zbożem, przędzą i jedwabiem, oznaczenia jakościowe spirytusu. Omówienie notowań, dewiz i walut najważniejszych dla europejskiego importu i eksportu w miejscach zamorskich. Zwyczaje handlowe i notowania zboża i mąki, różnych gatunków olejów, spirytusu, nafty, bawełny i cukru w handlu międzynarodowym. Obliczenie parytetów towarowych na podstawie notowań najważniejszych giełd. Układanie tablic parytetowych i ich używanie; interpolacja.

Zadania jak na kursie III.

7. Historia naturalna.

Cel nauki: Poglądowa znajomość historii naturalnej w zarysie.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Zoologia. Zasadnicze pojęcia z somatologii. Omówienie tych klas i rzędów świata zwierzęcego, które dostarczają surowców w większych ilościach.

Mineralogia. Omówienie ogólnej własności minerałów, przy czem o formach należy tylko krótko mówić. Opisanie najważniejszych i szerokie zastosowanie mających minerałów, bez szczególniejszego uwzględnienia systematyki. Omówienie najważniejszych skał.

Botanika. Opisanie ważniejszych roślin nasiennych różnych rzędów ze szczególnem uwzględnieniem tych, które są ważne dla handlu i przemysłu. Omówienie niektórych roślin skrytokwiatowych, ze szczególnem uwzględnieniem pożytecznych i szkodliwych bakterii i grzybów. Łatwe przedstawienie budowy roślin.

8. Fizyka.

Cel nauki: Na doświadczeniu oparta znajomość najważniejszych zjawisk przyrody z uwzględnieniem ich praktycznego zastosowania.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Ciepło. Wpływ ciepła na objętość. Mierzenie ciepła. Zmiana stanu skupienia. Rozchodzenie się ciepła. Związek między ciepłem a pracą mechaniczną. Źródła ciepła.

Magnetyzm. Zjawiska zasadnicze. Magnesy naturalne i sztuczne, ich siła i zastosowanie. Magnetyzm ziemi.

Elektryczność. Elektryczność powstała przez potarcie. Prąd elektryczny, ogniwa i baterie. Elektromagnetyzm. Indukcja. Zastosowanie.

Akustyka. Powstanie głosu. Dźwięk. Ton. Wysokość tonów. Skala tonów. Różne źródła głosu.

Optyka. Pojęcia wstępne. Rozchodzenie się światła. Odbijanie się, załamanie i rozkładanie promieni świetlnych. Oko i przyrządy optyczne. Interferencya i polaryzacya.

Mechanika. Prawa równowagi. Punkt ciężkości. Opory ruchu. Maszyny proste i ich zastosowanie. Ruch w ogólności. Spad wolny, rzut, wahadło, ruch centralny, uderzenie.

Zasadnicze własności płynów. Równomierne rozchodzenie się ciśnienia. Ciśnienie na dno i na ściany. Naczynia połączone. Prawo Archimedes'a. Areometr. Szybkość i ilość wody wypływającej.

Zasadnicze własności gazów. Ciśnienie powietrza i jego zastosowanie. Prawo Mariota i Gay-Lussac'a. Dyfuzya, absorpcya i endosmoza. Ruch gazów. Zastosowanie.

9. Chemia.

Cel nauki: Zrozumienie zjawisk chemicznych na podstawie eksperymentu. Znajomość ważniejszych pierwiastków i związków, które mają znaczenie dla handlu i przemysłu, jako też technicznego sposobu ich utrzymania i przeróbki, tudzież poznanie rodzajów i stosunków handlowych tych ciał.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Chemia nieorganiczna. Teoretyczne pojęcia z chemii. Metaloidy i ich związki; w nawiązaniu do tego omówienia fabrykacji kwasu solnego, siarkowego i azotowego, fabrykacja zapalek, węgiel kamienny i brunatny, torf, węgiel sztuczny, zjawisko palenia się ciał, eksplozja, płomień, piece, gaz oświetlający. Potasowce i ich związki. Sól kuchenna, fabrykacja sody i potażu. Proch strzelniczy. Wapniowce i ich związki. Wyrób wapna, cementu, gipsu, chlorku bielącego. Przemysł szklarski. Glin, alun, przemysł garncarski. Żelazo, jego przygotowanie i przeróbka na żelazo kowalne. Inne metale ciężkie. Farby mineralne.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Związki węgla. (Chemia organiczna). Węglowodory i ich pochodne. Nafta i przemysł naftowy. Wosk ziemny. Alkohole. Węglowodany. Fabrykacja cukru i przemysł fermentacyjny (wino, piwo, spirytus, ocet). Tłuszcze. Fabrykacja świec i mydła, margaryna. Gliceryna i organiczne materiały wybuchowe. Związki aromatyczne. Przeróbka smoły węglowej i farby sztuczne, środki dezynfekcyjne. Farbiarstwo i drukarstwo. Garbarstwo. Fabrykacja oleju. Ciała białkowe, masło i ser. Konserwowanie środków żywności.

10. Towaroznawstwo.

Cel nauki: Metodyka badania towarów. Poznanie ważnych w handlu światowym towarów, których surowce należą do świata przyrodniczego i bez zmiany (przeróbki chemicznej) przychodzą do handlu, jako też takich fabrykatów, i półfabrykatów, które bywają wyrabiane z produktów świata przyrodniczego i przetworów przemysłu chemicznego przez zmianę formy, a zatem na drodze mechanicznej.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Towary nieorganiczne. Mechaniczno-technologiczna obróbka metali (ludwisarstwo, obrabianie powierzchni, wyrób blachy, drutu, rur etc). Stopy, materiały do szlifowania i polerowania. Drogie kamienie i ich obróbka. Materiały budowlane i zdobnicze.

Towary organiczne. Roślinne artykuły spożywcze. Zboże, rośliny strączkowe. Wytwory młynarskie i ich wyrób. Artykuły piekarskie, Krochmal. Handlowe gatunki cukru. Owoce i nasiona jadalne. Zwierzęce artykuły spożywcze. Mięso i konserwy mięsne. Ryby i konserwy. Mleko i wytwory mleczarskie. Jaja. Miód.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Używki i korzenie. Narkotyki. Wosk. Olejki eteryczne, balsamy, żywica i guma. Kauczuk i przemysł kauczukowy. Drzewo i jego obrabianie. Korki. Naturalne organiczne materiały garbarskie i handlowe gatunki skóry. Towary kuśnierskie. Włókna i ich przeróbka. Fabrykacja papieru. Organiczne materiały tokarskie.

11. Nauka o handlu.

Cel nauki: Nauka o handlu, jako wstęp do przedmiotów handlowych, ma podać najważniejsze urządzenia dotyczące się handlu. Jako nauka przygotowawcza powinna ucznia zapoznać z obcą mu dziedziną tak wszechstronnie, aby uzyskać pogląd na całą technikę i instytucje pomocnicze handlu.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Pojęcie, powstanie i korzyści handlu. Rodzaje handlu. Handlujący, firma, rejestr handlowy. Sądy handlowe. Personal kupiecki. Krótki zarys różnych rodzajów stowarzyszenia się dla prowadzenia interesów handlowych na wspólny rachunek. Przedmioty handlu i ich miernik. Cena i pieniądz, System walut, miar i wag najważniejszych krajów. Handel towarowy i jego podział. Zwyczaje handlowe, dotyczące się sprzedaży i zapłaty. Rachunki i faktury (formularze i druki). Krótkie omówienie różnych sposobów zapłaty. Kredyt (podział, konto, kompensacja, skontracja). Teoretyczne wyjaśnienia weksla i praktyczne wypracowanie rozmaitych rodzajów i form weksla. Wymogi wekslowe, indos, akcept, zapłata, protest z powodu nieprzyjęcia i z powodu niezapłacenia, duplikat i kopia, domicyll, regres, adres w potrzebie, interwencja. Przekazy, obrót żyrowy (rachunek żyrowy, czek, jego rodzaje, korzyści obrotu żyrowego, najważniejsze instytucje żyrowe w Austro-Węgrzech). Obrót klearingowy (formularze i druki). Przesyłanie i przewóz towarów. Pocztą, telegraf i telefon. Środki przewozowe i taryfy (koleje, przewoźnictwo, żegluga rzeczna i morska). Najważniejsze części regulaminu ruchu, odnoszące się do przewozu towarów. Papiery potrzebne do żeglugi, szczególnie ceduła morska i charte partie. Zawody pomocnicze dla handlu. Stręczyciel, komisant, agent.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Krótkie summaryczne powtórzenie materiału kursu I. Handel pieniężny, wekslami i papierami wartościowymi. Handel walutami, inkaso i eskont rymes, handel dewizami, podział efektów, wartość imienna i kursowa, papiery lokacyjne i spekulacyjne, emisja, spłata, promesy.

Urządzenia popierające rozwój handlu. Targi, jarmarki i aukcje, Giełdy i interesa giełdowe. (Podział giełd, interesa giełd towarowych i pieniężnych, interesa rzeczywiste i terminowe, prolongacyjne i premiowe, polubowne sądy giełdowe). Domy składowe. (Dowód własności i warrant, pożyczki na warranty, pożytek domów składowych). Banki i interesa bankowe (interesa czynne i bierne, podział banków).

Ubezpieczenia. Ubezpieczenie przedmiotów i życia, podział zakładów ubezpieczeń, reasekuracja. (Czynności wywiadowcze kupieckie, wywiadywanie się przez stosunki handlowe, biura wywiadowcze, stowarzyszenia kupców dla bezpieczeństwa kredytu). Polityka handlowa. Wewnętrzna polityka handlowa (wpływ państwa na handel, izby handlowe, gremia kupieckie). Zewnętrzna polityka handlowa. (Traktaty handlowe, konsulatory, popieranie wywozu). Powtórzenie i bliższe omówienie cel. Cło zwrotne i premie wywozowe. Manipulacja cłowa. Kredyt cłowy.

12. Korespondencya handlowa.

Cel nauki: Biegłość w wykonywaniu prac pisemnych w obrocie handlowym. Wprawność w pisanu listów handlowych z odpowiednim uwzględnieniem poprawności stylu, jako też zrozumienia zwyczajów kupieckich i odnośnych przepisów z zakresu prawa handlowego.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Zewnętrzna forma listów kupieckich i adresów. Kopiał. Manipulacja z listami przychodzącymi. Skrócenia. Listy w sprawie wypłat i przesyłek pieniężnych na własny i cudzy rachunek, listy w sprawie przekazów, bonifikacji i przeniesień rachunkowych. Listy w obrocie żyrowym i czekowym urzędu pocztowych kas oszczędności. Listy w sprawach wekslowych. Listy awizacyjne, traty komisowe. Listy w sprawie rymes do inkasu, do eskontu, do awisa na dobro rachunku, listy w sprawie rymes na mniejsze miasta, w sprawie rymes komisowych, akceptu i domicylu. Listy w interesach towarowych na własny rachunek. Oferty sprzedawcy i kupującego, listy z zamówieniem i listy z fakturą.

W roku sześć zadań szkolnych. Ćwiczenia domowe w miarę potrzeby.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Powtórzenie. Listy w interesach towarowych na cudzy rachunek. Oferta komisanta i zapytanie komitenta. Propozycja zakupna i jej wykonanie. Konsygnacje, sprzedaże. Odwołanie, reklamacja i odmowa, adres w potrzebie, interwencja, przyjęcie przez wyręczenie, protest i rachunek zwrotny, listy z powodu brakuącego lub nienależytego indosu, prolongacja, weksle zaginione. Listy w sprawie kredytu akceptacyjnego. Listy w handlu walutami, dewizami, efektami i w sprawie kuponów. Listy wywiadowcze, informacyjne, polecające i listy kredytowe czyli akredytywy. Listy w sprawie kontokorentów i zalegającej zapłaty.

W roku sześć zadań szkolnych. Ćwiczenia domowe w miarę potrzeby.

KURS IV. (2 godz. tygod. w I. półroczu).

Powtórzenie. Listy w interesach spedycyjnych i asekuracyjnych. Listy w interesach partycypacyjnych i konsorcyalnych. Nie-wypłacalność i upadłość. Okólniki. Wzajemne ofiarowanie usług przez domy handlowe. Oferty służbowe i podania do domów handlowych i instytucji. Ogólne powtórzenie z uwzględnieniem listów o złożonej treści.

Trzy zadania szkolne. Ćwiczenia domowe wedle potrzeby.

13. Buchalterya.

Cel nauki: Teoretyczna i praktyczna znajomość różnych sposobów prowadzenia ksiąg kupieckich.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Znaczenie i cel buchalteryi. Postanowienia ustawy, odnoszące się do buchalteryi i ksiąg handlowych. Objasnienia terminologii buchalteryjnej. Zasady i główne księgi buchalteryi pojedynczej, Strazza. Księgi pomocnicze buchalteryi pojedynczej. Zamknięcie ksiąg buchalteryi pojedynczej. Wydatne poparcie teorii przez wypracowanie jak największej ilości przykładów zaksiązkowania z zakresu interesu towarowego, wekslowego, spedycyjnego i komisowego. Przeprowadzenie jednomiesięcznego interesu wedle zasad buchalteryi pojedynczej ze stopniowem wprowadzeniem praktycznych przykładów z zakresu handlu towarowego. Zamknięcie ksiąg głównych i pobocznych tego interesu. Książkowanie w interesie drobiazgowym.

W roku sześć zadań szkolnych.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Krótkie powtórzenie materiału kursu II. Buchalteria podwójna, jej wartość i charakter. Objaśnienie rachunków, ksiąg głównych i pobocznych. Przykłady ksiązkowania. Księgi pomocnicze buchalterii podwójnej. Zamknięcie ksiąg wedle zasad podwójnej buchalterii. Przeprowadzenie jednomiesięcznego interesu hurtownego towarowego u pojedynczego kupca, wedle zasad buchalterii podwójnej, z uwzględnieniem interesu wekslowego, komisowego i spedycyjnego, jako też łatwiejszych przykładów z zakresu handlu pieniężnego i papierami wartościowymi. Zamknięcie i przeniesienie we wszystkich księgach głównych i pomocniczych. Wierzytelności wątpliwe. Buchalteria jawnych spółek handlowych. Dalsze ksiązkowanie poprzedniego interesu przez następny miesiąc, z początkiem którego to okresu wstępuje wspólnik i zamknięcie ksiąg tej jawnej spółki handlowej. Istota buchalterii tajnej.

W roku sześć zadań szkolnych.

KURS IV. (4 godz. tygod. w I. półroczu).

Kontowanie w interesie towarowo-komisowym i konsygnacyjnym. Księżkowanie interesów na conto mio (nostro). Interesa partycypacyjne. Buchalteria spółek cichych, komandytowych i towarzystw akcyjnych. Buchalteria bankowa i fabryczna. Buchalteria amerykańska. Księżkowanie i zamknięcie jednomiesięcznego tematu z interesu komisowego. Przeprowadzenie i zamknięcie jednomiesięcznego interesu (według wyboru nauczyciela, który ma uwzględnić potrzeby uczniów), według buchalterii amerykańskiej.

Trzy zadania szkolne.

15. Kantor wzorowy.

KURS IV. (6 godz. tygod. w II. półroczu).

Cel nauki: Osiągnięcie możliwie samoistnej pracy uczniów w wykonaniu prac kantorowych dla rozmaitych przedsiębiorstw, ze szczególnem uwzględnieniem organicznego związku wiadomości handlowych. Na podstawie kilku jednomiesięcznych planów dla rozmaitych przedsiębiorstw, mają być wypracowane listy przychodzące i odchodzące, jako też wynikające z nich zapiski buchalteryjne. Przytem uwzględnić należy szczególnie interesa partycypacyjne towarowe i bankowe. Przy wypracowaniach tych należy zwracać przede wszystkim na praktyczne wyszkolenie ucznia we wszelkich pracach kantorowych, aby uniknąć jednostronnego wyrobienia.

15. Prawo handlowe i przemysłowe.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Cel nauki: Znajomość prawa handlowego i przemysłowego w zakresie potrzeb kupieckich.

Pojęcie i cel prawa. Wyjaśnienie pojęć: ustawa i rozporządzenie na praktycznych przykładach. Konstytucja i administracja. Władze administracyjne i sądowe. Pojęcie kupca wedle prawa handlowego. Prawa i obowiązki kupców o pełnem uprawnieniu. Ustawowe postanowienie o rejestrze handlowym i firmie, prokurzystach i pełnomocnikach; pomocnicy handlowi. Czynności handlowe względne i bezwzględne. Oferty między obecnymi i nieobecnymi. Istota umowy. Kupno i sprzedaż. Odwołanie. Rodzaje kupna. Zabezpieczenie wykonania kontraktu kupna. Zadełek. Kara konwencyonalna. Kara za zawód. Postanowienia odnoszące się do dostawy, zapłaty i czasu wykonania. Obowiązki i prawa kupującego i sprzedającego. Odsetki kupieckie. Kupieckie papiery na zlecenie i na okaziciela. Kupieckie prawo zastawu i retencji. Przepisy ustawowe dla interesu komisowego, spedycyjnego i przewoźniczego; odnośne prawa i obowiązki. Najważniejsze postanowienia ustawowe, odnoszące się do spółek handlowych. Szczególne przepisy co do wpisu w rejestr handlowy. Jawna spółka handlowa (założenie, stosunek prawny wspólników, stosunek prawny do osób trzecich, rozwiązanie, wystąpienie wspólnika, likwidacja, przedawnienie skargi). Spółka komandytowa. Spółka komandytowa na akcye. Spółka akcyjna. Stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze. Spółka cicha i stowarzyszenie do przedsięwzięcia pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek. Otwarcie konkursu i skutki prawne otwarcia. Pretensye w konkursie. Postępowanie konkursowe i jego ukończenie. Konkurs kupiecki. Ukończenie konkursu przez przymusową ugodę. Najważniejsze ustawy i rozporządzenia z zakresu prawa przemysłowego. Pojęcie i podział przemysłu. Zakres i wykonanie uprawnień przemysłowych. Ochrona marki wzoru i przywileju. Najważniejsze przepisy o pomocniczym personalu przemysłowym. Postanowienia o wynagrodzeniu, rozwiązanie stosunku służbowego, sądy przemysłowe. Przekroczenia przemysłowe. Kary. Inspektorzy przemysłowi.

16. Prawo wekslowe.

Cel nauki: Nabycie wiadomości z prawa wekslowego, potrzebnych kupcowi do praktyki i ich zastosowanie w stosunkach handlowych.

KURS III. (1 godz. tygod.).

Postanowienia prawa wekslowego i jego osobliwości na podstawie ustawy wekslowej. Zdolność wekslowa, przyjęcie, zapłata,

protest, regres, interwencya, poręka, zaniedbanie kroków pilności, przedawnienie, weksle fałszywe i sfalszowane, weksle zaginione. Najważniejsze różnice między ustawą austryacką, a ustawami obcemi. Proces wekslowy.

17. Ekonomia społeczna.

Cel nauki: Zrozumienie typowych zjawisk naszego życia gospodarczego i ich przyczynowego związku na tle dzisiejszego ustroju społecznego.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Wstęp. Pojęcia zasadnicze. Stadya rozwoju życia gospodarczego (w nawiązaniu do materiału z historii handlu). Gospodarka, jej powstanie i rozwinięcie się w gospodarstwo światowe. Podział nauki ekonomii społecznej.

Produkcya. Istota produkcji, jej kierunki i rozwój obecny. Czynniki produkcyjne, przedsiębiorstwo i jego formy, wielkie i drobne przedsiębiorstwo w rolnictwie, przemyśle i handlu. Swobodne współzawodnictwo i jego ograniczenie (związki przedsiębiorców). Przesilenia. Główne zadania polityki agrarnej i przemysłowej.

Cyrkulacja. Podział na handel i obrót, jako wymianę dóbr i obrót kredytowy. Nauka o zamianie dóbr. Cena, prawo i szczególnie ważne przyczyny chwieiania się ceny.

Nauka o pieniądzu, jego zadania i własności. Chwiejność cen metali szlachetnych. Prawo Greshama. Systemy monetarne. Austryacka regulacja waluty.

Nauka o kredycie, jego korzyściach, niebezpieczeństwie i zastosowaniu. Organizacja kredytu (prywatnego i publicznego).

Nauka o bankach i interesach bankowych, ze zużytkowaniem wiadomości o ich technice, nabytych w nauce o handlu. Surogaty pieniądza.

Handel, jego rodzaje i urządzenia. Zasady handlowej polityki wewnętrznej i zewnętrznej. Komunikacje i ich znaczenie społeczne. Zasady polityki kolejowej i dróg wodnych.

Nauka o rozdziale dochodu. Dochód, jego rodzaje, przedstawienie każdego rodzaju dochodu co do jego istoty, formy i praw ekonomicznych. Zasadnicze rysy polityki socjalnej ze szczególnem uwzględnieniem nowszego prawodawstwa austriackiego. Teraźniejsze stronnictwa ekonomiczne.

Nauka o konsumpcyi. Pogląd na ubezpieczenia, ich znaczenie w gospodarstwie społecznem. Ubezpieczenie przymusowe. Spożycie publiczne. Urządzenia gospodarki państwowej, wydatki i przychody państwowe. Zasadnicze rysy austriackiego systemu podatkowego i należyciowego (z wyłączeniem technicznych szczegółów). Długi państwowe. Zarys historii literatury.

18. Kaligrafia.

Cel nauki: WYROBIENIE PIĘKNEGO I BIEGŁEGO PISMA.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Trzymanie ciała i pióra. Ćwiczenie, mające na celu wyrobienie lekkiego i pewnego pisma. Ćwiczenia w piśmie angielskim i niemieckim.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Powtórzenie pisma angielskiego i niemieckiego. Pismo rondo. Nagłówki. Ćwiczenia w pismach dyktatów kaligraficznych.

19. Stenografia.

Cel nauki: PRZYSWOJENIE BIEGŁOŚCI W CZYTELNEM PISANIU BEZ TRUDNOŚCI OKOŁO 70 WYRAZÓW NA MINUTĘ.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Tworzenie wyrazów, znaczki i skracanie słów.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Nauka o skracaniu zdań i jej zastosowanie do skracania źródłosłowem, formą i do skracania logicznego. Dyktaty stenograficzne i ich odczytanie. W II. półroczu stenografia niemiecka.

B) Przedmioty nadobowiązkowe.

I. Język angielski i korespondencya.

Cel nauki: Jak w języku francuskim. Literatura: poznanie najważniejszych dzieł nowszej literatury angielskiej.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Cel nauki: Zdolność wyrażania się o najważniejszych wypadkach życia codziennego w krótkich zdaniach.

Materyał językowy. Ustępy przerobione powinny zawierać najniezbędniejsze wyrażenia z zakresu życia codziennego. (Zob. plan dla języka francuskiego na kurs I.). Już tu należy, jak w języku francuskim, ćwiczyć w używaniu liczebników. Wobec prostoty gramatyki angielskiej, można przerobić najważniejsze jej

działy już w I. roku, pomijając formy przestarzałe; w szczególności składni należy wchodzić o tyle tylko, o ile wymagają tego ustępy. Już od pierwszej lekcji należy wykazywać najważniejsze różnice między językiem niemieckim a angielskim.

Zadania. Od Bożego Narodzenia do końca I. półrocza trzy krótkie dyktaty, wiążące się ściśle z materiałem naukowym; w II. półroczu dwa dyktaty i cztery zadania szkolne. Tematem zadań szkolnych może być: napisanie z pamięci należycie opracowanych ustępów, odpowiedzi na łatwe zapytania, łączące się z materiałem naukowym.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Rozszerzenie materiału językowego, swobodniejsze używanie go w słowie i piśmie. Przygotowanie do korespondencji handlowej. Zapomocą odpowiednich ustępów treści opowiadającej i opisowej, należy powiększyć materiał językowy o tyle, aby uczeń przyswoił sobie zapas słów i zwrotów, używanych w życiu codziennym, w lekkiej lekturze (szczególnie gazet) i w obrocie handlowym. Każdy ustęp przerobić należy przy pomocy konwersacyi, przyczem uczniowie sami mają stawiać pytania. Ze względu na krótszy czas nauki (o rok mniej niż dla języka francuskiego), już na tym stopniu nauki należy czytać także ustępy, odnoszące się do handlu, obrotu i przemysłu, aby uczniom dawać często sposobność poznania wyrażen technicznych. Używanie nauki o formach i dokładne traktowanie składni. Od kursu III. począwszy, należy używać obrazów Höglza, podobnie jak w języku francuskim.

Korespondencya handlowa (w II. półroczu), wedle planu dla francuskiej korespondencyi w kursie III.

Ośm zadań szkolnych w ciągu roku. Materiałem dla zadań szkolnych są odpowiedzi na pytania angielskie, wiążące się z lekturą, reprodukcya niewielkich ustępów do czytania, swobodne dyktaty. Przemiana opowiadań poetycznych na prozę. Tłumaczenia z języka wykładowego na angielski. Ćwiczenia w korespondencyi handlowej.

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Zwięzłe powtórzenie i pogłębienie gramatyki, mianowicie: ważniejszych partyi składni. Lektura większych ustępów, przedstawiających cywilizacyę, obyczaje, handel i przemysł angielski, tudzież należyte przerobienie ich za pomocą pytań i odpowiedzi: dalsze ćwiczenia w opowiadaniu. Lektura wyjątków z cenniejszych dzieł nowszej literatury.

Korespondencya handlowa, podobnie jak korespondencya francuska w kursie IV.

W roku ośm zadań szkolnych; połowa z korespondencji, dla innych temat jak w kursie III. z powolnem zwiększaniem wymagań.

2. Język rosyjski i korespondencya.

Cel nauki: Poprawna wymowa, dostateczna znajomość gramatyki i pewność w ortografii rosyjskiej. Należyta biegłość w wyrażaniu się ustnem i w piśmie, zarówno w mowie potocznej, jak i w języku handlowym. Pogląd na rozwój literatury rosyjskiej w XIX. stuleciu.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Ćwiczenia w poprawnem wymawianiu i akcentowaniu, pisanu i czytaniu wyrazów i zdań. Nauka o formach, a z nauki o składni — reguły potrzebne do zrozumienia zdań pojedynczych. Przystawianie w pamięci wyrazów i zwrotów rosyjskich, ćwiczenia ustne i pisemne.

Zadania szkolne i domowe na przemian co 14 dni.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Lektura i tłumaczenie trudniejszych ustępów prozaicznych treści opowiadającej lub opisowej, jako też łatwych poezyi wraz z krótkimi życiorysami poetów. W związku z lekturą dalsze ćwiczenia w mówieniu i opowiadaniu po rosyjsku odczytanych ustępów. Dalsze ćwiczenia w gramatyce i ortografii, oraz trudniejsze dyktaty. Pod koniec odczytywanie i omawianie wzorów pism handlowych, bankowych i giełdowych, przyswojenie sobie tytułów, przestrzeganych w stylizacyi rosyjskiej; wyuczenie się wyrażań i zwrotów, jako też terminów w handlowej rosyjskiej stylizacyi. Próby tłumaczenia na język rosyjski wzorowych listów i innych pism i dokumentów handlowych polskich.

Wypracowania domowe i szkolne (jedno co 14 dni).

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Lektura wyborowych ustępów prozaicznych z odpowiedniej książki do czytania i jednego ze znakomitych dzieł literatury XIX. wieku w całości. W związku z lekturą powtórzenie, uzupełnienie i zebranie w system całego przerobionego materiału gramatycznego. Dalsze ćwiczenia w mówieniu i opowiadaniu po rosyjsku, dalsze ćwiczenia w ortografii i stylizacyi. Pogląd na literaturę rosyjską XIX. wieku. Obok tego: dyktaty oryginalnych listów i innych dokumentów rosyjskich, odnoszących się do zawodu kupieckiego; tłumaczenia ich na język polski i retrowersye. Wypracowanie po-

dług danych wzorów zawodowych pism rosyjskich. Dalsza wprawa w rozumieniu i używaniu najważniejszych terminów zawodowych, odnoszących się do spraw handlowych, bankowych, giełdowych i księzkowania.

Wypracowania domowe i szkolne (jedno na miesiąc).

3. Ćwiczenia w chemii analitycznej.

KURS III. i IV. (po 2 godz. tygod.).

Analiza jakościowa prosta, łatwa analiza złożona. Metoda miareczkowa.

4. Praktyczne ćwiczenia w laboratorium towaroznawczem.

KURS III. i IV. (po 2 godz. tygod.).

Ćwiczenia w najprostszych fizykalnych badaniach towarowych. Mierzenie i ważenie. Oznaczenie ciężaru właściwego. Przeprowadzenie używanych w handlu oznaczeń jakościowych towarów. Badania mikroskopowe. Badania towarów i ich zafałszowań.

5. Pisanie na maszynie.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Cel nauki: Pewne i szybkie pisanie dyktatów. Praktyczne zaznajomienie się z urządzeniem różnych w handlu używanych maszyn pisarskich.

4. Zbiory naukowe.

1. Biblioteka.

(Zawiadowca: prof. J. Ippoldt).

A) *Biblioteka nauczycielska.*

Prenumerowano następujące czasopisma: Biblioteka Warszawska, Chemiker Zeitung, Handels-Museum, Österreichische Handelsschulzeitung, Kupiec polski, Österreichische Zeitschrift für den Orient, Westermanns Monatshefte, Poradnik językowy, Przewodnik naukowy i literacki, Przewodnik bibliograficzny, Verordnungsblatt, Wszechświat, Ekonomista, Zeitschrift für Handelswissenschaft und Handelspraxis, Zeitschrift für handelswissenschaftliche Forschung.

Otrzymywano w darze: Misyje katolickie, Dziennik urzędowy ck. Rady Szkolnej Krajowej we Lwowie.

W roku szkolnym 1909/10 zakupiono następujące ważniejsze książki: Rausch, Herdegen, Tiechl, Elementare Staats- und Gesellschaftskunde; Hügli, Einführung in die konstante Buchhaltung; Federle, Der Maschinenschreiber; Hübner, Geographisch-statistische Tabellen; Chambers, Commercial geography; Mill, Elementary commercial geography; Behrens, Anleitung zur mikroskopischen Analyse; Keltie, Applied geography; Dubois-Reymond, Geography économique; Gannet-Garrison-Houston, Commercial geography, Swett Marden, Wille und Erfolg; Starzyński, Studya konstytucyjne; Rupe, Anleitung zum Experimentieren in der Vorlesung über organische Chemie; Treadwell, Chemia analityczna; Polska, Obrazy i opisy, wydawn. Macierzy polskiej; Herzfeld, Die technische Prüfung der Garne und Gewebe; Lilienthal, Fabriksorganisation, Fabriksbuchführung und Selbstkostenberechnung; Schär, Die Bank im Dienst des Kaufmannes; Calmes, Die Fabriksbuchhaltung; Adams, Praxis des internationalen Speditions-Schiffahrtswesens; Buchwald, Die Technik des Bankbetriebes; Wahrlitz, Die Registratur im Bankbetriebe; Kollrack, Die Registratur; Bernhardt, Handbuch der Löhnungsmethoden; Fürst, Prämien,

Stellage und Nachgeschäfte; Fridrichowicz, Die Technik des internationalen Getreidehandels; Huberti, Zollgesetzkunde für Kaufleute; Teetzmann, Export und Import; Passow, Die wirtschaftliche Bedeutung und Organisation der Aktiengesellschaft; Rehm, Die Bilanzen der Aktiengesellschaft; Cosack, Lehrbuch des Handelsrechts; Bersch, Chemisch-technisches Lexikon; Biedermann, Der Überseehandel; Księga rzeczy polskich, wydawn. Macierzy polskiej; Calmes, Der Fabriksbetrieb; Gomberg, Grundlegung der Verrechnungswissenschaft; Bender, Die Buchführung im Bankgeschäft; Stern, Theorie und Praxis des Seehandelgeschäftes; Wanik, Leitfaden der montanistischen Buchführung; Hügli, Buchhaltungsstudien; Schär, Die Pflege der Handelswissenschaften an der Universität Zürich; Trempenau, Die doppelte Buchführung für das Bankgeschäft; Herrmann, Die Theorie der Versicherung vom wirtschaftlichen Standpunkte; Seidler, Lehrbuch der österreichischen Staatsverrechnung; Seidler, Leitfaden der Staatsverrechnung; Manes, Versicherungswesen; Obst, Organisation des Zahlungsverkehrs; Leautey, Principes generaux de comptabilité; Römer, Bücherrevisorenpraxis; Karłowicz-Kryński, Słownik języka polskiego; Pawlikowski, Mistyka Słowackiego, Księga pamiątkowa ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Słowackiego; Erläuterungen zum Zolltarif der Österr.-Ung. Monarchie; Herrnritt, Handbuch des österreichischen Verfassungsrechtes; Leitner, Grundriss der Buchhaltung u. Bilanzkunde; Mantzke, Die Verzollung im Post-Eisenbahn- u. Schiffsverkehr; Rinaldini, Eisenbahnbetriebsreglement; Moldenauer, Das Versicherungswesen; Manes, Die Arbeiterversicherung; Zwiedineck-Südenhorst, Arbeiterschutz und Arbeiterversicherung; Grubner, Wirtschaftsgeographie; Neurath, Antike Wirtschaftsgeschichte; Kobylański, Problem des gewerblichen Mittelstandes; Staub-Pisko, Kommentar zum Handelsgesetzbuch; Nachträge zu Erläuterungen zum Zolltarif; Fried, Das internationale Leben der Gegenwart; Langenbeck, Englands Weltmacht; Borght, Das Verkehrswesen, Kleinstädter, Das Einkommen und seine Verteilung; Lehr-Franken-stein, Produktion und Konsumtion in der Volkswirtschaft. Borght, Grundzüge der Sozialpolitik; Helfferich, Geld und Banken; Reinhold, Die bewegenden Kräfte der Volkswirtschaft; Hoffmann, Kritische Dogmengeschichte der Geldwerttheorien. Friedmann, Sandig u. Wach, Das österreichische Recht; Plessis de Grénédan, Géographie agricole de la France et du monde; Dubois-Guy, Précis de géographie; Fiedler, Der kaufmännische Briefverkehr; Grunmack, Die physikalischen Erscheinungen und Kräfte. Mach, Die Mechanik in ihrer Entwicklung; Gide, Zasady ekonomii społecznej; Einaigl, Handbuch der Exportpraxis; Orsza, Z dziejów narodu; Passow, die Bilanzen der privaten Unternehmungen; Kallina's, Posttarife; Clas-

sen, Quantitative Analyse durch Elektrolyse; Mataja, Die Reikiame: Allgemeiner Zolltarif für das österr.-ung. Zollgebiet; Wolf, Nationalökonomie; Liefmann, Beteiligungs und Finanzierungsgesellschaften; Obst, Banken und Bankpolitik; Wewer, Der Geschäftsmann; Grunzel, System der Industriepolitik; nadto 26 różnych podręczników używanych bądź w naszym zakładzie, bądź też zagranicznych, dalej 48 dzieł treści wchodzącej w zakres towaroznawstwa i 80 o treści specjalnej z zakresu różnych działów praktyki handlowej i przemysłowej.

W darze otrzymała biblioteka nauczycielska 26 dzieł od Izby Handlowo-Przemysłowej, Akademii eksportowej w Wiedniu, Politechniki we Lwowie, c. k. Dyrekcyi kolei państwowych w Krakowie, Agencji Północnego Lloyd'a, c. k. Rady Szkolnej Krajowej, prof. dr. H. Weigta, p. Iwona Pieniążka.

Razem przybyło w ciągu roku szkolnego 295 dzieł. Biblioteka liczy z końcem roku szkolnego 839 dzieł.

B) Biblioteka uczniów.

W roku 1909/10 przybyło ogółem 292 dzieł, z tego w darze 21. Z końcem roku szkolnego liczy biblioteka 1409 dzieł. Udział uczniów pożyczających był bardzo żywy. Na 229 wpisanych uczniów Akademii i Dwuklasowej Szkoły pożyczało 202 uczniów. Książek wypożyczono do końca roku szkolnego 2089. Średnio wypada więc na każdego czytającego 11 książek. Dzieła kilkotomowe wydawano zazwyczaj w całości na raz. Darami wzbogacili bibliotekę uczniów szczególnie; Ks. J. Rejowicz i kółko esperantystów uczniów tutejszego zakładu, za co im Dyrekcyja zakładu składa na tem miejscu serdeczne podziękowanie.

C) Biblioteka ubogich uczniów.

Stworzona przed dwoma laty przez wydzielenie z biblioteki uczniów, oraz z biblioteki nauczycielskiej zbędnych podręczników szkolnych i pomnożona przez zakupienie nowych egzemplarzy liczyła z końcem zeszłego roku szkolnego 673 tomów. W ciągu roku szkolnego zakupiono 69 egzemplarzy, drogą darowizn otrzymano 31, razem liczyła biblioteka 773 tomów w wartości przybliżonej, po odliczeniu części odpadającej przez zużycie książek podczas ubiegłego roku szkolnego, K 1740.

D) Czytelnia dla uczniów

stworzona zeszłego roku, zawierała w podręcznej bibliotecze słowniki, encyklopedyę Orgelbranda, dzieła treści leksykalnej, ogólnej, roczniki różnych czasopism ilustrowanych z poprzednich lat.

Dla czytelnii abonowano: Bibliothek der Unterhaltung und des Wissens, Fliegende Blätter, Przewodnik oświatowy, Neueste Erfindungen und Erfahrungen, Esperantysta polski. Z biblioteki

nauczycielskiej oddawano numera czasopism: Gazeta Lwowska, Biblioteka Warszawska, Geographischer Anzeiger, Kupiec polski, Misye katolickie, Poradnik językowy, Przegląd polski, Przewodnik naukowy i literacki, Westermanns Monatshefte, Wszechświat.

W czytelni znajduje się 356 fotografii stereoskopowych i 8 ręcznych stereoskopów, 3 partje szachów i 1 partya warcabów. Na ścianach wiszą mapy, oraz cykl obrazów Stachiewicza i Kosaka. W osobnej szafie znajdują się instrumenta muzyczne sprawione dla orkiestry uczniów (bas, klarnet, altówka) i 10 składanych pułtów. W czytelni odbywa się także i nauka śpiewu, do której ułatwienia służy znajdujące się tam pianino z fabr. Petroffa.

W ciągu roku szkolnego korzystało z Czytelni 2320 uczniów, czyli średnio 19 uczniów dziennie.

2. Gabinet geograficzno-historyczny.

(Zawiadowca: Prof. Dr. H. Weigt).

I. W roku szkolnym 1909/10 zakupiono:

a) do zbioru map: 1. Debes: Erdkarte (fiz.), 2. Bamberg: Deutschland (polit.), 3. Debes: Planigloben (polit., osobno półkula wschodnia i zachodnia), 4. Bamberg: Europa (polit.), 5. Schneider: Typenatlas, Naturwissenschaftlich-geographischer Bilder-Atlas, 6. Leipoldt: Weltverkehr;

b) do zbioru obrazów: 1. Lehmann: Kulturgeschichtliche Bilder I. i II. serya, 8 obrazów, 2. Wünsche: 16 obrazów do nauki geografii a mianowicie: zbiór róż na Bałkanie, kolej kanadyjska, Singapore, połów śledzi na wybrzeżu norweskiem, kraj-obraz australski, miasto i step w Rosyi południowej, winobranie w Szampanii, wieś i mur chiński, targ tygodniowy w kraju Togo, na wydmach Sahary, cieśnina Gibraltarska, na stepie Windhukskim, Wiktorya i góry Kameruńskie, wieś na palach na wyspach Admiralskich, cieśnina Magellana, wybuch Etny. — Z kart z widokami (w części darowanych, o czem niżej) utworzono 51. obrazów a mianowicie: Nowa Zelandya i Fidżi, Australia (2 obrazy), Indyje Wsch., Niagara i Wiktorya, Norwegia (2 obrazy), Poznań, widoki z Afryki, Holandya, z Buenos Ayres do Valparaiso (2), Afryka południowa, Lyon, Pirenceje i Gibraltar, Indyje Wsch. i Ceylon (2), Marokko, Włochy połudn., Praga, Gniezno, Gdańsk, Wrocław, Pompei, Chiny Japonia i Burma, Tybet, Wiedeń (2 obrazy), Tryest, Tryest i Miramare, Wenecja (2 obrazy), Paryż (2 obrazy), Słowacy węgierscy (2 obrazy), Dalmatyńcy z okolic Splitu, typy ludowe z Istrii, Hanacy (2 obrazy), Wołosi (2 obrazy), wieśniacy z okolic Pilzna, Słowacy z okolic Lundenburga, typy ludowe z Salcburga, Dalmatyńcy, Hercegowińcy i Albańczycy z pod Raguzy, Tyrolczycy, Słowacy Morawscy (2 obrazy), Morawiaczy z pod Berna. Wszystkich obrazów liczy gabinet 172; zdoła one ściany sal szkolnych;

c) do zbioru przyrządów przybyły: barometr do mierzenia wysokości i planimetr;

d) zbiór charakterystycznych biustów różnych ras obejmuje następujące 8 typów: Zulus, Malaj, Nubijczyk, przedstawiciel rasy indo-atlantyckiej, Mongoł, Etyop, Buszman, Indyanin;

e) zbiór owoców różnych krajów obejmuje 5 skrzynek z owocami: Japonii, Kraju Przylądkowego, Brazylii, Argentyny, archipelagu australskiego.

Zbiory pod d) i e) założono dopiero w tym roku szkolnym.

Ad b) złożyli dary: Profesorowie Rongier, Skalski i Weigt, oraz uczniowie Akademii Handlowej: Steiner, Migdał, Szuro, Wawrzecki.

II. Zbiór środków pomocniczych do nauki geografii wzrósł o następujące broszury i albumy: Au Brésil, la colonisation, Erinerung an Potsdam (album), Chemin de fer Rhétique (przew. kolejowy), Chemin de fer du Jura Neuchatelois (przew. kolejowy), Chemin de fere Viege-Zermatt (przew kolej.), Illustrated Guide to St. Gall, Lausanne, Leman, les Alpes, Petit guide de Genève, les bains de Ragaz, En pays bernois, Album von Berlin, Album von Breslau. Inwentarz tego działu liczy 331 pozycyi.

Dary w tym dziale złożyli p. prof. Ippoldt i Rongier, oraz uczeń III. kl. Akademii Handlowej, Migdał.

Z końcem roku szkolnego 1909/10 posiada gabinet: 2 globusy, glob Marsa i medalion księżyca, planetarium Felkla, model góry, miarę stalową, zwijaną, pedometr, barometr do mierzenia wysokości i planimetr, 76 map, 8 atlasów, 10 stereoskopów, 356 fotografii do stereoskopów, 197 obrazów geograficznych i historycznych, barwnych afiszów 94, przewodników kolejowych, okrętowych, kąpielowych i t. d. 196, mapek i planów 25, tablic przedstawiających okręty w przekroju 12. Pozycyi w inwentarzu map 253, w inwentarzu środków pomocniczych do nauki geografii 331.

3. Gabinet fizykalny.

(Zawiadowca: Prof. M. Lang).

W roku szkolnym 1909/10 zakupiono:

1) Naczynia połączone dla cieczy różnorodnych. 2) Klemm, Obraz tramwaju elektrycznego. 3) Boppa, 15 obrazów do nauki fizyki. 4) Ehrhardta, 8 obrazów ściennych. 5) Meinholda, 7 obrazów. 6) Freya, mechanicznie poruszanych obrazów 4. 7) 6 modeli: akkumulator, motor gazowy, lokomotywa, telefon, dynamomaszyna, leżąca maszyna parowa. 8) Pathéfon z 18 płytami.

Przy gabinecie utworzono zbiory modeli do nauki rachunków i geometrii. Do pierwszego należy zbiór miar i wag obejmujący 35 sztuk.

Do zbioru modeli do nauki geometrii zakupiono:

1) Model do obliczania koła. 2) Aparat do wyjaśnienia twierdzenia Pythagorasa. 3) Model do obliczania kuli. 4) Hestermannna Zbiór rozkładanych brył geometrycznych (15). 5) Modele z cynku do obliczania powierzchni (14). 6) Modele linii i płaszczyzn w przestrzeni (25).

Inwentarz obejmuje 213 pozycyi.

5. Gabinet przyrodniczy.

(Zawiadowca: Prof. I. Król).

W roku 1909/10 zakupiono:

1) 24 modeli szklanych do nauki krystalografii wraz z statywem. 2) Przyrządy do ćwiczeń dmuchawkowych i t. p. (16). 3) Przyrządy do wykazania oddechania, asymilacji, dyfuzji, parowania roślin i t. d. (8). 4) Zbiór 30 gatunków drzew w szafce. 5) Preparatów spirytusowych i suchych do nauki zoologii 8., do nauki botaniki 4.

Z końcem roku szk. 1909/10 obejmuje inwentarz pozycyi 146.

okazów anatomicznych	2
» zoologicznych	31
» mineralogicznych	96
» botanicznych	34
modeli anatomicznych	4
» botanicznych	14
» krystalograficznych	30
Pudeł z owadami, motylami i t. d. . .	6
Tablic zoologicznych	106
» anatomicznych	14
» botanicznych	76
Obrazów w ramach	13
Przyrządów do ćwiczeń mineralogicznych	11
» » » botanicznych	8

5. Zbiory towaroznawcze.

Zawiadowca: prof. Dr. A. Bolland.

W r. 1909/10 zakupiono zbiór kamieni szlachetnych i półszlachetnych.

Otrzymano w darze, względnie za zwrotem kosztów własnych za pośrednictwem »Sammelstelle für warentkundliche Lehrmittel« (Dyr. Dr. K. Hassack w Grazu) następujące zbiory:

zbiór garbniw od firmy F. Riecka Synowie w Grazu;

« sztucznego jedwabiu z fabryki w Szarvar i ks. Henkell-Donnersmarck;

» odnoszący się do łuszczenia ryżu z fabryki łuszczącej ryż w Tryeście;

zbiór cegiełek korkowych i płyt izolacyjnych z Act. Ges. vorm. Kleiner i Brockmayer we Wiedniu;

- » ekstraktów od firmy Maggi i Ska;
- » produktów od firmy Knorr we Wels;

słój saletry chilijskiej od delegacyi producentów saletry chilijskiej w Berlinie;

skrzynkę przedstawiającą tok fabrykacyi siatki żarowej od Oesterr. Gasglühlicht- Gesellschaft;

- » przedstawiającą tok fabrykacyi sukna od firmy A. Prasch w Grazu;

zbiór liści tytoniowych z Akademii Handlowej w Grazu.

materyały surowe do sporządzania kapeluszy „Panama» od Prof. Dr. Lenecka w Bernie;

zbiór 20 płyt marmurowych z łomów F. Mayra — Melnhofa w Parsch;

tok fabrykacyi maki żytniej od H. i F. Mendla we Wiedniu;

zbiór krochmalu ryżowego z fabryki L. Chiozza i Ska w Cervignano;

trzy przyrządy z kwarcu od Rohrbecka z Wiednia;

Otrzymano w darze bezpośrednio:

zbiór wyrobów celluloidowych od firmy Max Buttig w Gablonz;

- » tkanin i wstążek od firmy A. Harpke we Wiedniu;
- » koronek od firmy F. Austin we Wiedniu;
- » skór od firmy C. Budischowsky i syn w Trebitsch;
- » odnoszący się do lnu od firmy Oberaltstädter Spinnerei;
- » „ „ „ fabrykacyi laków od firmy Reichhold, Flügger i Boecking we Wiedniu;
- » „ „ „ „ papieru od firmy Ober Olleschauer Papierfabrik.

- » papierów japońskich od p. Węglowskiego z Londynu.

Z końcem r. 1909/10 obejmuje inwentarz:

Pózycyi	1025
Preparatów mikroskopowych	198
Modeli owoców i nasion	16
Tablic technologicznych Schwedera	18
» » Eschnera	22
Modeli »	2

6. Pracownia chemiczna.

Kierownik: prof. Dr. A. Bolland.

Z końcem r. 1909/10 obejmuje inwentarz pracowni 87 pozycji. W ubiegłym roku przybył zbiór 450 preparatów chemicznych z fabryki E. Mercka w Darmstadzie. Ilość sztuk, preparatów, odczynników, naczyń i flaszek wynosi 1447 sztuk.

7. Pracownia towaroznawcza.

Kierownik: prof. Dr. A. Bolland.

Inwentarz pracowni obejmuje 96 pozycji. W bieżącym roku sprowadzono mikrowagę Nernsta.

8. Zbiory projekcyjne.

Zawiaadowca: prof. Dr. A. Bolland.

Inwentarz aparatów projekcyjnych obejmuje 14 pozycji. Inwentarz dyapozytywów obejmuje 515 sztuk, dostarczonych przez »Sammelstelle für warekundliche Lehrmittel w Grazu« i przez »Neue Photographische Gesellschaft w Berlinie«.

W pracowni fotograficznej Akademii wykonał p. Maryan Kannenberg 65 sztuk dyapozytywów i zaofiarował je zbiorom Akademii.

400 sztuk dyapozytywów odnosi się do towaroznawstwa i technologii, 39 sztuk do fizyki, 76 sztuk do geografii i historii.

9. Pracownia fotograficzna.

Kierownik: prof. J. Ippoldt.

Inwentarz obejmuje: stół do wywoływania, Kuchenkę gazową, rezerwoar na wodę na sztalugach, lampę gazową do ciemni, kotary do zaciemniania okna, przyrząd do powiększania na szynach, 3 wielkie misy do wywoływania, 2 wiadra — razem pozycji inwentarza 16.

10. Zbiór przyborów do kantoru i nauki pisania na maszynie.

Zawiaadowca: prof. Dr. Lulek.

Z końcem r. szk. 1909/10 liczy zbiór: 11 maszyn po pisanie różnych systemów ze stolikami (4 nabyło w ciągu r. sz. 1909/10), 1 maszynkę ślepą do ćwiczenia w piśmie maszynowym, prasę do kopiowania, numerator, 13 Shannonów, 49 stampili, liczydło, perforator 4 tablice z wzorami dokumentów handlowych, 3 tablice z wzorami monet zagranicznych.

6 oryginalnej wielkości ksiąg handlowych (tj. księga główna, inwentarz, księga kasy, dziennik, Salda-konti, dziennik zbiorowy) zakupionych, w r. sz. 1909/10 do użytku uczniów podczas prac w kantorze.

II Zbiór dokumentów handlowych.

Zawiaadowca: prof. S. Nycz.

W r. szk. 1909/10 urządzony zbiór dokumentów handlowych obejmuje:

1. Ceduły P. K. O. (a. b. c.).
 - a. Ceduła na Szwajcaryę
 - b. » » Lewantę
 - c. » » Belgię
2. Ceduły (a. b. c.).
 - a. Ceduła na Włochy
 - b. » » Francję
 - c. » » Londyn
3. Ceduły P. K. O. (a. b. c.).
 - a. Czek
 - b. Ceduła na P. K. O. na Niemcy
 - c. » » wpłaty krajowe
 - d. » » niemiecka
4. a. Prośba o zakupno walorów
- b. » o sprzedaż walorów
- c. » o wydanie depozytów w P. K. O.
5. Spis dokumentów do zaink. akc. dla P. K. O.
6. Podanie o odstąpienie schowków w P. K. O.
7. Pełnomocnictwo do podjęcia wypłaty
8. » » przejmowania przekazów
9. a. Wyciąg rk. P. K. O.
- b. Oświadczenie przystąpienia do P. K. O.

B) Ubezpieczenie przesyłek wartościowych.

10. Taryfa premiowa dla przewozu pocztą.
11. Polica na przesyłki wartościowe pocztą.
12. Wniosek o ubezpieczenie wart. przesyłek.

C) Druki pocztowe.

13. a. Adres przesyłkowy zagraniczny
- b. » » krajowy.
- c. d. Deklaracje cłowe dla poczty.
14. a. Przekaz pieniężny krajowy.
- b. » » zagraniczny.
- c. Adres przesyłkowy z przekazem.
15. a. List pieniężny (koperta).
- b. Zlecenie pocztowe.
- c. Telegram.

D) Noty i Faktury.

16. (a. b. c.) Noty i memoranda bankowe.
17. a. Faktura na maszynę.
 b. » L. Solecki i Ska.
 c. » Domu dla Ziemian.
 d. » dtto.
 e. Formularz faktury.
18. a. Polska faktura na piwo (czysta).
 b. Niem. » » » » (Okocim).
 c. d. e. Faktury różne na piwo (wypełnione).
19. a. b. c. Faktury we formacie kartek koresp.

E) Noty %owe i wyciągi Rków bieżących.

20. a. b. Noty procentowe.
 c. d. Wyciąg rku bież. W. B. Z.
 e. » » Banku krajowego.
 f. » » » dla H. i P.
 g. » » browaru
 h. » dtto (polski)
 i. » » gal. kasy Oszczędności.

F.) Listy przy rkach bieżących.

21. a. List do rku, bież.
 b. Potw. zgodności.
 c. List do rku browaru (Okocim).
 d. Przyjęcie warunków w rku br. (polski).
 e. dtto (niemiecki).
 f. List rk. bież. z warunkiem tegoż.
 g. » » » Banku hipot.

G) Druki przy przewozie.

22. List przewozowy wodny.
23. » » kolejowy
24. » » » pospieszny
25. » » » międzynarodowy
26. » » » dla kolejarzy
27. » » » » » (pospieszny)
28. Lista ładunkowa.
29. Dodatkowe zlecenie kolejowe
30. Statystyczne oświadczenie na wywóz
31. » » » » do Węgier
32. » » » » dowóz (morzem)

- 33. Statystyczne oświadczenie na dowóz (ładem)
- 34. » » » przewóz
- 35. » „ » dowóz z Węgier
- 36. Przekaz kup. na bonifikację przewoźnego.

H) Deklaracje cłowe i finansowe.

- 37. a. Oznajmienie przesyłek piwa.
- b. Potwierdzenie wywozu worków.
- 38. a. Deklaracja cłowa.
- b. Opis deklar. towarów.

I) Druki spedytora.

- 39. Papier dyspozycyjny spedytora
 - a. zlecenie dla spedytora
 - b. zawiadomienie odbiorcy
 - c. wykaz należności.
- 40. a. Kwit przyjęcia spedytora.
- b. Zawiad. kolei o przesyłce zbiorowej.
- RQAa. Awizo wysyłki.
- b. Bordereau.
- 42. a. Karta dyspozycyjna nadawcy.
- b. Potwierdzenie odbioru destynataryusza.
- c. Cesia nadwyżek przewoźnego.
- d. Pełnomocnictwo do przewozu.
- 43. a. Nota frankatur.
- b. List kontraktowy spedycyjny.
- 44. a. Warunki przejęcia spedytora.
- b. Lista przejęć.
- 45. Nota kosztów.
- 46. dtto
- 47. a. Awizo spedytora.
- b. Zlecenie spedycji.
- c. Zawiad. o nieodebranych towarach.
- d. Prośba o dyspozycję.
- 48. Rk. bieżący spedytora.
- 49. Poświadczenie odbioru i poświadczenie dostawy.

J. Konosamenty.

- 50—52. Konosament hiszpański.

K) Weksle.

- 53. a. Weksel angielski (wypełniony)
- b. » » na Kraków.

- c. Przekaz angielski na Kraków.
- 54. a. Przekaz kup. (niemiecki).
- b. Weksel przekazowy (niemiecki).
- 55. a. Formularz wekslowy polski
- b. » » niemiecki
- c. » » Niemiec
- d. Przedłużek (Alonża).

L) Likwidacja interesów giełdowych.

- 56. Kalendarz likwidacyjny.
- 57. (a. b. c.) Arkusze podawcze.
- 58. a. Konsygnacja dla dostawy walorów
- b. » » odbioru »
- c. Spis numerów pap. eskontu.
- 59. a. Adres likwidacyjny dla biura
- b. » » » interesenta
- c. Uwiadomienie o pomyłce w kursie
- d. e. f. » » » w arkuszu podawczym.

M) Wywiad i informacja kup.

- 60. a. Zapytanie o informację banku dla H. & P.
- b. dtto Krajowego
- c. dtto Akc. Związ.
- d. dtto Aust. & Węg.
- e. dtto dtto (niem.)
- 61. Zapytanie o infor. samego interesenta
- 62. (a. b. c. d. e.) Formularze na odpowiedzi
- 63. Wywiad z odpowiedzią.

N) Publiczne domy składowe.

- 64. Taryfa opłat.
- 65. Polecenie przyjęcia.
- 66. » wydania.
- 67. Uwiadomienie wysyłki z rachunkiem.

P) Sprawozdania.

- 68. Spraw. o zbiorze chmielu.
- 69. » o widokach zbioru chmielu.

R) Zamówienia.

- 70—71. Zamówienie na maszynę.

S) *Okólniki.*

- 72. a. Okólnik bankowy o założeniu
- b. » o założeniu biura wynajmu
- c. » » » handlu chmielem
- 73. » » zmianie firmy
- 74. » » » stopy %-ej.
- 75. » firmy węglowej
- 76. » o zastępstwie
- 77. » » zmianie opakowania
- 78. (a. b. c. d.) Okólnik o zmianie ceny
- 79. Okólnik o podwyższeniu ceny
- 80. » » zmianie adresu
- 81. » » przystąpieniu spółnika
- 82. » » cofnięciu prokury
- 83. » » udzieleniu »

T) *Kwity.*

- 84. a. Kwit banku krajowego
- b. » banku dla handlu i przemysłu.
- 85. » Banku austro—węgierskiego.

U) *Arkusze eskontowe.*

- 86. Arkusz eskontowy na weksle zamiejscowe.
- 87. » » » » miejscowe.

W) *Obrót żyrowy.*

- 88. a. Przypisy obrot. żyr. Banku austro—węgierskiego.
- b. Oświadczenie przystąpienia.
- 89. Książka przeciwna.

Z) *Pożyczki hipoteczne.*

- 90. Skrypt dłużny.
- 91. Plan umorzenia.
- 92. List zastawny.
- 93. Kontrakt pożyczki.

5. Sprawozdanie z czynności w pracowniach.

A) Pracownia chemiczno-towaroznawcza.

Kierownik: prof. dr. A. Bolland.

W laboratorium tem pracowali:

1. uczniowie III. i IV. kursu Akademii Handlowej;
2. słuchaczki i słuchacze Kursu Abiturjentów;
- (3. uczniowie II. klasy Dwuklasowej Szkoły Handlowej).

I. Uczniowie Akademii Handlowej zapoznali się z metodami jakościowej analizy chemicznej, z metodami analizy suchej i spektralnej i z przykładami ilościowej analizy wagowej i miareczkowej; nabywali wprawy w używaniu mikroskopu i w technice mikroskopowania, poczem zapoznali się z preparatami mikroskopowymi tych towarów, których badanie na drodze mikroskopowej daje praktyczne, a pozytywne wyniki; następnie wykonywali uczniowie sami takie preparaty, ucząc się na tej drodze analizy towarowej. Badanie towarów uzupełniane było przez techniczną analizę chemiczną, przez oznaczanie własności fizykalnych i przez używanie przyrządów specjalnych, do badania własności towarów przeznaczonych.

Po ukończeniu tych prac, będących programowym przedmiotem pracy w laboratorium chemiczno-towaroznawczem, względnie obok tych prac, zajmowali się uczniowie pracami chemiczno-towaroznawczemi z zakresów, specjalnie każdego obchodzących. Uwzględniono tu życzenia (widoki na przyszłość) i zamiłowania uczniów do specjalnych działów i chęć specjalizacji popierano w miarę możliwości jak najintensywniej. Uważano bowiem pogłębienie wiadomości uczniów w działach specjalnie ich obchodzących przez pracę w laboratorium chemiczno-towaroznawczem za pożyteczny i bardzo pożądaną dorobek dla każdego z pragnących tego pogłębienia uczniów Akademii Handlowej, bez względu na to, jakim byłoby późniejsze ich pole działania. Czy bowiem dany absolwent zostanie urzędnikiem przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego, czy zostanie samodzielnym kupcem, czy samodzielnym wy-

twórcą, w każdym wypadku suma wiadomości specjalnych - fachowych nabytych w powyższy sposób, będzie dla niego cennym i cennionym dorobkiem.

Z tą myślą studyowane były w ubiegłym roku następujące działy specjalne:

Towary mleczarskie (1 uczeń), używki alkaloidowe (1 uczeń), przyprawy (2 uczniów), artykuły biurowe (1 uczeń), materiały opałowe (1 uczeń), analiza rud metalicznych (1 uczeń), skóry (1 uczeń), preparaty chemiczne (1 uczeń), lekiery (1 uczeń), perfumerye (1 uczeń), towary tkackie (2 uczniów).

Zapoczątkowana dopiero w ciągu roku szkolnego praca w dziedzinach specjalnych, okazała przy końcu roku szkolnego rezultaty dodatnie; dlatego zamierzonym jest z nowym rokiem szkolnym usiłowania te w dalszym ciągu jak najintensywniej popierać w tej nadziei, że popierać się będzie usiłowania ludzi, dążących do posiadania solidnej wiedzy specjalnej, dla społeczeństwa niezbędnej, a dla posiadających ją jednostek rentownej.

2) Słuchacze i słuchaczki Kursu Abiturjentów zajmowali się przede wszystkim planem, przewidzianym materiałem do ćwiczeń w pracowni towaroznawczej. Z gałęzi specjalnych podjęte były prace odnoszące się do nafty i produktów destylacji ropy (3 słuchaczów), wina (1 słuchacz), olejków eterycznych (1 słuchacz), farbki do prania bielizny (2 słuchaczki), materiałów do szlifowania (2 słuchaczów).

(3) Uczniowie Dwuklasowej Szkoły Hand. zapoznali się z elementami badania towarów na drodze towaroznawczej i chemicznej.

* * *

Pracę laboratoryjną ułatwiała biblioteka podręczna pracowni, będąca pod zarządem jej kierownika, a licząca z końcem roku szkolnego 68 tomów z najrozmaitszych gałęzi technologii i analizy chemicznej, jakoteż towaroznawstwa. Najwięcej było książek z biblioteki chemiczno-technicznej Hartlebena. Co do treści to biblioteka posiada podręczniki szczegółowe z następujących zakresów: z chemii i analizy środków spożywczych, z chemii analitycznej, z technologii napojów wysokowych, drożdży i win owocowych, z technologii skóry, farb, włókien, tkanin, olei, drzewa, papieru i wyrobów papierowych, chleba, perfumeryi i środków kosmetycznych, preparatów chemicznych, gliny, żelaza, materiałów opałowych i w. i. Korzystnie i zachęcająco w tym kierunku oddziaływały ekskursy do zakładów przemysłowych, których w ubiegłym roku szkolnym urządzono 30.

B) Pracownia fotograficzna.

(pod kierownictwem prof. Ippoldta).

Główną pracą w b. roku szkolnym było wykonanie szeregu zdjęć, z wszystkich prawie sal tutajszego zakładu. Zdjęcia

ułożone w artystyczne albumy oryginalnych fotogramów — również na miejscu wykonanych oddano dyrekcji do rozporządzenia. Odbitki ze zdjęć ważniejszych np. pracowni, zbiorów itp. przesłano zakładowi reprodukcyjnemu, do wykonania klisz do druku. Wreszcie z jednej fotografii sporządzono do sali konferencyjnej powiększenie formatu około 50×60 cm.

W dalszym ciągu wykonano z dostarczonych pracowni obrazów z dziedziny towaroznawstwa i fizyki — reprodukcje, dla sporządzenia przeźroczy do skioptikonu — na format $8,2 \times 8,2$ cm., a przeźrocza zupełnie zmontowane, w liczbie 65 sztuk oddano do użytku zbiorom projekcyjnym. Oprócz tego zmontowano 180 sztuk przeźroczy dostarczonych przez »Sammelstelle für warentk. Lehrmittel« w Grazu.

Kierownictwo pracowni ma zamiar w przyszłym roku szkolnym prosić ważniejsze fabryki polskie o nadesłanie fotografii, przedstawiających ich wytwórczość i urządzenia i przez wykonanie z nich przeźroczy zapoznać uczniów z przemysłem krajowym.

C) Seminaryum handlowe.

Kierownik: prof. W. Skalski.

Wychodząc z założenia, że wychowankowie szkół zawodowych już na ławkach szkolnych zastanawiać się winni nad swoją niedaleką przyszłością po ukończeniu szkoły, nad kierunkiem swoich przyszłych kroków samodzielnych, a więc przede wszystkim nad wyborem swojego zajęcia zawodowego — postanowiła Dyrekcja Akademii przyjąć im z pomocą w tym względzie przez dostarczenie odpowiedniej lektury fachowej. W tym celu zakupiła pewną ilość dzieł traktujących poszczególne dziedziny życia handlowego, w których to dziełach uczniowie znaleźć mogą dla siebie odpowiednie wskazówki co do czekających ich zajęć zawodowych i które ugruntować i podsyć mogą kielkujące już w czasach szkolnych zamiłowanie do pewnej gałęzi handlu czy przemysłu, a nadto przyzwyczaić ich do systematycznego specjalizowania się w obranym przez siebie pewnym kierunku pracy.

Ale sama tylko lektura powyższych dzieł nie osiągnie jeszcze pożądanego rezultatu. Uzupełnieniem tej lektury mają być pisemne opracowania przeczytanego materiału oraz jego przedyskutowanie w formie odczytów i pogadarek wśród kolegów, a pod kierownictwem jednego z profesorów, jako kuratora tego działu biblioteki i złączonego z nim Seminaryum zawodowego.

Zakupione do powyższego celu dzieła stanowią dopiero podstawę większego księgozbioru i traktują: różne działy handlu i przemysłu, ich organizacje zawodowe (7 dzieł), stan kupiecki (5), zawód bankowy (9), handel produktami rolnymi i ogrodowymi (20), handel bydłem i drobiem (8), handel nabiałem (3), drzewem (5),

tkaninami (3), żelazem (2), i chemikaliami, przemysł górniczy, drukarski i t. d. Oprócz powyższych dzieł znajdują się w tym początkowym zbiorze monograficzne podręczniki do zaznajamiania się z systemami buchalteryi w poszczególnych działach przemysłu i handlu (7).

Gdy się zważy, że z powyższego zbioru dzieł z natury rzeczy korzystają jedynie uczniowie o umyśle ruchliwszym i samodzielniejszym, to liczba 51 uczniów, którzy faktycznie wykorzystali podaną im sposobność i zabrali się chętnie do ich przestudyowania, (biblioteka oddaną została do dyspozycji dopiero z końcem bieżącego roku szkolnego) nie jest zbyt małą i daje podstawę do przypuszczenia, że w przyszłym roku szkolnym biblioteka zawodowa i połączone z nią seminaryum osiągnie w zupełności swój cel.

6. Pomoc koleżańska.

(Kurator prof. Dr. H. Weigt).

Pomoc koleżańska założona w r. szk. 1908/9 rozwijała się pomyślnie. Jej zadaniem było udzielać uczniom ubogim pożyczek krótko- i długoterminowych. Fundusz pomocy koleżańskiej pochodzi ze składek miesięcznych uczniów Akademii Handlowej oraz Dwuklasowej Szkoły Handlowej, tudzież z datków Kuratoryi, grona nauczycielskiego, instytucji i osób prywatnych. Korzystali z Pomocy koleżańskiej uczniowie Akademii, oraz Dwuklasowej Szkoły Handlowej. O pożyczki zgłosiło się ogółem 258 uczniów na kwotę 2780 kor.; z tego wypłacono K. 1609. W kwestyi udzielania wsparć lub pożyczek pozostawiono młodzieży pewną autonomię. Organem jej był komitet złożony z następujących przedstawicieli każdej z klas: z kursu IV: Kawaler (przewodniczący), Walka (sekretarz) — z kursu III: Klimek i Michałowicz, — z kursu II: Szkotnicki (skarbnik) i Tarczyński, — z kursu Ia: Hałaciński i Drzymuchowski, — z kursu Ib: Nowakowski i Sumiński. Z Dwuklasowej S. H. z klasy II: Bieleśz i Kucharski, — z klasy I: Poustecky i Slizowski. Poniższe cyfry przedstawiają stan funduszków Pomocy koleżańskiej z końcem roku szkolnego 1909/10.

7. Kronika zakładu.

I. Nowy rok szkolny 1909/1910 rozpoczęto nabożeństwem wstępnym, odprawionem w kościele OO. Kapucynów dnia 6. września 1910.

Wpisy odbyły się z końcem czerwca i w pierwszych dniach września. Egzamina wstępne dnia 4 września. Nauka rozpoczęła się dnia 7 września we wszystkich klasach Akademii i Dwuklasowych szkół żeńskiej i męskiej. W szkole uzupełniającej rozpoczęła się nauka 15/9, na kursie abiturientów 20/9, a na kursie wieczornym 1/10.

Rozmieszczenie klas i szkół było następujące: Akademia zajmowała 5 sal, Dwuklasowa męska 2, Dwuklasowa żeńska 3, kurs abiturientów 1 salę. W szkole uzupełniającej umieszczono 2 klasę w sali wykładowej fizyki, w której w godzinach wieczornych odbywały się również i wykłady kursu zawodowego, klasę 3 w sali Dwuklasowej szkoły męskiej, a tylko klasa I miała swoją salę osobną, w której odbywała się nauka innych szkół uzupełniających przemysłowych. Razem mieściło się w 13 salach kursów i klas 15, a z uzupełniającymi szkołami przemysłowymi 19. Nauka chemii i towaroznawstwa odbywała się w osobnej sali wykładowej. Zbiory naukowe zajmowały 8 sal, pracownie 5 sal, czytelnia uczniów 1, pokój dyrektora 1, sala konferencyjna 1. Razem ubikacyi 30.

Dnia 9/9 i 19/11 urządzono nabożeństwo żałobne za duszę św. Cesarzowej Elżbiety. Dnia 4/10 wzięli uczniowie i uczennice zakładu wraz z gronem nauczycielskiem udział w nabożeństwie szkolnem, odprawionem z powodu imienin Najjaśniejszego Pana.

Dnia 8 października 1909 dosięgła liczba wpisanych uczniów i uczennic pięćset, w następnych dniach przekroczyła tę wysoką cyfrę i doszła do 520. Dla porównania i wykazania olbrzymiego wprost wzrostu, umieszcza się poniżej porównawczą tabelę:

1) w pierwszych 14 latach od 1883—1896 liczyła szkoła handlowa uczniów 40 do 80.

2) w następnych 10 latach od 1897—1906 liczyła Wyższa Szkoła handlowa w starym budynku uczniów 107—167;

3) w ostatnich 4 latach od 1907—1910 liczyła Akademia Handlowa uczniów i uczenic 245—520, rozdzielających się na połączonych z sobą 6 szkół i kursów jak następuje: Akademia handlowa 177, Dwuklasowa szkoła handlowa męska 52, Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska 99, Uzupełniająca szkoła handlowa 86, Kurs abiturjentów 63 i Kurs wieczorny 44. Podobnie wzrosła i liczba klas w ostatnim okresie 1906—1910 z 7 na 15. Skutkiem tego zajmuje między austriackimi szkołami handlowymi Akademia krakowska pod względem frekwencji miejsce 8 na 21 wyższych szkół handlowych w Austrii podczas gdy w r. 1906 zajmował Kraków 20 miejsce na 21. W. S. H. Dziś przewyższają krakowską szkołę pod względem liczby uczniów akademie handlowe. 1. Wiedeńska, 2. Nowa Wiedeńska, 3. w Grazu, 4. w Aussig, 5. w Pilźnie (czeska), 6. niemiecka w Pradze, i 7. czeska w Pradze. Pod względem różnorodności szkół zajmuje w Austrii pierwsze miejsce Nowa Akademia handlowa we Wiedniu, drugie Akademia handlowa w Grazu, trzecie krakowska Akademia.

Dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Słowackiego — byli uczniowie w dniu obchodu miejskiego t. j. 16/10 1909 na nabożeństwie w kościele OO. Kapucynów — ponadto zaś urządzili osobny wieczorek czci poety poświęcony dnia 7/12 1909.

W czasie od 28/2 do 2/3 1910 odbyły się dla uczniów Akademii i Dwuklasowej szkoły męskiej dwudniowe rekolekcyje, których udzielił X. Tuszowski T. J., dla uczenic szkoły żeńskiej wygłosił rekolekcyjne nauki X. Rejowicz T. J. w czasie od 10/3 do 12/3.

Dnia 18/3 wziął cały zakład udział w nabożeństwie żałobnym, odprowadzając duszę śp. prof. Antoniewicza, jako w pierwszą rocznicę Jego zgonu.

Rok szkolny zakończono uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw w dniu 28 czerwca 1910.

* * *

II. W stałym gronie nauczycielskiem zaszły następujące zmiany:

Resk. z 31/7 1909 l. 35260 udzieliła c. k. Rada szkolna Krajowa profesorowi c. k. gimnazjum św. Anny w Krakowie Julianowi Ippoldtowi i profesorowi c. k. gimnazjum w Wadowicach Maryanowi Langowi urlopów na r. s. 1909/10, oraz profesorowi c. k. szkoły realnej w Tarnopolu Dr. Arnoldowi Bollandowi i profesorowi c. k. gimnazjum I. w Nowym Sączu Kazimierzowi Sosnowskiemu urlopów aż do dalszego zarządzenia, umożliwiając im w ten sposób pełnienie obowiązków nauczycielskich w tut. zakładzie.

Reskr. z 14/9 1909 l. 1082 zamianowała c. k. Rada Szkolna Krajowa profesora tut. zakładu Dr. Tomasza Lulka, c. k. rzeczywistym nauczycielem buchalteryi, rachunków i ekonomii politycznej w tut. Akademii Handlowej.

Resk. z 19/10 1909 l. 58539 (Min. W. Ośw. 29/10 1909 l. 32234) zatwierdziła c. k. Rada Szkolna Krajowa Dr. Herkulana Weigta w zawodzie nauczycielskim przyznając mu tytuł c. k. profesora i nadała mu reskr. z 13/11 1909 l. 55347 rządową posadą nauczyciela geografii handlowej i historii w tut. zakładzie.

Reskr. z 19/12 1909 l. 70028 zatwierdziła c. k. Rada Szkolna Krajowa Maryana Langa w zawodzie nauczycielskim i przyznała mu tytuł c. k. profesora.

Kuratorya Akademii handlowej zamianowała nauczycielami nauk zawodowych począwszy od 1/9 1909 urzędnika banku krajowego we Lwowie p. Witolda Skalskiego i stypendystę Izby handlowej w Krakowie, p. Stanisława Nycza, który ukończył przepisane dla nauczycieli wyższych szkół (akademii) handlowych dwuletnie studia zawodowe na uniwersytetach we Wiedniu i Berlinie.

Kuratorya zamianowała dotychczasowego nauczyciela języka francuskiego p. Pawła Rongier rzeczywistym nauczycielem tegoż przedmiotu w tut. zakładzie, a c. k. Rada Szkolna Krajowa reskr. z 4/5 1910 l. 15916 zatwierdziła tę nominację, dokonaną z wliczeniem lat służby od 1/9 1909, spędzonych w tut. zakładzie.

Kuratorya zamianowała panią Maryę Truskolaską, ochmistrzynią dla żeńskiej szkoły handlowej od dnia 1/9 1909.

W gronie nauczycieli pomocniczych zaszły następujące zmiany:
Ustąpili panowie: 1. Miskiewicz Wiktor, urzędnik banku gal. dla handlu i przemysłu, 2. Leon Szwarz, współwłaściciel handlu w Krakowie, 3. Stanisław Smreczyński, profesor I. szkoły realnej.

Ustępującym nauczycielom składa Dyrekcyja na tem miejscu podziękowanie za ich pracę dla dobra uczniów tut. zakładu.

Jako nauczycieli pomocniczych powołała Kuratorya z początkiem roku szkolnego 1909/10 panów: Franciszka Dębskiego, urzędnika filii banku krajowego w Krakowie, Dr. Geislera Michała urzędnika banku austr.-węgierskiego, Korbla Stanisława, urzędnika Akademii Umiejętności, Króla Ignacego, profesora III gimnazjum, Meyera Ignacego, profesora gimnazjum św. Anny, Dr. Strasburgera Edwarda i Szpunara Feliksa, nauczyciela III. gimnazjum.

W listopadzie 1909 wyjechali profesorowie Nycz i Skalski do Wiednia celem zwiedzenia tamtejszych zakładów i przysłuchania się tokowi nauki.

Prof. Skalski przysłuchiwał się nauce na kursie abiturjentów, na II, III i IV kursie Akademii, w kl. I i II dwuklasowej szkoły męskiej, w kl. I i II w dwuklasowej szkole żeńskiej i na jednorocznym kursie żeńskim w Nowej Akademii Handlowej — oraz na kursie I, II i III w Wiedeńskiej Akademii handlowej.

Prof. Nycz był w Wiedeńskiej Akademii Handlowej na nauce w kl. I, II, III i IV, w Nowej Akademii Handlowej we Wiedniu w Dwuklasowej żeńskiej w kl. I i II, w Akademii na kursie III i IV, w dwuklasowej męskiej w kl. II, na kursie abiturjentów

i na kursie dla nauczycieli uzupełniających szkół handlowych oraz w gremialnej szkole handlowej (Gremial Handels Fachschule) na II i III kursie.

Dyrekcya poczuwa się do miłego obowiązku złożenia na tem miejscu Panom Dyrektorom wymienionych zakładów, Rady rządowemu Antoniemu Kleiblowi, dyrektorowi Juliuszowi Weyde i radcy rządowemu Rudolfowi Kricklowi jak i wszystkim członkom tamtejszych gromad nauczycielskich, szczerego podziękowania za nader uprzejme i koleżeńskie przyjęcie naszych nauczycieli i ułatwienia im osiągnięcia celu podróży.

* * *

III. a). **Akademia handlowa.** Do klasy I. przyjęto ogółem uczniów 63, między nimi z ukończoną IV. kl. gimnazjalną lub realną, 44, z ukończoną 3 lub 4 kl. wydziałową 18, repetentów 1. Liczba uczniów we wszystkich klasach Akademii wynosiła 177. Skutkiem rozporządzenia c. k. Min. W. i Ośw. z 8/9 1909, l. 37242 wymagać się będzie od uczniów wstępujących do klasy I. po ukończeniu niższej szkoły średniej, aby wykazali się postępowaniem co najmniej »dostatecznym« ze wszystkich przedmiotów udzielanych w klasie IV. szkoły średniej — jedna nota niedostateczna z jakiegokolwiek bądź przedmiotu w świadectwie na II. półrocze uniemożliwia przyjęcie do Akademii. Stosownie do § 28 Statutu organizacyjnego Akademii zatwierdzonego reskryptem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z d. 2/12 1909 l. 19324 przyjmować się będzie do klasy I. uczniów z ukończoną 3 klasą wydziałową tylko w tym wypadku, jeżeli ukończą ją co najmniej z dobrym postępowaniem we wszystkich przedmiotach i złożą jak dotychczas ścisły egzamin wstępny z języka polskiego, algebry i rachunków.

b) **Kurs abiturjentów.** Zapowiedziana reforma względnie rewizya planów naukowych kursu abiturjentów nie została jeszcze przeprowadzona i wykłady odbywały się w r. szk. 1909/10 według planów dotychczasowych.

Ponieważ c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty w reskr. z 2/12 1909 l. 19324 zajęło stanowisko nieprzychylnie dla koedukacji w szkole średniej — jaką jest Akademia Handlowa i zezwoliło na przyjmowanie abiturjentek szkół średnich na kurs abiturjentów jedynie tylko w charakterze prywatystek bez prawa uczęszczania na wykłady — nie będzie Dyrekcya poczynawszy od r. s. 1910/11 przyjmować panien na ten kurs. Ponieważ jednak liczba zgłaszających się abiturjentek co roku się zwiększa, ponieważ dla kobiet nauki handlowe mogą stać się bardzo potrzebne — czy to w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czy to przez zajęcie posad w handlach i instytucjach finansowych — ponieważ ruch tworzenia związków gospodarczych, produkcyjnych, handlowych czy spożywczych bardzo się wzmacnia a kobieta wykształcona

czy to jako nauczycielka na wsi, czy jako mieszkanka miasta może w tym ruchu odegrać wybitną rolę — postanowiła Kuratorya otworzyć od nowego roku szkolnego 1910|1911 osobny kurs dla abiturjentek szkół żeńskich, którego regulamin i plany naukowe umieszcza się poniżej po dziale, odnoszącym się do kursu abiturjentów.

c) Dwuklasowa szkoła handlowa męska. Do klasy I zgłosiło się uczniów 29, z tych z ukończoną 3 wzgl. 4 klasą wydziałową 19, z ukończoną klasą 3 wzgl. 4 szkoły średniej 4, przyjętych na podstawie egzaminu wstępnego 2, repetentów 4.

Uczniowie klasy II tej szkoły chcąc uzyskać prawo jednorocznej służby wojskowej uczęszczali od października 1909 r. na kurs przygotowawczy do egzaminu wojskowego w zakładzie p. Majora Kornbergera, który z nadzwyczajną uprzejmością urządził dla nich osobny kurs wieczorny i zajął się nimi z prawdziwie ojcowską życzliwością — za co Mu Dyrekcyja składa niniejszem szczere podziękowanie. Do egzaminu zgłosiło się 7 uczniów, złożyło go 4, a mianowicie: Czader Eugeniusz, Luska Bruno, Spiegel Joachim, Welanyk Adam.

Uzyskanie prawa jednorocznej służby wojskowej przez uczniów szkoły dwuklasowej — przyniesie nie tylko im samym wielką korzyść — ale odbić się powinno i na frekwencji w samej szkole. Żałować tylko należy, że absolwenci tej szkoły nie chcą szukać posad w handlach — na co przecież szkoła ta jest obliczona — lecz zdaje się im, że szukając miejsc w różnych instytucjach łatwiej dojdą do własnego kawałka chleba. Ten zgubny a fałszywy prąd szukania bądź co bądź przyszłości w karierze urzędniczej — długo jeszcze niestety pokutować będzie w naszym społeczeństwie — jeżeli powołane do tego czynniki jak panowie kupcy i dziennikarstwo nie weźmie tej sprawy w swe ręce i zachęcaniem, ustępstwami itp. nie skieruje wykształconej zawodowo młodzieży na drogę praktyczną, samodzielną i niezawisłą. Dyrekcyja szkoły i jej nauczyciele są wobec niechęci czy apatyi wszystkich — bezsilnymi — mogą tylko zaapelować gorąco do panów kupców, aby ze swej strony uczynili co możliwe, by młodzież opuszczając szkołę handlowe pozyskać dla siebie i podniesienia stanu kupieckiego — oraz do młodzieży samej i ich rodziców, by wstępując do szkoły wcześniej w przepisany wiek — wcześniej już mogli wstąpić do handlu — gdzie ich z pewnością lepsza czeka przyszłość — niż niejednego urzędnika z najwyższem bo uniwersyteckiem wykształceniem — potrzeba tylko cierpliwości, wytrwałości i przyzwyczajenia się do pracy.

W roku przyszłym 1910|11 obowiązywać będą nowe plany naukowe wydane dla męskich dwuklasowych szkół handlowych rozp. c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 17/5 1910 l. 17255, z tego też powodu nie drukuje się w obecnem sprawozdaniu obowiązującego dotąd planu naukowego.

d). Dwuklasowa żeńska szkoła handlowa. C. k. Minister-

stwo Wyznań i Oświaty reskr. z 24/8 909 l. 23685 (c. k. Rada Szk. Kraj. z 9/9 1909 l. 46798) zatwierdziło regulamin i plany naukowe dwuklasowej żeńskiej szkoły handlowej, połączonej z Akademią handlową w Krakowie i zezwoliło na otwarcie jej w r. s. 1909/1910.

Do wpisu zgłosiła się taka wielka liczba uczenic, że Kuratorja widziała się zniewoloną otworzyć dwa oddziały równorzędne w kl. I. do której przyjęto uczenic 74, z tych z ukończoną 3 klasą wydziałową 37, z 4 kl. wydz. 18, z 5 kl. wydz. 12, z 5 kl. gimn. 3, repetentek z kursów przy szkole św. Scholastyki 4. Do klasy II. przyjęto 24 uczenic z byłych kursów handlowych przy szkole wydziałowej im. św. Scholastyki i 1 na podstawie egzaminu wstępnego. Ponieważ w budynku Akademii tylko 2 sale przeznaczone były dla szkoły żeńskiej — musiano jeszcze 1 salę na I. piętrze dodać oddzieliwszy część korytarza. Jeśliby i w roku przyszłym napływ uczenic posiadających warunki przyjęcia był tak samo liczny, musiałaby się nauka odbywać w jednym oddziale godzinach przedpołudniowych od 8 do 11 wzgl. 12, w drugim oddziale w godzinach popołudniowych od 3 do 6 wzgl. 7.

Na prośby rodziców uczenic wprowadzono w b. r. s. nadobowiązkowo naukę języka francuskiego i języka Esperanto.

Na język francuski, którego udzielała panna Małgorzata Rongier, kandydatka filozofii, uczęszczało uczenic 22, na język Esperanto, którego udzielał jak w Akademii p. Kuhl, uczęszczało uczenic 22.

Planów naukowych nie drukuje się w tegorocznem sprawozdaniu, ponieważ w myśl reskr. c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 17/5 910 l. 17255 obowiązywać będą od nowego roku szkolnego 1910/11 nowe plany naukowe.

e) **Uzupełniająca Szkoła handlowa.** Zapowiedziana w zeszłym roku zmiana planów naukowych została ostatecznie załatwioną. C. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z d. 24/2 1910, l. 7720 wydało normalny plan naukowy dla wszystkich handlowych szkół uzupełniających.

Plan ten różni się od dotychczasowego w kilku punktach a mianowicie: 1) Języka niemieckiego udzielać się będzie tylko jako przedmiotu nadobowiązkowego. 2) Nauka o handlu przeniesiona z klasy III. do II. rozpoczyna naukę przedmiotów zawodowych w pierwszym półroczu przez 3 godziny, w drugim półr. przez 1 godz. tygodniowo. 3) Nauka buchalteryi obejmuje nietylko buchalteryę pojedynczą ale i podwójną. 4) Do nauki geografii handlowej dodano naukę o prawach i obowiązkach obywateli. 5) Jako przedmiot nadobowiązkowy wprowadza się w kl. III. naukę stenografii. Zmiany te dadzą się bez trudności wprowadzić w kl. I. i II. już od nowego roku szkolnego 1910/11 — dla kl. III. zachodzi jednak potrzeba ułożenia planu przejściowego na r. szk. 1910/11.

Plan ten obejmie:

naukę rachunków . . .	w 2 godz. tyg.
» buchalteryi . . .	» 2 » »
» korespondencyi . . .	» 1 » »
» o handlu i wekslach » 2 » »	
» geografii » 1 » »	

razem 8 godz. tyg. oraz nadobowiązkową naukę stenografii w 2 godz. tyg.

Od roku szk. 1911/12 obowiązywać będzie nowy plan we wszystkich trzech klasach.

Frekwencja w szkole Uzupełniającej nie zmieniła się wcale, wpisano uczniów 86, z tych klasyfikowano 70.

W szkole tej uderza nieporuszany może dotąd jeszcze fakt, uwypatniający się z następującego porównania.

W r. s. 1906/7 ukończyło kl. I 19, kl. II. 18, kl. III. 14.

W r. s. 1907/8 » » 20, » 30, » 11.

W r. s. 1908/9 » » 19, » 20, » 23.

A zatem z uczniów 18, którzy w r. 906/7 ukończyli kl. II. wpisało się do kl. III. w r. 907/8 tylko 11 — 7 zaś zrezygnowało z dalszej nauki; z uczniów 30, którzy w r. 907/8 ukończyli klasę II. wpisało się do klasy III. w r. 908/9 tylko 23 — 7 zrezygnowało z dalszej nauki — z uczniów 20, którzy w r. 908/9 ukończyli kl. II. wpisało się do kl. III. na r. s. 909/10 tylko 16 — 4 zaś zrezygnowało z dalszej nauki. W ciągu więc lat trzech 18 uczniów z niewiadomych powodów nie uczęszczało do kl. III. — nie ukończyło się więc tej najniższej szkoły handlowej, ze szkodą dla siebie i stanu kupieckiego.

Ponieważ fakt ten trzeba było wyjaśnić — okazało się z dochodzeń Dyrekcyi, że uczniowie do uzyskania wypisania na pomocników handlowych — nie potrzebują wykazywać się wcale świadectwem z ukończonej szkoły uzupełniającej — lecz poddają się egzaminowi przed tut. Kongregacją kupiecką i uzyskują dyplomy. Na odnośne pismo Dyrekcyi poruszające tą sprawę i zwracające uwagę, że w ten sposób podkopuje się powagę szkoły i czyni się jej potrzebę iluzoryczną, otrzymała Dyrekcyja odpowiedź Kongregacyi kupieckiej z 19/5 1910 l. 68, w której Kongregacyja zaznacza, że chociaż uznaje w zupełności potrzebę wyszkolenia pomocniczej młodzieży handlowej, to jednak termin wydawania dyplomów wyzwolin nie da się pogodzić z terminem ukończenia szkoły uzupełniającej. Wypisanie bowiem praktykanta na pomocnika kończy stosunek służbowy wzgl. umowę między kupcem a uczniem — jeżeli zatem praktykant kończy swoje lata wcześniej i szuka zajęcia u innego kupca lub w innej miejscowości — to wypisanie go na pomocnika musi nastąpić chociaż praktykant nauki nie ukończył. Podzielając jednak zapatrywanie Dyrekcyi co do potrzeby ukończenia 3 klasy Uzupełniającej Szk. przez praktykantów przed uzyskaniem dyplomu wyzwolin, będzie się starać

wpływać na kupców, by w umowie służbowej z praktykantami czynili w tym kierunku stosowne zastrzeżenie.

Wynikałoby zatem w konkluzji, 1) że uczniowie wstępują do szkoły zapóźno, bo dopiero w 3 lub 4 roku praktyki, tak, że nie wszyscy mogą szkołę na czas ukończyć, 2) że frekwencja nie odpowie tak długo faktycznej ilości praktykantów — jak długo nie będzie i u nas obowiązywać ustawa o wykazaniu się świadectwem uzdolnienia i ukończenia przepisanej ustawą nauki w szkole.

f) **Wieczorne kursa zawodowe dla dorosłych** odbyły się wedle dotychczasowego programu — z tą tylko różnicą, że uczestnicy przystąpili po ukończeniu kursu do egzaminów prywatnych z wykładanych przedmiotów przed komisją egzaminacyjną w tut. Akademii.

Począwszy od następnego roku szkolnego 1910/11 obowiązywać będzie nowy regulamin i plan naukowy wydrukowany poniżej, różniący się od dotychczasowego tem, że odpadły wykłady z rachunkowości państwowej, a wprowadzono wykłady towaroznawstwa, naukę zaś buchalterii podzielono na 2 działy, towarową i bankową.

Ponieważ kurs ten ma charakter czysto informacyjny i nie odbywają się na nim podczas roku szkolnego żadne egzamina, muszą zatem uczestnicy, chcący uzyskać świadectwo, przystąpić do egzaminu prywatnego, którego regulamin podaje się poniżej do wiadomości interesowanych. Egzamina te zostały wprowadzone w myśl reskr. c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 5/2 1910 l. 48969/09 (c. k. Rada Szkolna 25/2 1910 l. 10523). Regulamin zaś został zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 27/4 1910 l. 12723 (c. k. R. Sz. Kr. 17/5 1910 l. 26959).

* * *

IV. Stypendya i zapomogi uczniów:

1. Wydział Krajowy nadał stypendya po 150 K uczniom Akademii Fränklowi z IV, Kawalerowi z IV, Łaniewskiemu z IV, Walce z IV, Wawrzeckiemu z IV, Wijasińskiemu z IV, Zarębskiemu z IV, Brochockiemu z III, Schaschkowi z III, Mostowikowi z III, Kędrze z III, Cieńciale z II i Burghardowi z II. Po 100 K. Rissowi z IV, Gluźnińskiemu z III, Kalicińskiemu z III, Krzciukowi z III, Michałowiczowi z III, Munkowi z III, Tarczyńskiemu z II i Palmiemu z kl. II Szk. Dwuklas.

2. Ludwin z IV k. pobierał ze Związku Stowarzyszeń gospodarczych i zarobkowych stypendyum im. Tadeusza Romanowicza rocznie 240 K.

3. Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie nadała stypendya po 600 K słuchaczom kursu abiturjentów Fischgrundowi i Pfefferowi oraz uczniowi kl. II Wachsbergerowi.

4. Wydział powiatowy w Złoczowie nadał stypendya z fundacji jubileuszowej cesarskiej po 400 K Wurmowi z IV k. i Szewczukowi z III k.

5. Skarzyński z I b pobierał stypendyum w kwocie 800 K z Galicyjskiego Towarzystwa Kredytowego ziemskiego we Lwowie.

6. Zasiłki otrzymywali z Wydziałów powiatowych w Bochni Langer z III, a w Gorlicach Ludwin z IV; z Arcybractwa Miłosierdzia jednorazowo Raczek z II i Kędra z III.

7. Wydział krajowy przeznaczył na doraźne zapomogi dla uczniów tut. zakładu 700 K. Z funduszu tego korzystało 14 uczniów Akademii i 2 uczniów Szkoły Dwuklasowej.

Mimo tak znacznej pomocy w stypendyach i zasiłkach, bo wynoszącej w b. r. szk. 7380 K. bieda wśród uczniów nie zmniejszała się wcale, a to z powodu znacznie liczniejszej frekwencji i złego materialnego położenia rodziców — to też chcąc bodaj w części temu zaradzić, odniosła się dyrekcyja do wszystkich instytucji finansowych w Krakowie z uprzejmą prośbą o fundowanie stypendyów dla tut. uczniów, względnie o udzielenie dla najbiedniejszych jakiegoś zasiłku lub też o udzielenie datku na rzecz Pomocy koleżańskiej UAH. Odezwa Dyrekcyi odniosła w pewnej mierze pożądany skutek i tak przysłała Sz. Dyrekcyja filii Banku Hipotecznego dla ubogich uczniów K. 200, Dyrekcyja filii Banku Przemysłowego dla Czech i Moraw 100 K. i Dyrekcyja filii Wiedeńskiego Banku związkowego 150 K. na rzecz Pomocy koleżańskiej UAH. Stosownie do życzenia szlachetnych ofiarodawców wręczyła Dyrekcyja 250 k. Pomocy koleżańskiej UAH. — a z otrzymanych 200 K, z Dyrekcyi filii Banku Hipotecznego sprawiła 4 biednym uczniom Akademii zimowe paltoty i przysłała 2 uczniom z doraźną pomocą na sprawienie obóvia i bielizny.

Wielmożnym Panom Dyrektorom wymienionych wyżej instytucji składa Dyrekcyja na tem miejscu imieniem własnem, Pomocy koleżańskiej UAH. i obdarowanych uczniów serdeczne podziękowanie i za hojne dary i za zrozumienie potrzeb społeczeństwa, dla którego zdolny i zdrowy fizycznie wychowanek Akademii Handlowej przedstawia znaczną bardzo wartość, jako czynnik przyczyniający się do podniesienia ekonomicznego kraju. Może kiedyś w przyszłości zechcą wszystkie instytucje finansowe i handlowe korzystające z pracy absolwentów Akademii przychodzić im z pomocą w latach ciężkiej pracy i niedostatku w szkole.

Tą zasadą kierując się wydało grono nauczycielskie Akademii Handlowej własnym nakładem albumy i pocztówki z wido-kami, przedstawiającymi sale i zbiory Akademii. Cały dochód uzyskany ze sprzedaży albumów i kartek przeznaczony będzie na budowę domu wzgl. bursy dla uczniów Akademii Handlowej w Krakowie.

* * *

V. a) Podobnie jak w latach ubiegłych tak i w czasie wakacji r. 1909 znalazła pewna ilość uczniów zajęcie bądź to w kraju bądź to za granicą. A mianowicie pracowali:

Po ukończeniu klasy III.: 1) Gutkowski przez 2 miesiące

w Kasie Oszczędności miasta Nowego Sącza, 2) Kawaler przez 2 miesiące jako korespondent polski i niemiecki w biurach »Société Anonyme des Mines de Czeladź« w Król. Polskiem, 3) Poser przez 1 miesiąc w składzie futer w Lipsku, 4) Walka przez 6 tygodni w biurach Br. Czechowiczka we Wiedniu, 5) Wawrzecki przez 6 tygodni jako korespondent niemiecko-francuski w firmie J. Haim w Paryżu i przez 2 tygodnie w firmie A. Urbanetz w Nowym Sączu, 6) Wijasiński przez 2 miesiące w magazynach Towarzystwa Grodzieckiego kopalni węgla i zakładów przemysłowych w Grodźcu w Król. Polskiem.

Po ukończeniu klasy II. pracowali: 7) Borkowski przez 5 tygodni w firmie S. Preuss, Bücherrevisor & kaufmännischer Sachverständiger w Berlinie, 8) Chruściel przez 2 miesiące w Kasie Oszczędności i pożyczek w Wielowśi — prowadząc przytem agencję »Wisły«, 9) Gluziński przez 2 miesiące jako pomocnik handlowy w firmie E. Miarka w Morgenrott na Śląsku pruskim, 10) Kaliciński przez 2. miesiąc jako korespondent w domu eksportowym zegarków H. Kertes we Wiedniu, 11) Kędra przez 1 miesiąc w departamencie rachunkowym w Dyrekcji poczt w Lwowie a przez 2. miesiąc w handlu p. f. S. Motylewski i S. Krzyszkowski we Lwowie, 12) Klimek przez 2 miesiące jako kontrolor ksiąg handlowych i korespondent w »Pralni parowej« w Krakowie, 13) Krzciuk przez 2 miesiące w młynie parowym w Miechowicach Małych — prowadząc przytem agencję »Wisły«, 14) Lubański przez 6 tygodni w dziale buchalteryi i korespondencyi w firmie J. Górecki, fabryka wyrobów żelaznych w Krakowie, 15) Szewczuk przez 4 tygodnie w aptece Aeskulap we Wiedniu a przez 5 tygodni w składzie maszyn p. f. Iwanicki we Lwowie.

Po ukończeniu klasy I. pracowali: 16) Adelman w domu eksportowym firmy E. F. Grell w Hamburgu przez 6 tygodni, 17) Barbasch przez 4 tygodnie w księgarni w Krakowie, 18) Cieñciała przez 2 miesiące przy regulacyi Wisły na Śląsku (Podjaż i Zarzecze) jako korespondent wzgl. nadzorca robót, 19) Grychowski przez 2 miesiące w zarządzie dóbr Jabłonna w Król. Polskiem do rachunków w kasie i tartaku, 20) Kordzik w Agencji Tow. Wzaj. Ubezp. w Cieszanowie przez 2 miesiące, 21) Tergondé przez 2 miesiące w handlu korzennym w Dobromilu jako pomocnik buchaltera, 22) Wachsberger przez 2 miesiące jako pomocnik handlowy w składzie obóvia w Krakowie, 23) Wójcicki przez 6 tygodni jako pomocnik biórowy w fabryce przerobu papieru Procnér i Spółka w Krakowie.

Dzięki szczerdej pomocy Wydziału Krajowego otrzymało 13 z wymienionych uczniów zasiłki na częściowe pokrycie kosztów podróży do miejsc, w których udało się im znaleźć posady.

Także i w bieżącym roku 1910 zamierza pewna część uczniów pracować dalej w tym samym kierunku — a pracy tej rezultat

jest zawsze dodatni — zawsze bowiem osiągnię się cel, którym jest zamilowanie do pracy i poszanowanie jej oraz zapoznanie się z praktyczną stroną życia. Szkoda tylko, że dla braku odpowiednich biór informacyjnych czy pośrednictwa pracy trudno nieraz bardzo znaleźć umieszczenie — mimo poszukiwań. Dwóch uczniów ponad wymienionych wyżej 23 — było w Pradze, Wiedniu i w innych miastach — nie udało się im jednak nigdzie znaleźć zajęcia.

b) **Wycieczki uczniów.** Prof. Dr. Bolland zwiedził z uczniami kursu IV. AH. i z kursem Abiturjentów: 1) fabrykę mydeł Rożnowskiego, 2) fabrykę witraży i mozaiki Żeleńskiego, 3) fabrykę szczotek Chudzikiewicza, 4) fabrykę wyrobów platerowanych Jarry, 5) fabrykę wyrobów metalowych Góreckiego, 6) fabrykę tutek R. Herliczki, 7) fabrykę oleju Baranowskiego, 8) fabrykę konstrukcji żelaznych Zieleniewskiego, 9) Elektrownię miejską, 10) wystawę budowlaną, 11) miejskie muzeum techniczno-przemysłowe, 12) fabrykę gwoździ Baumingera, 13) fabrykę maszyn rolniczych Peterseima, 14) fabrykę wyrobów papierowych Procnera, 15) fabrykę farb Karmańskiego, 16) rządową fabrykę tytoniu, 17) Gazownię miejską.

Oprócz tego zwiedzili uczniowie kursu II. z prof. Dr. Geislerem tut. publiczne domy składowe, uczennice kl. II. DSH. z prof. Dr. Weigtem fabrykę witraży i mozaik Żeleńskiego, (który zwiedził również kurs II. AH.) kurs II. AH. i kl. II. DSH. z prof. Langiem, Dr. Bollandem, Dr. Rymarem i Skalskim budowane na Wiśle przez fabrykę Zieleniewskiego okręty. Kurs I a i b z prof. Langiem model dwupłaszczyznowca na wystawie budowl. w Tow. Techn. i z prof. Langiem, Sosnowskim i Dr. Rymarem gazownię miejską. Klasa I. DSH. męskiej z prof. Olesiem Gazownię miejską.

Dalsze wycieczki urządzono z uczniami:

Kursu I a i b pod kierunkiem prof. Langa i Rongier do Bochni i Wiśnicza.

Kursu II pod kierunkiem prof. Sosnowskiego do Bochni i Wiśnicza, i pod kierunkiem prof. Nycza do Krzeszowic i Tenczynka.

Kursu III z prof. Sosnowskim do Lanckorony i Kalwarii, z prof. Rongier do Krzeszowic i Tenczynka, z prof. Ippoldtem do Wieliczki.

Dwuklasowa szkoła męska wyjeżdżała z prof. Ippoldtem i Nyczem do Andrychowa dla zwiedzenia tamtejszej tkalni wyrobów bawełnianych braci Cieczowiczów.

Dwuklasowa szkoła żeńska odbyła wycieczkę z prof. Sosnowskim, Callier, Dr. Rymarem i panią Truskolaską do puszczy Niepołomskiej.

Ponadto zwiedziła kl. II Ż. SH. z prof. Skalskim kopalnię soli w Wieliczce, a kl. I a z prof. Sosnowskim wyjeżdżała do Alwernii i Lipowca.

Kurs abiturientów zwiedził z prof. Dr. Weigtem kopalnię soli i młyny solne w Wieliczce i browar w Okocimiu.

Dzięki znacznym subwencyjom Wys. Wydziału krajowego, Św. Prezydium krakowskiej Izby Handlowej i Przemysłowej i Św. Dyrekcji miejskiej Kasy Oszczędności odbyli uczniowie IV kursu AH. z prof. Dr. Weigtem dłuższą wycieczkę naukową w dniach od 7 do 16 czerwca b. r. do Pragi, stąd statkiem przez Czeską i Saską Szwajcaryę do Drezna, a dalej koleją do Lipska, w drodze zaś powrotnej zatrzymano się we Wrocławiu.

W Pradze zwiedzono Hradczany i Wyszehrad, Carolinum, miejską halę targową, bank czeski, miejską Kasę oszczędności, ziemski bank, centralną rzeźnię i centralną targowicę na bydło, czesko-słowiańską wystawę etnograficzną w pałacu Kinskych (narodopisne muzeum etnogr., zahrada Kinskych), nicustającą wystawę przemysłową, Muzeum przemysłowe Naprstka, czesko-słowiańską Akademię handlową (zbiory towaroznawcze i chemiczne, gabinet fizyczny) muzeum technologiczne praskiej izby handlowej, muzeum królestwa czeskiego »Praszną wieżę«, ratusz i jego osobliwości, Żofin ostrow, kościół św. Mikołaja, gmach opery.

W Dreźnie zwiedzono: halę targową, muzeum starożytności, galerię obrazów, zbiory w t. zw. Grünes Gewölbe, muzeum historyczne, zbiory miedziorytów i salon matematyczno-fizyczny, zbiór porcelany w zamku królewskim; akwarium morskie, zbiór rzeźb w Albertinum, ogród zoologiczny, muzeum zoologiczne i antropologiczno-etnograficzne, operę.

W Lipsku: Miejskie muzeum sztuk pięknych, muzeum Grassiego, ratusz stary i nowy, z którego wieży otwiera się wspaniała panorama na Lipsk i jego okolice, pole »bitwy narodów« i muzeum historyczne dotyczące »bitwy narodów«, zakłady księgarskie, mianowicie: Deutscher Buchgewerbeverein i Deutsches Buchgewerbehaus, gdzie jest stała wystawa przemysłowo-księgarska, muzeum egiptologiczne i archeologiczne w Albertinum, miejski dom handlowy zw. städtisches Kaufhaus, niemiecki dom państwowy, miejsce dorocznych jarmarków za miastem (Messplatz), gdzie skupia się drobny handel, giełdę, gdzie przypatrywano się sprzedaży papierów wartościowych, sąd państwa niemieckiego, halę targową, muzeum przemysłowe, nowy teatr.

We Wrocławiu: Liebhichshöhe, Holtei-höhe, w budowie będący olbrzymi wspaniały most na Odrze zwany Kaiserbrücke, służby miejskie, filtry miejskie, ogród zoologiczny, Scheitniger-Park, tum, halę targową, rynek i ratusz, pałac królewski, śląskie muzeum przemysłu artystycznego i starożytności.

* * *

VI. **Hygiena i rozwój fizyczny.** Na ogół przedstawiał się stan zdrowia wśród uczniów zakładu pozornie wcale dobrze. —

Chorób cięższych i trwających dłużej było 6 na 326 uczniów w Akademii i Dwuklasowych szkołach męskiej i żeńskiej.

Mimo tego odżywianie się uczniów jest bardzo złe, stąd częste niedomagania, na które wpływają ujemnie także ich złe choć tanie mieszkania. Konieczną jest zatem jakaś akcja zmierzająca do stworzenia domu czy bursy dla uczniów tut. zakładu — nim to jednak będzie mogło nastąpić starała się Dyrekcyja z jednej strony o pouczenie uczniów pod względem higienicznym, z drugiej strony o ich rozwój fizyczny.

Wykładów z dziedziny higieny i starania się o własne zdrowie podjął się łaskawie WP. Dr. Janiszewski, naczelny lekarz miejski, Dr. Eisenberg i Dr. Walczyński, za co Im Dyrekcyja na tem miejscu składa serdeczne podziękowanie. Wykładów takich odbyło się 4, wszystkie przy zapelnionej uczniami sali.

Oprócz nauki gimnastyki, którą młodzież męska pobiera w tut. Sokole, odbywały się i wycieczki (o czem wyżej) i gra w piłkę nożną. Uczniowie Akademii i Szkoły dwuklasowej tworzą osobny oddział w Stow. sportowem »Wisła« z 2 drużynami.

* * *

VII. Po za pracą szkolną — przepisana planami naukowymi — nie zaniedbywali uczniowie i pracy samodzielnej.

Urządzono cały szereg odczytów z różnych dziedzin, po których w obecności nauczycieli wywiązywała się bardzo ożywiona dyskusya. Odczyty wygłosili:

15/1 Turek z III. O Szwajcaryi na podstawie wspomnień z podróży i pracy tamże.

11/2 Cieńciała z II. O handlu na wsi.

18/2 Lutyj z DSH. I. Wycieczka do Prus i porównanie tamtejszych stosunków z naszymi.

23/2 Kawaler z IV. O współczesnej emigracji polskiej.

4/3 Wójcicki z II. O źródłach bogactwa w Galicyi.

1/4 Klimek z III. O niezależności ekonomicznej ziem polskich.

22/4 Krzciuk z III. O stowarzyszeniach spożywczych.

Ponadto byli uczniowie k. IV. i Kursu Abiturjentów gremialnie z prof. Dr. Krzyżanowskim na odczycie p. Becka »Rozwój kooperatyw w Galicyi« 22/4 w Towarzystwie nauk społecznych i na odczycie Dyrektora L. Perutza »O stosunkach gospodarczych południowej Ameryki i o szansach naszego eksportu w te strony« w Izbie Handlowej dnia 30/5 z prof. Nyczem.

Cały zakład zwiedził wystawę planów Wielkiego Krakowa — które objaśniał pod względem higienicznym i gospodarczym naczelny lekarz miejski WP. Dr. Janiszewski. Dla uczniów wszystkich klas wygłosił p. prof. Jaglarz 10/5 wykład o »Kometach a zwłaszcza o komecie Halleya«.

Kółko literackie zawiązane pod kierownictwem prof. Sosnowskiego w zeszłym roku, zajmowało się w bieżącym roku szkolnym

przygotowaniem części deklamacyjnej na wieczorek Słowackiego i jak poprzednio urządzaniem odczytów literackich w połączeniu z dyskusją. Aktualnością tematu i dobrem ujęciem rzeczy odznaczał się odczyt Klimka z III. »O Królu Duchu« Słowackiego, oraz odczyt Kawalera z IV. o najnowszym utworze M. Konopnickiej p. t. »Pan Balzer w Brazylii«.

Kółko Esperanckie pod kierunkiem prof. Skalskiego odbyło 6 posiedzeń, na których wygłoszono lub odczytano prace tłumaczone albo własne. Członków kółka było 26. Kółko posiada 34 własnych książek — oraz czasopisma »Esperanto«, »Universo« i »Pola Esperantisto«.

Z zapalem oddawali się uczniowie nauce śpiewu, to też chór pod kierunkiem p. Walewskiego doszedł do znacznego wyrobienia. Z inicjatywy ucznia K. I Myczkowskiego i Lubańskiego z K. III zawiązała się orkiestra smyczkowa, do której należeli z K. I Drzymuchowski, Myczkowski, Schmidt, z K. II Burghard, Szkotnicki, Kołodziej i Wójcicki, z III Lubański, z IV Kawaler, Trzewiczek, z DSH. I Poustecky, z DSH. II Kłoczek.

Mając własny chór i orkiestrę spróbowali uczniowie własnych sił i uczcili dnia 7. grudnia 1909 r. setną rocznicę urodzin Juliusza Słowackiego uroczystym wieczorkiem w Sali hotelu Saskiego. Chociaż zawodową pracą obciążona, nie skąpiła młodzież pracy i czasu, aby godnie w stosunku do swych sił uczcić pamięć wieszczą. Z zapalem i starannością czyniono przygotowania, to też wieczorek wypadł nie tylko bez zarzutu, ale istotnie z artystyczną miarą. Obszerną salę wypełniła doszczętnie młodzież, grono profesorskie i liczna publiczność; scenę zdobiła zieleń i piękny biust poety.

Płynnie, ciepło i z zapalem wygłoszone przez ucznia III K., Klimka, słowo wstępne, odbiegło od zwykłego szablonu pochwał, dając trafną syntezę twórczości i charakterystykę twórcy jako człowieka. Chór młodzieży śpiewał pod kierownictwem p. B. Walewskiego pieśni Müncheimera, Żeleńskiego, Cyrbesa, Galla, a orkiestra pod batutą ucznia I K. Myczkowskiego odegrała utwory Paderewskiego, Chopina, Langer'a i Gavofray'a.

Część muzyczno-wokalna, dopełniona pięknym śpiewem solowym p. Gläsera z KAb. (arya Janusza z Halki i Karłowicza »Skąd pierwsze kwiaty«), oraz grą na skrzypcach p. Seredyńskiego z KAb. (Svendsen »Romans«, Hubay »Czardasz«) zyskała nie tylko poklask słuchających, ale i uznanie znawców muzyki. Tarczyński z K. II AH deklamował wiersz własny »Ku czci wieszca«, zaś Burghard z II AH »Pogrzeb kapitana Meyznera« Słowackiego; nadto odegrano dwa fragmenty dramatyczne poety, a to »Krakus« i »Konrad Wallenrod«. Role pierwszego fragmentu wykonali uczniowie: Kędra, Metal, Szkotnicki, Walka, drugiego: Tarczyński, Gichner, Wijasiński, Jedlicki, Kawaler, Freund, Kaliciński, Wachsberger i in. — Żywe tempo gry, zrozumienie i do-

bre wygłoszenie wiersza Słowackiego, swoboda ruchów, dobra charakteryzacja złożyły całość pod każdym względem zadowalającą, a role Wallenroda, Jagiełły, Halbana i niektóre inne, w całej pełni zasłużyły na miano artystycznie wykonanych.

Kostiumów udzieliła bezinteresownie dyrekcyja teatru miejskiego, reżyseryą zajmował się prof. Sosnowski.

Pierwszy ten publiczny występ młodzieży Akademii handlowej przyniósł prawdziwą chlubę zakładowi, młodzieży zadowolenie moralne i wydatny zasiłek do kasy »Pomocy koleżeńskiej«, a dla poety oby był choć małą częścią w spłacie długu czci i uwielbienia.

Ponieważ w bieżącym roku przypadała rocznica urodzin Chopina — urządził zakład z obchody pamięci jego poświęcone. Pierwszy dla męskiej młodzieży odbył się 30/4. Odczyt o życiu i dziełach Chopina wygłosił Tarczyński z II AH, który oddeklamował także wiersz Ujejskiego pt.: »Marsz żałobny« z towarzyszeniem fortepianu. P. Prof. Korbel odegrał na fortepianie Balladę Chopina, a orkiestra uczniów tegoż mistrza Polones As dur i Walc Es dur. Ponadto deklamowali jeszcze Tergonde z II i Hałaciński z I Ujejskiego »Kto lepiej«, — Lubański z III odśpiewał Chopina »Wojak« i »Precz moich oczu«. Zebranie zaś zakończył chór pod batutą p. Walewskiego odśpiewaniem kilku pieśni.

Drugi obchód urządzono dla uczennic żeńskiej szkoły 28/5 1910. Oprócz powtórzonego odczytu i części wokalne, deklamowały przy akompaniamencie fortepianu Ujejskiego »Straszną noc« Kleinbergerówna z I, »Terkotkę« Grafczyńska z I, »Zakochaną« Grossmanówna z I, »Wiosnę« Bieniaszówna z II. Na fortepianie odegrały utwory Chopina Ossowska, Tarczyńska i Grafczyńska, uczennice kl. I.

* * *

VIII. Za zezwoleniem Kuratoryi mieściły się w budynku Akademii:

1. Uzupełniająca szkoła Stowarzyszenia Cukierników. (Nauczyciele: Krókowski J., Misky L., Syc St., Urbański Mak. Batko St. Uczniów w kl. I 13, w kl. II 9).

2) Uzupełniająca Szkoła Stowarzyszenia Gospodnio-Szynkariego. (Nauczyciele: St. Tyralik, St. Zaleski, Fr. Sauer, Dr. W. Nowak, Dr. Kubalski. Uczniów w kl. I 25. w kl. II 10).

3) Niedzielne kursa religii i historii polskiej dla uczniów i pomocników handlowych urządzone corocznie staraniem kongregacyi kupieckiej. Nauki udzielali: X. Rejowicz T. J. i prof. Dr. H. Weigt. Uczęszczało na te kursa uczniów 45.

4) Buchalteryczne kursa urządzone przez Izbę Stowarzyszeń rękodzielniczych i przemysłowych dla krawców (uczestników 27), cukierników (18) i lakierników, pokostników i malarzy (23). Nauki udzielali prof. Oleś i p. Burnatowicz.

* * *

IX. Rozporządzenia władz szkolnych.

- 1) C. k. Rada szk. Kraj. z 19/8 l. 10378 zarządza, aby święta i niedziele były wolne od nauki w uzupełniających szkołach.
- 2) C. k. Rada szk. Kraj. z 28/8 1909 l. 43369 zarządza, by do jednej klasy nie przyjmowano więcej uczniów wzgl. uczennic niż 40.
- 3) C. k. Min. Wyzn. i Ośw. z 8/9 1909 l. 37242 zarządza, aby do klasy I. przyjmowano tylko tych uczniów z ukończoną IV. kl. gimn. lub realną, którzy ze wszystkich przedmiotów mają co najmniej postęp dostateczny.
- 4) C. k. Min. Wyzn. i Ośw. z 2/12 1909 l. 19324 zatwierdza zmiany w Statucie organizacyjnym Akademii handlowej.
- 5) C. k. Rada Szk. Kraj. z 21/4 1910 l. 17111 oznajmia, że udzielenie pozwolenia na otwarcie kursów dla handlowców należy do zakresu działalności Min. Wyzn. i Ośw. — Takichże kursów dla przemysłowców do Min. Robót publ. — o ile zaś odbywają się w budynku Akademii handlowej i ich siłami także i do Min. Wyzn. i Ośw.

8 Spis imienny uczniów

do Akademii handlowej w r. 1909/10 zapisanych.

(Uczniowie oznaczeni * wystąpili w ciągu roku szkolnego).

KLASA Ia.

1. Berezowski Tadeusz z Rudy w Gal.,
2. *Berger Jan Mieczysław z Czarnej w Gal.,
3. Drzymuchowski Tadeusz z Tarnopola,
4. Dutkiewicz Julian ze Lwowa,
5. Gilewski-Kotwicz Włodzimierz z Góry Kalwaryi w Król. polsk.,
6. Goldfluss Abraham z Krakowa,
7. Górecki Juliusz z Tuchowa,
8. Grüss Mojżesz z Kulikowa,
9. Hałaciński Andrzej ze Skawiny,
10. Händel Wolf z Szade w Gal.,
11. Jankiewicz Tadeusz z Sarysza w Gal.,
12. Kacierz Wincenty z Krakowa,
13. Kaim Zdzisław z Rabki,
14. Kaufer Salamon z Toń w W. Ks. Krak.
15. Kolař Leopold z Dębowca w Gal.,
16. *Lax Bernard z Podgórze,
17. Leitman Józef z Rzeszowa,
18. Lilienthal Jakób z Zakliczyna,
19. Lipiński Władysław z Warszawy w Król. polsk.,
20. Maruszczak Teodor z Jabłonowa w Gal.,
21. Morawiecki Wacław z Czerwienia w Król. polsk.,
22. Obidowicz Franciszek z Tarnowa,
23. Pach Gerwazy z Krakowa,
24. Paciorek Kazimierz z Mołoczek w Rosyi,
25. Rapaport Jakób Michał z Krakowa,
26. Raps Izidor z Krakowa,
27. *Różycki Czesław ze Stryja,

28. Rudnicki Tadeusz z Golkowa w Król. polsk.,
29. Unger Karol z Przemyśla,
30. Węgrzynowicz Walenty z Krakowa,
31. Zawodny Maryan z Krakowa.

KLASA Ib.

1. Brandstätter Cyne z Krakowa,
2. Bukowski Stanisław Adam z Płaszowa,
3. Ciesielski Michał z Warszawy w Król. polsk.,
4. *Handel Wilhelm z Dobrej w Gal.
5. Horowitz Saul z Jarosławia,
6. Jakubiec Józef z Dzianisza w Gal.,
7. Jarosz Stanisław z Nowego Targu,
8. Kahane Leon z Romanowego sioła w Gal.,
9. *Kurek Wojciech z Ratnaw w Gal.
10. Kuszewski Stefan z Lublina w Król. polsk.,
11. Leśniak Stanisław z Sierszy wodnej,
12. Modes Adam z Rzeszowa,
13. Myczkowski Witołd z Radziszowa,
14. Nebenzahl Majer Hirsch z Kalwaryi,
15. Nowak Kazimierz z Kołomyi,
16. Nowakowski Jerzy z Łowicza w Król. polsk.,
17. Ohrenstein Bernard z Krakowa,
18. Paleolog Władysław z Rumna w Gal.,
19. Pizło Adam z Wadowic,
20. Schiff Szymon z Krakowa,
21. Schmidt Mieczysław z Chabówki,
22. Scharzbrot Elias z Krakowa,
23. Skarzyński Witold z Tworkowej w Gal.,
24. Storch Szymon, Szyja z Gogołowa w Gal.,
25. Sumiński Henryk z Strzemieczyc w Król. polsk.,
26. Süsser Samuel z Krakowa,
27. Thorn Elias, Samuel z Krakowa,
28. Tislowitz Jozua z Krakowa,
29. Witkowski Konstanty z Krakowa,
30. Wurm Władysław z Majdanu Kolbuszowskiego,
31. Zonczyk Teodor z Mogiły,
32. Związek Jan z Kamionki Strumiłowej,

KLASA II.

1. Adelman Emil z Rzeszowa,
2. Baranowski Stanisław z Krakowa,
3. Barbasch Wolf ze Lwowa,
4. Bartosik Władysław z Kłęczan w Gal.,
5. Burghard Aleksander z Radomia w Król. polsk.,

6. Cienciąła Jerzy Leon z Końskiej na Śląsku,
7. *Freund Joachim z Praszki w Król. pol.,
8. Goldfinger Leon z Załubincza w Gal.,
9. Grychowski Stanisław z Sucia w Król. polsk.,
10. Gutowski Tadeusz z Nowego Sącza,
11. Hochwald Pinkus z Krakowa,
12. *Iłakowicz Mieczysław z Antopola na Litwie,
13. Irańek Stanisław z Pstrągowej w Gal.,
14. Janicki Kazimierz z Kociubiniec w Gal.,
15. Jedlicki Stanisław z Miechowa w Król. pols.,
16. Kasprzyk Czesław z Kunic w Gal.,
17. Kaszycki Zdzisław ze Stryja,
18. Kołodziej Wincenty z Pogoni w Król. pols.,
19. *Kordzik Henryk z Woli Nowosielskiej w Gal.
20. Kreis Józef z Koniowa w Gal.,
21. Kruszyna Franciszek z Woli Podłazańskiej w Gal.,
22. *Metal Wilhelm z Wielopola w Gal.,
23. Michalski Czesław z Raclawic w Gal.,
24. Mirek Wiktor ze Stróży w Gal.,
25. Neufeld Adolf z Krakowa,
26. Popiel Zdzisław z Dymidowa w Gal.,
27. Raczek Józef z Jaworzna w W. Ks. Krak.,
28. Rosner Izak z Krakowa,
29. Rudnicki Kazimierz z Łukowicy w Gal.
30. Schönberg Józef z Krakowa,
31. Schönberg Pinkus z Krakowa,
32. Siadek Aleksander z Tarnowa,
33. Sidelko Józef z Jaworzna w W. Ks. Krakow.,
34. Staruszkiewicz Bronisław z Felsztyna w Gal.,
35. Szafran Kazimierz ze Stryja,
36. Szkotnicki Adam Andrzej z Monasterza w Gal.,
37. Tarczyński Tadeusz z Krakowa,
38. Tergonde Kazimierz z Huczka w Gal.,
39. Wachsberger Elias z Rakowic w W. Ks. Krak.,
40. Waga Ignacy z Tarnowa,
41. Weinberger Jakób z Woli Radziszowskiej w Gal.,
42. Weiskirch Wolf ze Słotwiny w Gal.,
43. Wellner Salamon z Krakowa,
44. Wilgan Karol z Wiednia,
45. Wójcicki Tadeusz z Krakowa.

KLASA III.

1. Borkowski Roman Jan z Bolechowa,
2. Brochocki Roman Tadeusz z Jarosławia,
3. Choczner Wiktor z Krakowa,
4. Chrusciel Stanisław z Trześni w Gal..

5. Długoszewski Józef z Krakowa,
6. Dreher Zygmunt z Krakowa,
7. Fränkel Leopold z Podgórze,
8. Gichner Emil z Krakowa,
9. Gluziński Eugeniusz z Cieszanowa w Gal.,
10. Goldenberg Jakób z Komarowa w Gal.,
11. Gottlieb Elias z Krakowa,
12. Herzog Henryk z Krakowa,
13. Kaliciński Józef ze Starego Sącza,
14. Kędra Ryszard z Jasła,
15. Klimek Benedykt z Krakowa,
16. Korngold Maurycy z Krakowa,
17. Krzciuk Henryk z Sikorzyc w Gal.,
18. Langer Bruno z Bochni,
19. Lubański Tadeusz z Krakowa,
20. Messlin Karol ze Stanisławowa,
21. Michałowicz Jan z Krakowa,
22. Mikołajski Maryan z Krakowa,
23. Mostowik Jan z Krakowa,
24. Müller Zygfryd z Podgórze,
25. Mund Markus z Krakowa,
26. Munk Efroim z Krakowa,
27. Ossoliński Jerzy z Bochni,
28. Pałka Stanisław z Krakowa,
29. Rokosz Maksymilian z Krakowa,
30. Rzadkosz Andrzej z Gromia w Gal.,
31. Sass Roman z Alwernii w W. Ks. Krak.,
32. Szaschek Feliks z Lipnika w Gal.
33. Schein Efroim ze Swoszowic w Gal.,
34. Silberstein Juliusz ze Lwowa,
35. Sperro Eugeniusz z Podgórze,
36. Szewczuk Bazyli z Bezdrud w Gal.
37. Turek Jerzy z Sonina w Gal.,
38. Zając Emil z Ryglic w Gal.,
39. *Migdał Walenty ze Stróż w Gal.,
40. Kubalski Roman, z Jass w Rumunii.

KLASA IV.

1. Ankiewicz Stanisław z Miechowa w Król. pols.,
2. Antoniewicz Witold z Krakowa,
3. Birner Izrael z Garlicy Murowanej w Gal.,
4. Eibenschütz Artur z Krakowa,
5. Feldblum Mojżesz z Krakowa,
6. Frenkel Izak ze Zbaraża,
7. Grubner Efroim z Krakowa,
8. Gutkowski Józef z Nowego Sącza,

9. Hirsch Herman z Podgórze,
 10. Kawaler Albin z Kalwaryi Zebrzydowskiej,
 11. Kiliński Zdzisław z Wróblika Szlacheckiego w Gal.,
 12. Kulikowski Narcyz Marceli z Woli Lubeckiej,
 13. Ludwin Julian Stanisław z Gorlic,
 14. Łaniewski Witołd z Ząbkowic w Król. Pols.,
 15. Pompein Aleksander Roman z Nadwórny w Gal.,
 16. Poser Jakób z Krakowa,
 17. Riss Julian z Trembowli,
 18. Śliwa Andrzej z Bochni,
 19. Szuro Eustachy Hipolit z Jasła,
 20. Tennenbaum Markus z Krakowa,
 21. Trzewiczek Zygmunt z Biskupic,
 22. Turyczyn Roman z Wadowic,
 23. Walka Tadeusz Karol ze Zwierzyńca w W. Ks. Krak.,
 24. Wanderer Abraham z Krakowa,
 25. Wawrzecki Stanisław, Franciszek z Krakowa,
 26. Wiesenberger Izak z Grybowa w Gal.,
 27. Wijasiński Józef z Lublina w Król. pols.,
 28. Wurm Szulim z Horydyłowa w Gal.,
 29. Zarębski Władysław z Chodenic w Gal.,
-

9 Statystyka uczniów Akademii handlowej.

	Ia.	Ib.	II.	III.	IV.	Razem
I. Liczba uczniów:						
Z początkiem r. s. 1909/10 przyjęto uczniów	30	28	45	40	29	172
W ciągu roku przyjęto uczniów	1	4	—	—	—	5
Razem	31	32	45	40	29	177
Z tych było:						
a) tutejszych z promocją	—	—	42	34	29	105
b) obcych z promocją	31	32	—	—	—	63
c) repetentów	—	—	3	6	—	9
Razem	31	32	45	40	29	177
W ciągu roku szkoln. 1909/10 wystąpiło	3	2	4	1	—	10
Liczba uczniów z końcem roku szkolnego 1909/10	28	30	41	39	29	167
II. Według miejsca urodzenia było:						
Z Krakowa	7	8	9	16	9	49
Z powiatu Krakowskiego	1	—	3	—	—	4
Z Podgórze	—	—	—	3	1	4
Z Galicyi	15	18	23	19	16	91
Z innych prowincyi Austrii	—	—	2	—	—	2
Z Król. Polskiego	4	4	4	—	3	15
Z Rosyi	1	—	—	—	—	1
Z Rumunii	—	—	—	1	—	1
Razem	28	30	41	39	29	167

	Ia.	Ib.	II.	III.	IV.	Razem
III. Według wyznania było:						
Rzymsko-katolic.	18	19	30	23	17	107
Grecko-katolic.	1	—	—	1	—	2
Ewangelickiego	—	—	—	1	—	1
Mojżeszowego	9	11	11	14	12	57
Razem	28	30	41	39	29	167
IV. Według języka ojczystego było:						
Polaków	27	30	41	38	29	165
Rusinów	1	—	—	1	—	2
Razem	28	30	41	39	29	167
V. Według wieku było:						
Urodzonych w r. 1895	1	6	—	—	—	7
„ „ 1894	9	4	5	—	—	18
„ „ 1893	4	9	7	4	—	24
„ „ 1892	5	5	7	7	8	32
„ „ 1891	8	2	9	9	2	30
„ „ 1890	1	2	7	3	7	20
„ „ 1889	—	—	4	8	5	17
„ „ 1888	—	2	1	4	3	10
„ „ 1887	—	—	1	2	1	4
„ „ 1886	—	—	—	—	1	1
„ „ 1885	—	—	—	1	—	1
„ „ 1884	—	—	—	1	—	1
„ „ 1883	—	—	—	—	2	2
Razem	28	30	41	39	29	167
VI. Według zamieszkania rodziców było:						
Z Krakowa	14	18	18	18	12	80
Z Podgórza	1	2	—	3	2	8
Z powiatu Krakowskiego . . .	1	—	4	—	1	6
Z Galicyi	10	7	15	18	10	60
Z innych prowincyi Austryi . .	—	—	2	—	—	2
Z Królestwa Polskiego	2	2	2	—	4	10
Z Węgier	—	1	—	—	—	1
Razem	28	30	41	39	29	167

	Ia.	Ib.	II.	III.	IV.	Razem
VII. Według zawodu rodziców było synów:						
Adwokatów, lekarzy, inżynierów i t. d.	—	I	4	2	2	9
Kupców	7	9	9	11	8	44
Nauczycieli	I	I	I	2	3	8
Oficyalistów i urzędników pryw.	3	3	6	3	3	18
Przemysłowców	2	4	5	4	2	17
Robotników	2	3	I	4	4	14
Rolników	—	I	5	5	I	12
Urzędników, służby państw., autom. i wojsk.	11	7	8	7	6	39
Właściciele dóbr i realności	2	I	2	I	—	6
Razem	28	30	41	39	29	167
VIII. Uczęszczanie na przedmioty nadobowiązkowe:						
Język angielski	—	—	13	17	14	44
„ rosyjski	—	—	13	11	10	34
„ esperanto	—	—	8	2	6	16
Ćwiczenia w prac. chem.	—	—	—	15	—	15
„ „ towarozn.	—	—	—	15	9	24
Pisanie na maszynie	—	—	—	—	28	28
Gimnastyka	8	I	6	9	3	27
Śpiew	2	2	6	6	3	19
IX. Uzupelnienie klasyfikacji zar. 1908/9.						
Stopień I. z odznacz.	I	—	—	I	2	4
„ I.	21	21	34	28	17	121
„ II.	I	—	3	4	—	8
„ III.	—	—	—	—	—	—
Razem	23	21	37	33	19	133
X. Klasyfikacja za II. półrocze r. s. 1909/10.						
Otrzymali stopień I. z odzn.	—	3	I	—	2	6
„ „ I.	18	14	35	27	20	114
„ „ II.	4	5	2	2	3	16
„ „ III.	3	3	—	—	I	7
Przeznaczono do egz. poprawcz.	3	4	3	5	3	18
Nieklassyfikowano	—	I	—	5	—	6
Razem	28	30	41	39	29	167

10. Wykaz książek dla Akademii Handlowej na r. s. 1910|11.

KURS I.

- Język polski:** *Próchnicki*. Wzory poezyi i prozy.
Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka dla szkół handlowych. (Nemečka čítanka, wyd. 2, Budziejowice 1907. *Stieglmaier*) *Dr. Jahner*. Deutsche Grammatik.
Język francuski: *Dr. Węckowski*. Książka do nauki języka francuskiego. T. I.
Geografia: *Zehden-Sieger*. Handelsgeographie. *Peucker-Cicalek-Rothaug-Zehden*. Atlas für Handelsschulen.
Historia: *Dr. M. Mayr*. — *Dr. Weigt*. Historia handlu. *Putzger-Bojarski*. Atlas historyczny.
Algebra: *Kranz*. Algebra i arytmetyka.
Geometria: *Mocnik-Maryniak*. Geometria dla klas wyższych szkół średnich.
Rachunki kupieckie: *Pawłowski*. Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych szkół handlowych.
Historia naturalna: *Hassack*. Leitfaden der Naturgeschichte für kom. Lehranstalten.
Fizyka: *Richter*. Lehrbuch der Physik f. höhere Lehranstalten. *Tomaszewski-Kawecki*. Fizyka dla klas niższych.
Nauka o handlu: *Kistryn*. Nauka o handlu i wekslach. *Christof-Passendorfer*. Zasadnicze pojęcia z zakresu prac kantorowych.
Stenografia: *Bojarski*. Stenografia.

KURS II.

- Język polski:** *Tarnowski-Bobin*. Wypisy polskie dla szkół realnych. Tom I.
Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka, jak w klasie I. *Dr. Jahner*, Deutsche Grammatik.
Język francuski: *Dr. Węckowski*. Książka do nauki języka francuskiego. T. II.
Geografia handlowa: *Zehden-Sieger*. Lehrbuch der Handelsgeographie. *Peucker-Cicalek-Rothaug-Zehden*. Atlas f. Handelsschulen.

- Historya:** *Dr. R. Mayr.* Lehrbuch der Handelsgeschichte. *Putzger-Bojarski*, Atlas historyczny.
- Algebra:** *Kostecki*, Arytmetyka i algebra dla klas wyższych. *Kranz*, Logarytmy.
- Rachunki kupieckie:** *Pawłowski*. Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych S. H. T. I, *Kreibig*, Lehrbuch der kaufmännischen Arithmetik f. h. Hs. T. II.
- Chemia:** *Oppelt*. Lehrbuch der unorganischen Chemie und chem. Technologie f. höhere Handelsschulen.
- Nauka o handlu:** *Kistryn*. Nauka o handlu i wekslach.
- Korespondencya handlowa:** *Chankowski*. Wykład korespondencyi handlowej, *Kleibel*, Lehrbuch der Handelskorrespondenz f. h. Hs.
- Buchalterya:** *W. Góra*, Buchalterya I.
- Stenografia:** *Bojarski*, Stenografia. *Kramsall*, Lehrbuch der Stenographie.
- Język angielski:** *Berger*. Łatwa metoda j. angielskiego.
- Język rosyjski:** *Aleksejew*. Neues Lehrbuch der russischen Sprache T. I.

KURS III.

- Język polski:** *Tarnowski-Bobin*. Wypisy polskie dla szk. realn. T. II.
- Język niemiecki:** *Dr. R. Mayr*. Deutsches Lesebuch. *Jahner*, Deutsche Grammatik.
- Język francuski:** *Bechtel-Glauser*, Französisches Lese- und Übungsbuch, T. II. *Rey*, La France industrielle et littéraire. *Glauser*, Cours élémentaire de correspondance.
- Arytmetyka polityczna:** *Pawłowski*. Zasady arytmetyki politycznej.
- Rachunki kupieckie:** *Kreibig*. Lehrbuch der kaufm. Arith., T. III
- Geografia:** *Zehden-Sieger*. Handelsgeographie. *Peucker-Cicalek-Rothaug-Zehden*, Atlas f. Hs.
- Historya:** *R. Mayr*. Handelsgeschichte. *Zakrzewski*. Historya powszechna, T. III.
- Chemia:** *Dr. Bolland-Duchowicz*, Chemia organiczna.
- Towaroznawstwo:** *Hassack*, Lehrbuch der Warenkunde. *Dr. Bolland*, Towaroznawstwo.
- Korespondencya handlowa:** *Chankowski*. Wykład korespondencyi handlowej. *Kleibel*, Lehrbuch der Handelskorrespondenz.
- Buchalterya:** *Góra*, Buchalterya II.
- Język angielski:** *Berger*, Łatwa metoda j. angielskiego.
- Język rosyjski:** *Aleksejew*, Neues Lehrbuch der russischen Sprache. *Wolper*, Russkaja Riecz. *Albow*, Russkaja Etymologia.

KLASA IV.

- Język polski:** *Tarnowski-Bobin*. Wypisy polskie dla szkół realnych. Tom II.

Język niemiecki: *Kummer-Stejskal*. Deutsche Literaturgeschichte, *Dzieła poetów niemieckich* w wydaniu Graesera. *Kleibel*, Lehrbuch der Handelskorrespondenz.

Język francuski: *Bechtel-Glauser*. Französisches Lese- und Übungsbuch, T. II. *Rey*, La France industrielle et littéraire. *Glauser*, Cours élémentaire de correspondance.

Geografia: *Zehden-Sieger*. Handelsgeographie. *Peucker-Cicalek-Rothaug-Zehden*, Atlas f. Hs.

Historya: *R. Mayr*. Handelsgeschichte. *Zakrzewski*, Historya powszechna, T. III.

Arytmetyka polityczna: *Pawłowski*. Zasady arytmetyki politycznej.

Rachunki kupieckie: *Kreibig*. Lehrbuch der kaufm. Arithm., T. IV.

Towaroznawstwo: *Hassak*. Lehrbuch der Warenkunde. Dr. Bolland, Towaroznawstwo.

Korespondencya *Krakowski*. Wykład korespondencyi handlowej.

Buchalterya: *Ziegler*. Lehrbuch der Buchhaltung, T. III.

Prawo handlowe: *Rosenblatt-Wróblewski*. Kodeks handlowy.

Ekonomia polityczna: *Fiedler*. Volkswirtschaftslehre.

Język angielski: *Berger*. Łatwa metoda jęz. angielskiego. Englisch Prose Reader by Palotta and Hurt.

Język rosyjski: *Wolper*. Russkaja Riecz. *Albow*, Russkaja Etymologia. *Babienko*, Kurs komerczeskoj korespondencyi.

11. Ogłoszenie dotyczące wpisów na r. s. 1910/11.

Wpisy uczniów do klasy I. odbędą się w pierwszym terminie dnia 29 do 30 czerwca, w drugim dnia 16 i 17 września 1910 od godziny 9 do 12 w kancelaryi dyrekcyi. Uczniowie zgłaszać się mają osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Na I. kurs przyjmuje się uczniów, którzy w roku kalendaryzowym, w którym się zapisują, ukończą lat 14 i mogą się wykazać ukończoną IV. klasą gimnazjalną lub realną z najmniej dostatecznym postępem we wszystkich przedmiotach. Wyjątkowo przyjąć można również uczniów z ukończoną III. klasą wydziałową, którzy we wszystkich przedmiotach otrzymali przynajmniej postęp dobry. Uczniowie szkół wydziałowych muszą się poddać ściślemu egzaminowi wstępnemu. Wymagania przy takim egzaminie wstępnym są następujące: Z języka polskiego ma uczeń ustęp dany mu do przeczytania opowiedzieć ustnie i napisać w sposób należyty bez błędów gramatycznych i ortograficznych. Nadto ma przy rozbiórce zdań udowodnić znajomość głównych zasad gramatyki pod względem części mowy i składni. Z algebry: Cztery działania główne na liczbach ogólnych całkowitych z jednym lub więcej wyrazami, podnoszenie do kwadratu i do sześciannu wyrażeń algebraicznych, tudzież liczb układu dziesiętkowego, największy wspólny dzielnik i najmniejsza wspólna wielokrotność, rachowanie liczbami ułamkowemi. Z rachunków: Cztery działania główne na liczbach dziesiętnych i ułamkach zwyczajnych, rozkładanie i redukcya, rachowanie liczbami mianowanemi, wnioskowanie, metoda rozkładania, reguła łańcuchowa, rachunek średniego podziału i rachunek spółki.

Egzamina wstępne odbędą się dnia 17 września 1910.

Wpisy do klas wyższych odbędą się w dniach 16 i 17 września 1910.

Na kurs II., III. i IV. przyjmuje się tylko takich uczniów, którzy mogą wykazać się ukończeniem z ogólnem stopniem pierwszym bezpośrednio poprzedzającej klasy tutejszego zakładu lub innej podobnie urządzonej publicznej szkoły handlowej. Egzamina poprawcze i uzupełniające odbędą się w dniach 16 i 17 września 1909.

Kandydaci, którzy powyższych warunków nie posiadają albo mają ukończoną niższą szkołę średnią lub szkołę handlową zagraniczną mogą dopiero po otrzymaniu osobnego pozwolenia z c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty uzyskać przyjęcie do Akademii handlowej. Ministerstwo rozstrzygnie również, czy i w jakim zakresie będą się musieli poddać egzaminowi wstępnemu. W interesie takich kandydatów leży zatem wystarać się wcześniej o pozwolenie przyjęcia przez wniesienie podania do c. k. Rady Szkolnej krajowej, tak, aby w dniu wpisu wykazać się mogli dopuszczeniem do przyjęcia, ewentualnie do składania egzaminu wstępnego; bez takiego zezwolenia Dyrekcya bezwarunkowo nikogo przyjąć nie może.

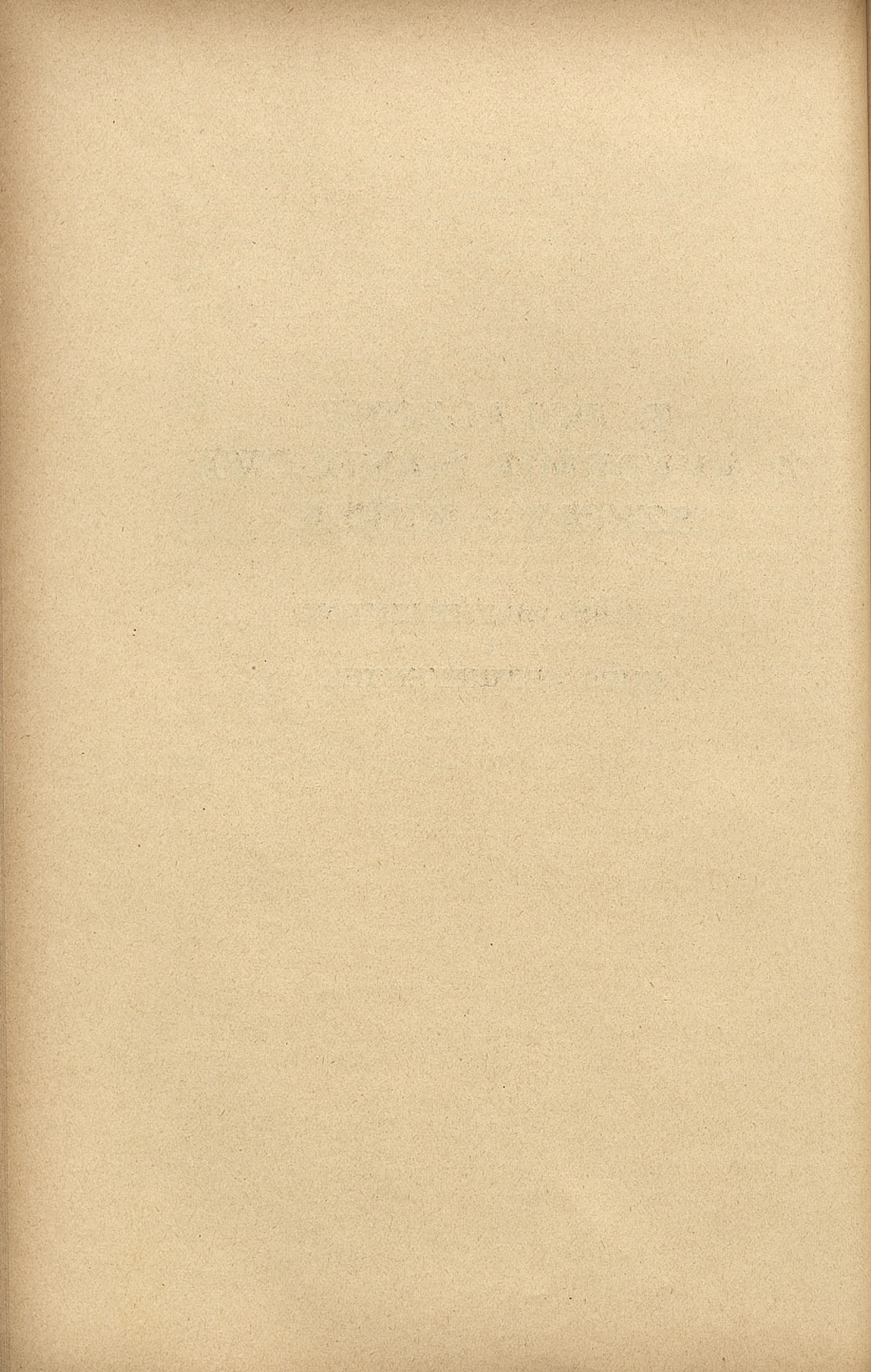
Każdy uczeń, zgłaszający się do wpisu po raz pierwszy, ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, świadectwo ukończonej w kraju czwartej klasy gimnazjalnej lub realnej, ewentualnie trzeciej klasy wydziałowej i wypełnioną należycie kartę wpisową (do nabycia u tercyana). Przy wpisie należy uiścić jako takse wstępną 10 koron. (Obcokrajowcy mają złożyć jako takse wstępną 20 K.) oraz 2 kor. jako datek na środki naukowe. (Obcokrajowcy składają 10 kor. jako datek na środki naukowe). Każdy uczeń wpisu- jący się ponownie do zakładu ma przedłożyć świadectwo z poprzedniego roku szkolnego, wypełnioną należycie kartę wpisową i 2 kor. jako datek na środki naukowe.

Opłata szkolna wynosi rocznie 40 koron i ma być wniesioną w 2 ratach z góry, w I półroczu kl. I. nie uwalnia się od czesnego nikogo.

Dnia 17 września odprawi się nabożeństwo wstępne, a 19 września rozpoczyna się regularna nauka szkolna.

B. POŁĄCZONE
Z AKADEMIA HANDLOWĄ
SZKOŁY I KURSA.

1. KURS ABITURYENTÓW
I
KURS ABITURYENTEK.

a) Skład grona nauczycieli z końcem r. s. 1909|10.

1. Dr. Bolland Arnold, j. w. Towaroznawstwo 2 godz. tyg. Ćwiczenia w pracowni towaroznawczej tyg. godz. 2.
 2. Ippoldt Juliusz, j. w. Gospodarz kursu. Język niemiecki i korespondencya tyg. godz. 2.
 3. Lang Maryan, j. w. Arytmetyka polityczna, tyg. godz. 2.
 4. Dr. Lulek Tomasz, j. w. Buchalterya, korespondencya i prace kantorowe, tyg. godz. 7.
 5. Skalski Witold, j. w. Rachunki kupieckie, tyg. godz. 4. Nauka o handlu, tyg. godz. 3.
 6. Dr. Weigt Herkulan, j. w. Geografia handlowa, tyg. godz. 3.
 7. Dr. Krzyżanowski Adam, docent wszechnicy Jagiellońskiej. Nauka ekonomicznej, tyg. godz. 3.
 8. Dr. Michalski Jerzy, profesor wszechnicy Jagiellońskiej. Nauka o ustroju i zarządzie państwa, tyg. godz. 2. Austr. ustawodawstwo skarbowe, tyg. godz. 1.
 9. Dr. Patkiewicz Władysław, c. k. sekretarz skarbowy. Rachunkowość państwowa, tyg. godz. 2.
 10. Dr. Wróblewski Stanisław, j. w. Prawo handlowe, tyg. godz. 2.
-

b) Plan nauk i regulamin kursu abiturientów

obowiązujący od roku 1907/8.

1. Ogólne postanowienia.

Celem jednorocznego kursu abiturientów jest danie abiturientom i abiturientkom szkół średnich w ciągu roku szkolnego możliwie obszernego i gruntownego wykształcenia handlowego, oraz ułatwienie prawnikom, technikom itp. wniknięcia głębszego w ustrój i funkcyę handlu i wszystkich z nim połączonych urządzeń.

Językiem wykładowym jest język polski.

Warunkiem przyjęcia na kurs abiturientów jest dowód, że kandydat względnie kandydatka złożyli z pomyślnym wynikiem, egzamin dojrzałości w jednym z austriackich gimnazyów lub szkół realnych. Ci zwyczajni słuchacze mają prawo składania kolokwiiów i końcowego egzaminu, po którym otrzymują końcowe świadectwo. W miarę wolnego miejsca może dyrekcyja przyjmować także takich kandydatów, którzy nie mają powyżej wymienionych warunków, ukończyli jednak inną szkołę średnią, lub szkołę zawodową, stojącą na równi z szkołami średniemi, albo mają zagraniczny egzamin dojrzałości. Tacy słuchacze przyjęci jako «nadzwyczajni» nie mają prawa składania egzaminów i otrzymują z końcem roku szkolnego tylko świadectwa frekwencyjne. Wolno im jednak wnieść podanie do c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty o uznanie ich odbytych studyów za równorzędne z egzaminem dojrzałości w tutejszej szkole średniej. W razie pomyślnego załatwienia prośby, zyskują wszystkie prawa słuchaczy zwyczajnych, leży więc w interesie takich kandydatów wnieść wcześniej odnośne podanie, aby ułatwić sobie przyjęcie, tem bardziej, że liczba słuchaczy na kursie abiturientów nie może przekraczać 40.

W miarę wolnego miejsca może przyjąć dyrekcyja na wykłady poszczególnych przedmiotów »hospitantów«, którzy ukończyli 18 rok życia i wykażą się odpowiedniem wykształceniem.

Wszystkich słuchaczy tak zwyczajnych jak i nadzwyczajnych i hospitantów obowiązują podane poniżej przepisy szkolne.

Opłata szkolna wynosi 200 K. za cały rok i ma być od razu przy wpisie z góry uiszczona. Hospitanci płacą za każdą godzinę tygodniową 20 K. rocznie.

Każdy wpisujący się słuchacz ma złożyć nadto 5 K. jako datkę na zbiory naukowe. Od powyżej wymienionych opłat nie uwalnia się nikogo, raz zapłaconego czesnego nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Za ćwiczenia w pracowni towaroznawczej należy uiścić osobno takse 10 K. Za uczęszczanie na obce języki i stenografię opłaca się osobno czesne stosownie do liczby słuchaczy, najmniej 10 do 20 K. rocznie od 1 godziny tygodniowo.

Wpisy odbywają się w kancelaryi dyrekcji Akademii handlowej. Przy wpisie należy przedłożyć świadectwo dojrzałości i należyście wypełnioną kartę wpisową oraz opłatę szkolną j. w.

Wykłady rozpoczynają się 20 września o godz. 8 rano.

II. Plan nankowy.

A) Przedmioty obowiązkowe :

1. Buchalterya, korespondencya i ćwiczenia kantorowe	7 godz. tyg.
2. Nauka o handlu i wekslach	3 " "
3. Rachunki kupieckie	4 " "
4. Prawo handlowe	2 " "
5. Nauka o ustroju i zarządzie państwa	2 " "
6. Nauka ekonomii, polityki ekonomicznej i skarbowości	3 " "
7. Geografia handlowa i statystyka.	3 " "
8. Towaroznawstwo	2 " "
9. Arytmetyka polityczna	2 " "
10. Język niemiecki i korespondencya	2 " "
Razem	30 godz. tyg.

B) Przedmioty nadobowiązkowe:

11. Rachunkowość państwowa	2 godz. tyg.
12. Austriackie ustawodawstwo skarbowe ze szczególnem uwzględnieniem cłowego	1 " "
13. Język niemiecki (dla obcokrajowców)	2 " "
14. Stenografia	2 " "
15. Język angielski, francuski, rosyjski po	4 " "
16. Kaligrafia	2 " "
17. Ćwiczenia w pracowni towaroznawczej	2 " "

A) Przedmioty obowiązkowe.

Buchalterya korespondencya i ćwiczenia kantorowe.

a) Ćwiczenia kantorowe: Praktyczne wypracowanie not, faktur, rachunków zakupna, sprzedaży i kosztów, ceduł dostawy i poświadczeń odbioru, weksli, przekazów i czeków, listów przewozowych kolejowych i pocztowych, deklaracji cłowych i innych dokumentów w obrocie pocztowym i pocztowej kasy oszczędności, kwitów.

b) Korespondencya handlowa: Forma listów kupieckich, skrócenia w korespondencyi kupieckiej, wyrażenia i zwroty używane w listach, dotyczących interesów towarowych, wekslowych, wypłat i przekazywania pieniędzy, walut i papierów publicznych. Listy wywiadowcze, informacyjne i kredytowe. Listy dotyczące kontokorentów, zaległości. Okólniki, oferty i podania nieskomplikowane do władz. Manipulacya z listami przychodzącymi i odchodzącymi.

c) Buchalterya: Cel i znaczenie buchalteryi, postanowienia ustawy handlowej. Księgi pomocnicze. Buchalterya podwójna. Systemy buchalteryi. Księga kasowa, Primanota, księga główna. Salda-Conti. Conto mio, suo, separato. Przerobienie przykładów. Przeprowadzenie interesu jednomiesięcznego przez wszystkie księgi; zestawienie inwentarza i bilansu; zamknięcie ksiąg. Inne rodzaje buchalteryi: buchalterya pojedyncza, amerykańska. Buchalterya interesu towarowego, bankowego, komisowego. Buchalterya i bilanse spółek handlowych jawnych, komandytowych i akcyjnych.

d) Kantor wzorowy: Zespolenie wiadomości nabytych w ćwiczeniach kantorowych, buchalteryi i korespondencyi przez praktyczne przeprowadzenie większego interesu handlowego, tak, aby słuchacze nabyli właściwego poglądu na organizacyę przedsiębiorstw handlowych i na wprowadzony tamże podział pracy i kontrolę.

Nauka o handlu i wekslach.

Pojęcie, powstanie i pożytek handlu. Rodzaje handlu, kupcy, firmy i personal kupiecki. Różne rodzaje związków do wspólnego prowadzenia przedsiębiorstw handlowych. Przedmioty handlu. Miary i wagi najznacniejszych państw europejskich, azjatyckich i amerykańskich. Pomocnicze zawody handlowe. Poczta i dokumenty pocztowe. Najważniejsze wiadomości o ruchu przewozowym, ubezpieczenie przewozowe, spedycya. Ogólne wiadomości o cłach. Handel towarowy; handel pieniędzy, weksli i walorów (obligacyi, listów zastawnych, akcyi i losów). Nauka o organizacyi i czynnościach banków. C. k. pocztowa kasa oszczędności.

Środki płatnicze. Pieniądz i jego surogaty (noty państwowe i bankowe). Znaczenie i skutki prawne weksła, indosu i akcepty; protest wekslowy i roszczenie zwrotne; powielenie weksła (dupli-

katy i kopie); umiejscowienie, adres pomocniczy, wyręczenie, amortyzacja i przedawnienie wekslowe. Postanowienia ustawowe o przekazach i czekach.

Giełdy, targi, domy składowe i ich dokumenty. Izby kupieckie i przemysłowe, konsulatory, międzynarodowe umowy handlowe. Stręczyciele i ich stanowisko na giełdach. Transakcje na giełdach pieniężnych i towarowych i ich likwidacja; praktyczne przykłady transakcji spekulacyjnych. Giełdowe sądy polubowne. Miary jakościowe w międzynarodowym handlu zboża, spirytusu, przędzy i jedwabiu. Najważniejsze wiadomości z regulaminu kolejowego o przewozie towarów. Nauka o taryfach kolejowych i okrętowych. Dokumenty okrętowe. Notowanie dewiz na zamorskich targowiskach, mających większe znaczenie dla przywozu i wywozu europejskiego. Zwyczaje i notowanie cen w międzynarodowym handlu zboża, mąki, spirytusu, nafty, bawełny, kawy i cukru. Porównawcze obliczenie cen na podstawie kursów najważniejszych targowisk europejskich i amerykańskich. Sporządzanie i używanie cenników porównawczych.

Rachunki kupieckie.

Systematyczne powtórzenie skróconych działań rachunkowych. Rachunek łańcuchowy. Obliczanie odsetek. Rachunek dyskontu według zwyczajów krajowych i zagranicznych. Obliczanie rachunków bieżących procentowych. Obliczanie dewiz, walorów i monet według zwyczajów giełdowych w Wiedniu, Berlinie, Paryżu, Londynie i Warszawie. Obliczanie weksli wyrównawczych krajowych i zagranicznych. Nauka przebiegstwa w dewizach, walorach i monetach. Kalkulacja towarowa prosta i złożona według metod najpowszechniej używanych.

Prawo handlowe.

Prawo publiczne i prywatne. Prawo powszechne i wyjątkowe: prawo handlowe. Zasadnicze pojęcie prawne: a) zdolność prawna, rodzaje osób, zdolność do działania, b) rodzaje rzeczy, c) stosunki prawa majątkowego: 1) prawa rzeczowe, posiadanie, 2) obligacje papiery wartościowe.

Czynności handlowe. Pojęcie kupca. Rodzaje kupców. Rejestr handlowy. Firma handlowa, znaki towarowe, ochrona wzorów i modeli, zasady prawa patentowego. Księgi handlowe. Pełnomocnicy i pomocnicy handlowi. Stręczyciele handlowi. Spółki handlowe. Stowarzyszenia zarobkowe. Konkurs kupca.

Nadto o czynnościach handlowych według art. 278 — 431 ustawy handlowej.

Nauka o ustroju i zarządzie państwa.

Wstępne uwagi. Określenie i cechy pojęć »prawo i państwo«. Podział prawa, prawo polityczne. Podział państwowy ze względu na funkcje władzy państwowej.

Zasadnicze ustawy i kwestye austr.-węgierskiego wspólnego prawa politycznego. Sprawy wspólne i poniekąd wspólne; ustawodawstwo i zarząd tychże. Ugoda, kwota, przymierze handlowo-cłowe, bank austr.-węgierski — ze szczególnem uwzględnieniem momentu przemysłowego i komercyjnego. Stanowisko prawno-państwowe Kroacyi i Sławonii oraz krajów anektowanych.

Prawo polityczne krajów i królestw reprezentowanych w austrjackiej Radzie państwa. Źródła, ustawy zasadnicze. Organizacya władzy państwowej; funkcje i zakres działania. Ogólne prawa obywateli. Organizacya samorządu w Galicyi. Gwarancje konstytucyjne (w tem kontrola administracyi).

Ustrój władz administracyjnych i pogląd na ich zakres działania, z szczególnem uwzględnieniem zarządu spraw przemysłowych. Izby handlowe i przemysłowe. Inspektorowie przemysłowi. Główne zasady prawa przemysłowego, prawa o ochronie wynalazków, marek i wzorów, ubezpieczenia robotników, ewentualnie prawa budowlanego, górniczego, wodnego i kolejowego.

Nauka ekonomii, polityki ekonomicznej i skarbowości.

I. Nauka ekonomii i polityki ekonomicznej:

A) Pojęcia zasadnicze. Porządek prawny jako podstawa gospodarstwa. Potrzeby i dobra. Wartość i cena. Epoki historyi stosunków gospodarczych. Ruch ludności, stanowisko państwa. Zasada gospodarności.

B) Wytwarzanie, jego czynniki. Przyroda i ziemia. Praca. Kapitał. Majątek. Przedsiębiorstwa: a) jednostek b) związków prawnoprywatnych c) związków prawno-publicznych—wielkie i małe. Wolna konkurencya. Kartele, związki robotnicze. Produkcya rolnicza i polityka agrarna. Produkcya przemysłowa i polityka przemysłowa.

C) Podział dochodu społecznego — jego istota. Wytwórcy samoistni, przedsiębiorcy, właściciele środków produkcyi. Dochody z pracy. Ubóstwo. Stanowisko państwa.

D) Wymiana: naturalna, pieniężna i kredytowa. Pieniądz i ustrój monetarny, wartość pieniądza. Prawo Kopernika. Monometalizm złoty. Kredyt, jego rodzaje. Banki. Banknoty, pieniądz papierowy. Znaczenie kredytu, polityka kredytowa. Środki przewozu i porozumiewania się, ich upaństwowienie. Wymiana zewnętrzna i cła. Polityka handlowa.

E) Spożycie. Zbytek. Oszczędność. Ubezpieczenia.

F) Historia literatury ekonomicznej.

II. Nauka skarbowości i jej istota. Pojęcie gospodarstwa skarbowego. Wydatki. Dochody skarbowe i przedsiębiorstwa. Opłaty. Podatki. Zasady opodatkowania. Kredyt publiczny. Finanse autonomiczne.

Geografia handlowa i statystyka.

Zasadnicze wiadomości z geografii matematycznej i fizycznej; gospodarcze i handlowe znaczenie klimatu; gospodarcze i handlowe znaczenie oceanów; znaczenie dla handlu i komunikacji układu poziomego i pionowego. — Formy gospodarcze na ziemi; wzajemny stosunek obszarów produktywnych i nieużytków na ziemi. — Strefy roślinne w ogólności; przegląd produkcji płodów roślinnych; statystyka ich konsumpcji. — Zwierzęta i płody zwierzęce, tudzież handel nimi. — Kopaliny, statystyka ich produkcji i handlu. Produkcja i konsumpcja płodów przemysłowych. Państwa rolnicze a przemysłowe, ich znaczenie i stosunek wzajemny.

Komunikacja i jej znaczenie dla handlu; środki transportu naturalne i sztuczne, na lądzie i na morzu, pierwotne i ulepszone; środki korespondencyjne (poczta, telegraf, telefon) i ich dzisiejsze rozpostarcie. — Kolonizacja i jej następstwa; przegląd dzisiejszych posiadłości i kolonii europejskich; roztwarcie Chin, Japonii, Indo-Chin i Afryki środkowej dla handlu powszechnego. — Dźwignie i zapory handlowe u ludów niższych kultur i w świecie cywilizowanym. — Powszechny ruch handlowy i udział w nim poszczególnych krajów.

Geografia szczegółowa; geografia fizyczna, polityczna i handlowa monarchii austriacko-węgierskiej, tudzież innych państw europejskich; omówienie pod tym samym względem najważniejszych krajów pozaeuropejskich.

Towaroznawstwo.

Poznanie ważnych w handlu światowym towarów co do ich pochodzenia, wytwarzania i istotnych własności.

Towary nieorganiczne: Metale (lekkie, ciężkie i szlachetne) i stopy wraz z mechaniczno-technologiczną obróbką tychże: ludwisarstwo, obrabianie powierzchni, (wyrób blachy, drutu, rur ect.). Materiały budowlane i zdobnicze. Zaprawy murarskie (powietrzne i podwodne). Materiały opałowe (węgle) i ciała bitumiczne (ropa, wosk ziemny, asfalt).

Towary organiczne: Roślinne artykuły spożywcze: zboże, rośliny strączkowe, wytwory młynarskie, pieczywo. Krochmal. Handlowe gatunki cukru. Jadalne owoce i nasiona. — Zwierzęce artykuły spożywcze: mięso i konserwy mięsne, ryby, mleko i wytwory mleczarskie, jaja, miód. Używki alkoholowe, narkotyczne

i korzenne. Olejki eteryczne, balsamy, żywice i gumy. Kauczuk i gutapercha.

Drzewo i jego obrabianie. Korek. Garbniwa. Skóry i towary kuśnierskie. Włókna, przędza i wyroby tkackie. Papier. Organiczne materiały tokarskie.

Arytmetyka polityczna.

Rachunek procentu składanego przy kapitalizacji z dołu, stopa procentowa względna i dostosowana, koszta administracji, umorzenie długu i plany amortyzacyjne, pożyczki podzielone na obligacje nominalnej wartości (al pari) i powyżej nominalnej wartości, plany amortyzacyjne tych pożyczek.

Pożyczki loteryjne bezprocentowe i oprocentowane, plany amortyzacyjne tych pożyczek. Kapitalizacja z góry, umorzenie długu przy kapitalizacji z góry, plan amortyzacyjny, objaśnienie pożyczek konwersyjnych i hipotecznych, renty czasowe.

Rachunek prawdopodobieństwa, tablice śmiertelności, prawdopodobieństwo życiowe, renty życiowe, rezerwy premiiowe, tychże ubezpieczenie na wypadek śmierci, renty łączne, expektatywa (pensja) wdowia i obliczenie rezerw premiiowych tych ubezpieczeń. Omówienie zamknięcia rachunków towarzystw ubezpieczeń.

Język niemiecki.

Zadaniem nauki jest uzupełnienie wprawy we władaniu językiem niemieckim, nabytej w szkole średniej, w zakresie pojęć i wyrażań świata handlowego. Główny nacisk położyć należy na żywą konwersację, zaś wiadomości gramatyczne, syntaktyczne, stylistyczne, ortograficzne ograniczyć do traktowania przygodnego, aczkolwiek nie należy ich pomijać. Wprawa piśmienna ogranicza się do ćwiczeń w korespondencji handlowej, przyczem zwrócić trzeba uwagę nie tylko na trafność lecz i poprawność wyrażenia.

I. Lektura ustępów treści z zakresu wykształcenia handlowego na podstawie odpowiednich podręczników lub gazet i czasopism. Konwersacja na tle lektury lub tematów obranych przez nauczyciela.

II. Nauka korespondencji.

III. Referaty ustne i piśmienne z artykułów, rozpraw, sprawozdań handlowych, konsularnych i t. p. na podstawie domowego przygotowania i omawiania tych tematów podczas nauki szkolnej.

B) Przedmioty nadobowiązkowe.

Rachunkowość państwowa.

Wstęp, t. j. o najważniejszych pojęciach ekonomicznych, mających zastosowanie w rachunkowości gospodarstw prywatnych.

Rachunkowość w gospodarstwach prywatnych, według metody kameralistycznej i merkantylistycznej, porównanie obu tych systemów rachunkowości i nauka o kontroli.

Ogólne zasady rachunkowości państwowej i kontroli wraz z porównawczym przedstawieniem odnośnych urzędów w najwaźniejszych państwach europejskich.

Austriacka rachunkowość państwowa wraz z organizacją austriackiej służby rachunkowej i kontrolnej.

Ustawodawstwo austriackie skarbowe ze szczególnem uwzględnieniem cłowego.

Wstępne uwagi: Pojęcie i znaczenie nauki skarbowości i gospodarstwa związków prawno-publicznych. Plan gospodarczy (budżet). Zamknięcie rachunkowe. Kontrola gospodarstwa skarbowego.

Wydatki państwa austriackiego i związków samorządnych (przedewszystkiem kraju). Materyalne i formalne przyczyny wzrostu wydatków skarbowych.

Dochody: prywatno gospodarcze, z przywilejów skarbowych, opłat, z podatków państwa austr. i związków samorządnych (zwłaszcza kraju).

Nauka o cło: Źródła prawa cłowego. Austr.-węgierska taryfa cłowa ze szczególnem uwzględnieniem przepisów o kredycie cłowym i restytucyi. Deklaracye cłowe. Postępowanie przekazowe i t. zw. Vormerkverfahren. Składy cłowe. Oclenie przywozu; wywóz i przewóz. Uwolnienia od należności cłowej. Właściwość urzędów i władz cłowych.

Wykład uwzględnia wszędzie szczególnie praktyczne potrzeby handlu i przemysłu; przedstawienie wspomnianych instytucyi austr. prawa skarbowego poprzedza wykład teoretyczny zasad do zrozumienia treści i funkcji danej instytucyi niezbędnie potrzebnych.

c) Spis imienny

sluchaczy zapisanych w r. s. 1909/10 na kurs Abiturjentów.

(Sluchacze oznaczeni * wystapili w ciagu roku szkolnego).

1. Bączkowski Eugeniusz z Rakowca na Wołyniu,
2. Biliński Leon ze Lwowa,
3. Bocheński Karol, Adam, Jan z Krakowa,
4. Cedzyński Eugeniusz, Józef z Krakowa,
5. Cetnarski Jan z Łańcuta,
6. Danko Stanisław z Człecadz w Król. polsk.,
7. Dobek Zygmunt, Teodor ze Lwowa.
8. Droński Feliks z Samkora,
9. Eckert Rudolf, Józef z Krakowa,
10. Federowicz Andrzej, Jan z Krakowa,
11. Fischgrund Schewach z Wadowic,
12. Gawenda Eugeniusz, Karol z Chabówki,
13. Glatzelówna Stanisława, Zofia ze Lwowa,
14. Glätzer Edward, Albin z Krakowa,
15. Grosser Hugo z Krapino w Kroacyi,
16. Grużewska Marya, Jadwiga z Dębowej Góry w Król. polsk.,
17. Habel Michał z Krzyża ad Tarnów,
18. Haleczko Adam, Józef, Antoni z Przemyśla.
19. Heckówna Zofia, Marya ze Lwowa,
20. Holendrówna Jadwiga z Tarnowa,
21. *Jasnosz Franciszek z Rudnika,
22. Jentys Stanisław, Jan z Dublan,
23. Juras Władysław, Szymon z Krakowa,
24. Knaus Tadeusz, Wiktor z Krakowa,
25. Kopacz Włodzimierz, Jan z Bukryji ad Hruszów,
26. Kopetschny Zdzisław, Wincenty z Jurkowa,
27. Kozik Ludwik, Aleksander z Tarnobrzegu,
28. Krasicki Kazimierz, Dominik z Krakowa,
29. Krupnicka Marya, Józefa z Woliczki,

30. Krupski Franciszek, Roman z Nowego Sącza,
31. Kwaśnicki Adam z Krakowa,
32. *Kwiatkowski Mieczysław z Krakowa,
33. Kwiek Józef, Jan z Podgórze,
34. Łukasiewicz Władysław, Edward z Krakowa,
35. Maciołowski Wiktor, Leon z Krakowa,
36. Miętka Kazimierz, Wojciech z Babie,
37. *Miśko Józef, Karol z Harbutowic,
38. Münnich Henryk, Józef ze Lwowa,
39. Pająk Stanisław z Krakowa,
40. Parylak Tadeusz ze Stanisławowa,
41. Pawlikowski Sas Mieczysław, Jerzy z Kalwaryi Zebrzydowskiej,
42. Pfeffer Jakób, Menachem z Podgórze,
43. Pieniążkówna Jadwiga, Natalia z Klukowa w Król. polsk.,
44. Pisz Maryan, Ignacy z Krakowa,
45. Rayski Ludomił, Antoni z Czaśławia,
46. Seipelt Roman, Józef z Frywałdu na Śląsku,
47. Seredyński Maryan, Wiktor z Siedlisk,
48. Sikorska Marya, Zofia z Krakowa,
49. Silberbachówna Marya z Krakowa,
50. Smidowicz Maryan, Rudolf z Krakowa,
51. Sopiński Roman z Drużykowa w Król. polsk.,
52. *Soswiński Zygmunt, Maryan z Krakowa,
53. *Stepek Bolesław, Józef z Ilaczowa,
54. Stepek Stanisław z Haczowa,
55. *Szymberski Tadeusz, Łucyan z Mielca,
56. Tyrkalski Feliks, Julian z Grzegórze,
57. Unger Geza, Józef z Rzeszowa,
58. Waciego Jan Kanty ze Stanisławowa,
59. Woźny Konrad, Adam z Krakowa,
60. Wytrwał Mieczysław z Góry Zbylitowskiej,
61. Zazulówna Joanna, Marya z Krakowa,
62. Hannytkiewicz Romuald z Krakowa,
63. Kowalski Paweł z Budzanowa.

d) Statystyka słuchaczy kursu abiturjentów.

I. Frekwencja i wynik egzaminów w r. s. 1908/9:

Zapisanych w r. s. 1908/9 było razem zwyczajnych słuchaczy 59.

W ciągu roku sz. 1908/9 wystąpiło 7; nie zgłosiło się do egzaminu końcowego 10; nie dopuszczono do egzaminu końcowego 2; nie złożyło egzaminu końcowego 2; złożyło egzamina z pomyślnym wynikiem 38, a mianowicie:

z przeciętnym wynikiem	celującym	. . .	4
»	bardzo dobrym	. . .	11
»	dobrym	. . .	17
»	dostatecznym	. . .	6
razem			38

II. W r. sz. 1909/10 zapisało się słuchaczy zwyczajnych 61, nadzwyczajnych 2, razem 63. W tem słuchaczy 54, słuchaczek 9.

Wedle religii było: rzym. kat. 60, mojżesz. 3.

Wedle wieku liczyło lat: 18— 1				wedle wieku liczyło lat: 24—9				
»	»	»	»	19— 9	»	»	»	25—3
»	»	»	»	20—16	»	»	»	26—3
»	»	»	»	21— 4	»	»	»	27—2
»	»	»	»	22— 5	»	»	»	28—1
»	»	»	»	23— 8	»	»	»	29—2

Miało egzamin dojrzałości gimnazjalny 43, realny 11, licealny 6, inne równoznaczne studia 3.

W ciągu roku szkolnego wystąpiło słuchaczy 6.

e) Ogłoszenie dotyczące wpisów na r. s. 1910/11.

Warunkiem przyjęcia jest dowód, że kandydat złożył z pomyślnym wynikiem egzamin dojrzałości w jednym z austriackich gimnazyów lub szkół realnych. Ci zwyczajni słuchacze mają prawo składania kollokwiów i końcowego egzaminu, po którym otrzymują świadectwo.

W miarę wolnego miejsca może Dyrekcyja przyjmować także takich kandydatów, którzy nie mają powyżej wymienionych warunków, skończyli jednak inną szkołę średnią lub zawodową, stojącą na równi ze szkołami średnimi albo mają zagraniczny egzamin dojrzałości. Tacy słuchacze, przyjęci jako »nadzwyczajni« nie mają prawa składania egzaminów i otrzymują z końcem roku szkolnego tylko świadectwo frekwencyjne. Wolno im jednak wnieść podanie do c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty o uznanie odbytych studyów za równorzędne z egzaminem dojrzałości w tutejszej szkole średniej. W razie pomyślnego załatwienia prośby, zyskują wszystkie prawa słuchaczy zwyczajnych; leży więc w interesie takich kandydatów wnieść wcześniej odnośne podanie, aby ułatwić sobie przyjęcie. tem bardziej, że liczba słuchaczy na kursie abiturjentów nie może przekraczać 40.

W miarę wolnego miejsca może nadto Dyrekcyja na wykłady poszczególnych przedmiotów przyjąć »hospitantów« z ukończonym 18 rokiem życia, o ile wykażą się odpowiedniem wykształceniem.

Wpisy zwyczajnych słuchaczy odbywają się w ostatnich dniach czerwca i od 1. września, nadzwyczajnych względnie hospitantów od 20 do 22 września w kancelaryi Dyrekcyi Akademii od 8 do 10 rano.

Przy wpisie należy przedłożyć: świadectwo dojrzałości, ewentualnie ostatnie świadectwo szkolne, metrykę chrztu lub urodzenia należycie wypełnioną kartę wpisową i opłatę szkolną, bez której wpisu dokonać nie można.

Każdy wpisany słuchacz otrzymuje kartę legitymacyjną.

Opłata wynosi 200 kor. za cały rok i ma być odrazu z góry przy wpisie uiszczona. Hospitanci płacą za każdą godzinę tygodniową 20 koron rocznie.

Każdy wpisujący się słuchacz ma złożyć nadto 5 koron jako datek na zbiory naukowe. Od powyżej wymienionych opłat nie uwalnia się nikogo, raz zapłaconych nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Za ćwiczenia w pracowni towaroznawczej należy uścić osobno takse 10 koron. Za uczęszczanie na naukę obcych języków i stenografię opłaca się osobne czesne stosownie do liczby słuchaczy, najmniej 10 do 20 koron rocznie od 1 godziny tygodniowo.

REGULAMIN

jednorocznego kursu dla abiturientek żeńskich szkół
średnich.

§ 1.

Celem jednorocznego kursu dla abiturientek żeńskich szkół średnich jak gimnazya, licea, seminarya nauczycielskie itp. jest danie im możliwie obszernego i gruntownego wykształcenia handlowego, oraz umożliwienia wniknięcia głębszego w ustrój i funkcje handlu i wszystkich z nim połączonych urządzeń.

§ 2.

Językiem wykładowym jest język polski.

§ 3.

Nauki udziela się wedle planu naukowego zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty.

§ 4.

Jednoroczny kurs dla abiturientek średnich szkół żeńskich połączony jest z Akademią handlową w Krakowie, a Kuratorya tejsze szkoły sprawuje równocześnie obowiązki Kuratoryi kursu abiturientek w myśl postanowień statutu organizacyjnego Akademii handlowej w Krakowie.

§ 5.

Kierownikiem kursu abiturientek jest każdorazowy dyrektor Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele Akademii handlowej w Krakowie, ewentualnie inni powołani do tego przez Kuratoryę nauczyciele pomocniczy.

§ 6.

Warukiem przyjęcia na kurs abiturientek, jest dowód, że kandydatka złożyła z pomyślnym wynikiem egzamin dojrzałości w gimnazjum, szkole realnej, liceum lub seminarium nauczycielskiem.

W miarę wolnego miejsca może Dyrekcyja przyjmować także takie kandydatki, które nie mają wyżej wymienionych warunków, ukończyły jednak inną szkołę średnią lub szkołę zawodową, stojącą na równi ze szkołami średnimi w kraju lub zagranicą.

Wreszcie może dyrekcyja w miarę wolnego miejsca przyjąć na wykłady poszczególnych przedmiotów »hospitantki«, które ukończyły 17 rok życia i wykazą się odpowiedniem wykształceniem.

§ 7.

Zwyczajne słuchaczki obowiązane są uczęszczać na wykłady regularnie i wykonywać wszystkie wypracowania piśmienne szkolne i domowe. W czasie roku szkolnego egzaminowane będą z każdej przerobionej partyi, po jej ukończeniu; termin egzaminów wyznacza odnośny nauczyciel. Z końcem roku szkolnego otrzymują słuchaczki zwyczajne świadectwa, na podstawie odbywanych w ciągu roku szkolnego egzaminów. Hospitantki otrzymują tylko świadectwa frekwencyjne.

§ 8.

Oплата szkolna wynosi za cały rok 200 koron i ma być odrazu przy wpisie z góry uiszczona. Datek na zbiory naukowe wynosi 5 K.

Za zezwoleniem Kuratoryi może być opłata rozłożona na 2—4 raty. Hospitantki płacą za każdą godzinę tygodniową po 20 koron rocznie. Od powyższych opłat nie uwalnia się nikogo, a raz wpłaconych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

Za przedmioty nadobowiązkowe opłaca się osobne czesne po 20 k. rocznie od 1 godziny tygodniowej.

§ 9.

Jednoroczny kurs abiturientek dochodzi do skutku tylko w razie wpisania się co najmniej 30 słuchaczek. Liczba słuchaczek wpisanych nie może przekraczać 40.

§ 10.

Rok szkolny trwa od 10. września do końca czerwca. Wpisy odbywają się z końcem czerwca i w pierwszych dniach września. Ferye szkolne stosują się do feryi na męskim kursie abiturientów. Nauka trwa przez 4 do 5 godzin dziennie w godzinach przedpołudniowych lub popołudniowych.

§ 11.

Wszystkie inne prawa i obowiązki słuchaczek, o ile nie są wymienione w niniejszym regulaminie, zawierają odnośne przepisy męskiego kursu abiturjentów.

§ 12.

Plan nauk obejmuje następujące przedmioty:

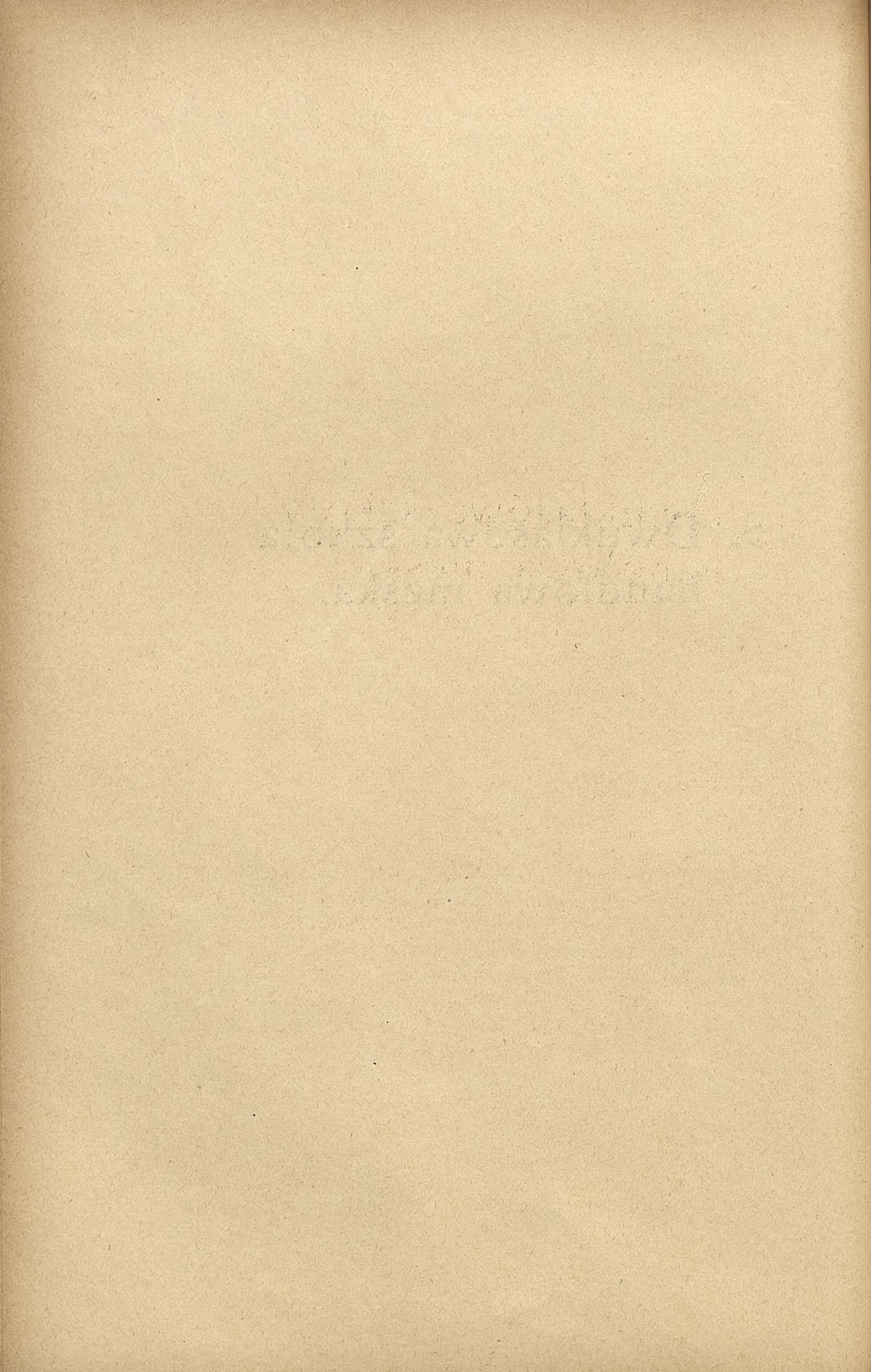
1. Rachunki kupieckie	4	godz.	tygod.
2. Buchalterya	4	»	»
3. Korespondencya i prace kantorowe	2	»	»
4. Korespondencya niemiecka	2	»	»
5. Nauka o handlu i wekslach	3	»	»
6. Prawo handlowe	2	»	»
7. Nauka o ustroju i administracyi państwa	2	»	»
8. Nauka ekonomii	2	»	»
9. Geografia handlowa	3	»	»
10. Towaroznawstwo	2	»	»
11. Arytmetyka polityczna	2	»	»

Razem . 28 godz. tygod.

Nadobowiązkowo udzielać się będzie nauki:

1. Rachunkowości państwowej w 2 godz. tygod.
2. Stenografii polskiej lub niemieckiej po 2 godz. tygod.
3. Pisania na maszynach w 2 godz. tygod.
4. Ćwiczeń w pracowni towaroznawczej w 2 godz. tygod.

2. Dwuklasowa szkoła
handlowa męska.

a) Skład grona nauczycieli z końcem r. s. 1909|10.

1. Dr. Bolland Arnold, j. w. gospodarz kl. I., uczył towaroznawstwa w kl. I. i II. tygod. godz. 6.
2. Ippoldt Juliusz, j. w. uczył języka niemieckiego w kl. I. i II. tygod. godz. 7.
3. Dr. Lulek Tomasz, j. w. uczył nauki o handlu w klasie I. i II. tygod. godz. 4.
4. Nycz Stanisław, j. w. gospodarz klasy II., uczył rachunków kupieckich w kl. II. tygod. godz. 4.
5. Skalski Witold, j. w. uczył korespondencji i buchalteryi w kl. II. tygod. godz. 8.
6. Sosnowski Kazimierz, j. w. uczył języka polskiego w kl. I. i II. tygod. godz. 7.
7. Dr. Weigt Herkulan, j. w. uczył geografii handlowej w kl. I. i II. tygod. godz. 6.
8. Dębski Franciszek, j. w. uczył rachunków kupieckich w kl. I., tygod. godz. 4.
9. Dr. Josefert Bruno, j. w. uczył nauki pisania na maszynie w kl. II. tygod. godz. 3.
10. Korbel Stanisław, j. w. uczył stenografii w kl. I. i II. tygod. godz. 4. i kaligrafii w kl. I. i II. tygod. godz. 3.
11. Oleś Andrzej, główny buchalter gazowni miejskiej, uczył korespondencji i buchalteryi w kl. I. tygod. godz. 6.

Naukę gimnastyki i śpiewu pobierali uczniowie Dwuklasowej szkoły wspólnie z uczniami Akademii j. w.

b) REGULAMIN

dwuklasowej męskiej Szkoły Handlowej w Krakowie.

§ 1.

Zadaniem dwuklasowej szkoły handlowej dla chłopców, połączonej z Akademią handlową w Krakowie, jest udzielić młodzieńcom, którzy zamierzają poświęcić się stanowi kupieckiemu lub pokrewnym zawodom, oprócz pewnego zasobu wiedzy ogólnej, wykształcenia zawodowego i przyczynić się do podniesienia zarobkowości osób stanu kupieckiego.

Dla tych zawodów handlowych, dla których według § 38 ustawy przemysłowej przepisane jest wykazanie się świadectwem uzdolnienia, całkowite ukończenie z dobrym postępem tej 2-klasowej szkoły handlowej zastępuje cały czas praktyki w myśl rozp. c. k. Ministra Handlu w porozumieniu z c. k. Ministrem Wyznań i Oświaty z 13/8 1907. Dz. p. p. Nr. 198.

§ 2.

Językiem wykładowym jest język polski.

§ 3.

Dwuklasowa szkoła handlowa składa się z kursu przygotowawczego i z kursów rocznych, na które materiały nauki rozdzielony jest według planu, zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty. Nauka odbywa się codziennie z wyjątkiem świąt i niedziel rano od 8. do 1. Rok szkolny trwa od 4 września do 30 czerwca.

§ 4.

Dwuklasowa szkoła handlowa męska połączona jest z Akademią handlową i Kuratorya tejże szkoły sprawuje równocześnie obowiązki Kuratoryi dwuklasowej szkoły handlowej w myśl po-

stanowień statutu organizacyjnego Akademii handlowej w Krakowie.

§ 5.

Kierownikiem dwuklasowej szkoły handlowej w Krakowie jest każdorazowy dyrektor Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele Akademii handlowej w Krakowie ewentualnie inni nauczyciele pomocniczy, mający stałe posady przy tutejszych szkołach średnich.

§ 6.

W celu poparcia nauki założy się dla dwuklasowej szkoły handlowej osobne zbiory naukowe, na razie korzystać będzie szkoła ze zbiorów Akademii handlowej w Krakowie.

§ 7.

Na kurs przygotowawczy przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli 13 rok życia lub ukończą go w roku kalendarzowym, w którym się zapisują i złożyli egzamin wstępny. Przy tym egzaminie muszą wykazać się odpowiednią znajomością języka polskiego i niemieckiego, tudzież czterech zasadniczych działań arytmetycznych.

Do klasy I. przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę przygotowawczą, tudzież uczniów, którzy ukończyli lub z końcem roku kalendarzowego, w którym się wpisują ukończą lat 14 i wykazą się świadectwem, że ukończyli z dobrym postępem kl. III. wydziałową, gimnazjalną, lub realną. W wyjątkowych tylko wypadkach i o ile miejsca starczy, będzie się przyjmować uczniów nie mających powyżej podanych studyów, jeżeli złożą z pomyślnym skutkiem ścisły egzamin wstępny w zakresie nauk, udzielanych w klasie przygotowawczej dwuklasowej szkoły handlowej.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę I. dwuklasowej szkoły handlowej.

Liczba uczniów w jednej klasie nie może przekraczać 40.

§ 8.

Każdy uczeń wpisujący się po raz pierwszy ma złożyć wpisowe w kwocie 10 K. Każdy uczeń bez wyjątku składa corocznie z K. jako datek na zbiory naukowe. Czesne wynosi w klasie przygotowawczej, I i II po 40 K. rocznie i ma być wniesione w 2 ratach z góry (po połowie między dniem wpisu a 15/10 i między 1/2 a 15/3). Uczniowie klasy przygotowawczej nie mogą być od

opłaty szkolnej uwolnionymi. Nie uwalnia się również od czesnego za I. półrocze klasy I. nikogo z uczniów przyjętych wprost do klasy I., natomiast uczniowie, którzy przeszli z klasy przygotowawczej do klasy I. mogą w wyjątkowych wypadkach uzyskać uwolnienie. Od II. półrocza w klasie I, mogą uczniowie być uwalniani wedle zasad, przyjętych w szkołach średnich.

Raz wpłaconych opłat szkolnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§. 9.

Uczniów dwuklasowej szkoły handlowej obowiązują przepisy wydane przez c. k. Radę szkolną krajową dla uczniów szkół średnich oraz regulamin domowy Akademii handlowej w Krakowie.

§. 10.

Plan nauk obejmuje następujące przedmioty:

			Kl. Przyg.	Kl. I.	Kl. II.	Razem
1.	Religia	tyg. godz.	2	—	—	2
2.	Język polski	„ „	3	4	3	10
3.	Język niemiecki	„ „	5	4	3	12
4.	Geografia handlowa	„ „	3	3	3	9
5.	Rachunki kupieckie	„ „	5	4	4	13
6.	Towaroznawstwo	„ „	—	3	3	6
7.	Fizyka i chemia	„ „	4	—	—	4
8.	Historia naturalna	„ „	4	—	—	4
9.	Nauka o handlu	„ „	—	2	2	4
10.	Korespondencya handlowa	„ „	—	3	4	7
11.	Buchalterya	„ „	—	3	4	7
12.	Kantor wzorowy w 2. półroczu kl. II. 8 godz. tygod. łączy w sobie naukę buchalteryi i koresp.					
13.	Stenografia	„ „	—	2	2	4
14.	Kaligrafia	„ „	2	2	1	5
Nadobowiązkowo:						
15.	Pisanie na maszynie	„ „	—	—	2	2
Razem tyg. godz.			28	30	31	89

c) Spis imienny uczniów

do męskiej szkoły dwuklasowej w r. szk. 1909/1910 zapisanych.

(Uczniowie oznaczeni * wystąpili w ciągu roku szkolnego).

KLASA I.

1. Chmielecki Franciszek z Sieniawy w Gal.,
2. Dallet Jakób z Krakowa,
3. *Duda Władysław, Wincenty z Bielska na Ślązku,
4. Feil Mojżesz, Jozua z Krakowa,
5. Fiedler Leopold z Dębniak pod Krakowem,
6. Goldfinger Chanina z Krakowa,
7. Język Józef ze Stróż w Gal.,
8. Kleinmann Maksymilian z Nowej Wsi Narodowej w W. Ks. Krak.
9. Kleinzeller Maurycy z Półwsia Zwierzynieckiego w W. Ks. Krak.
10. Kluger Maurycy z Krakowa,
11. Landau Henryk z Krakowa,
12. *Lipschütz Chaim z Krakowa,
13. Liss Maryan, Józef z Podgórze,
14. Lutyj Symeon z Uhorzec w Gal.,
15. Makowski Leonard z Nowej Wsi Narodowej w W. Ks. Krak.
16. *Matkowski Maryan z Ostrowowa w Kr. Pols.
17. Nossek Stanisław z Sądowej Wiszni w Gal.,
18. Polaczek Władysław z Rudawy,
19. Poustecky Edward z Krakowa,
20. Schneidhaus Leopold z Krakowa,
21. Ślizowski Tadeusz z Zielonek w Gal.,
22. Sokoler Mojżesz ze Świerzkowa w Gal.,
23. Szpelig Edward z Krakowa,
24. Szpórna Józef z Krakowa,
25. Tiefenbrunner Abraham z Sieprawy w Gal.,
26. Tyralewski Leon z Krakowa,
27. Weingrün Fryderyk z Podgórze,
28. Wroński Kazimierz z Olszanicy,
29. *Poznański Antoni z Birszady w Rosyi,

KLASA II.

1. Amster Izak z Bibic w W. Ks. Krak.,
 2. Bielesz Jerzy z Bystrzycy na Ślązku,
 3. Czader Eugeniusz z Krakowa,
 4. *Hemžáček Wacław z Krakowa,
 5. Herok Paweł z Zarzecza na Ślązku,
 6. Hlouschek Alojzy z Krakowa,
 7. Jeromin Wacław z Warszawy,
 8. Kletowski Edward z Warszawy,
 9. Klocek Aleksander z Krakowa,
 10. Kopeć Maryan z Krakowa,
 11. Kucharski Mieczysław z Kielc w Król. polsk.,
 12. Luska Bruno z Berna na Morawach,
 13. Łowczyński Floryan z Krakowa,
 14. Palmi Otton z Nowego Sącza.
 15. Paszucha Stefan z Krakowa,
 16. Przewoźnik Augustyn z Zarzecza na Ślązku,
 17. Schönberg Szyja z Krakowa,
 18. Sirko Jan z Folwarków Wielkich koło Brodów
 19. Spiegel Joachim z Krakowa,
 20. Wart Roman z Krakowa,
 21. Welanyk Adam ze Stanisławowa,
 22. Winiarski Mieczysław z Radziechowa w Gal.
 23. Zatora Wiktor z Jasła.
-

d) Statystyka uczniów Dwuklasowej szkoły handlowej męskiej.

1. Liczba uczniów:	Kl. I.	Kl. II.	Razem
Z początkiem roku szk. 1909/10 przyjęto	26	23	49
W ciągu roku szk. 1909/10 przyjęto	3	—	3
Razem	29	23	52

Z tych przyjęto:			
a) tutejszych z promocyą	—	22	22
b) obcych z promocyą	27	—	27
c) repetentów	2	1	3
Razem	29	23	52

W ciągu roku wystąpiło	4	1	5
Liczba uczn. z końcem roku szk. 1909/10	25	22	47

2. Według miejsca urodzenia:			
Z Krakowa	11	9	20
z powiatu krakowskiego	3	1	4
z Podgórza	2	—	2
z Galicyi	9	5	14
z innych prowincyi Austrii	—	4	4
z Królestwa Polskiego	—	3	3
Razem	25	22	47

3. Według wyznania było:			
Religii rzymsko-katolickiej	12	15	27
» grecko-katolickiej	1	1	2
» ewangelickiej	—	3	3
» mojżeszowej	12	3	15
Razem	25	22	47

4. Według języka ojczystego było:		Kl. I.	Kl. II.	Razem
Polaków		24	21	45
Rusinów		1	1	2
Razem		25	22	47

5. Według wieku było:				
urodzonych w r. 1895		5	—	5
» 1894		9	4	13
» 1893		2	4	6
» 1892		4	3	7
» 1891		2	7	9
» 1890		1	1	2
» 1889		1	1	2
» 1888		1	2	3
Razem		25	22	47

6. Według zamieszkania rodziców było:				
Z Krakowa		16	12	28
z Podgórza		2	1	3
z powiatu krakowskiego		2	—	2
z Galicyi		5	3	8
z Królestwa Polskiego		—	3	3
ze Śląska		—	3	3
Razem		25	22	47

7. Według zawodu rodziców, było synów:				
kupców		8	4	12
nauczycieli		2	—	2
ofycjalistów pryw.		1	2	3
przemysłowców		5	4	9
robotników		1	5	6
rolników		2	3	5
urzędników		5	4	9
właścicieli dóbr i realności		1	—	1
Razem		25	22	47

8. Uczęszczało na przedmioty nadobowiązkowe:				
Śpiew		1	1	2
Pisanie na maszynie		—	20	20
Ginnastyka		2	1	3
Język Esperanto		2	2	4

9. Klasyfikacya za II. półr. r. szk. 1909/10.

	Kl. I.	Kl. II.	Razem
Otrzymało stopień celujący . . .	2	1	3
» » I.	13	19	32
» » II.	4	—	4
» » III.	1	—	1
Przeznaczono do egzaminu poprawczego . .	5	2	7
Razem . .	25	22	47

e) Wykaz książek

dla dwuklasowej Szkoły handlowej na r. 1910/11.

KURS PRZYGOTOWAWCZY.

Język polski: *Benoni-Habura*. Książka do czytania dla VI. i VII. kl. szkół wydziałowych.

Język niemiecki: *German-Petelenz*. Ćwiczenia dla kl. III.

Geografia: *Klemensiewicz Tatomir*. Wiadomości z nauki geografii.

Rachunki: *Dniestrzański*. Nauka rach. dla szkół wydz.

Fizyka i chemia: *Natanson*. Fizyka dla szkół wydział., *Alberti*,
Chemia dla szkół wydziałowych.

Historia naturalna: *Rostafiński*. Historia natur. dla szkół wydz.

KLASA I.

Język polski: *Czubek-Zawiliński*. Wypisy dla kl. IV.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Czytanka niemiecka jak w I. A. H.

Geografia: *Zehden-Cicalek*. Leitfaden der Handelsgeographie für 2-klassige Handelsschulen.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*. Podręcznik rachunków kupieckich.

Towaroznawstwo: *Hassack*. Leitfaden der Warenkunde f. 2-klassige Hs. T. I. Anorganische Waren. *Dr. Bolland*. Towaroznawstwo.

Nauka o handlu: *Kistryn*. Nauka o handlu i wekslach.

Korespondencya: *Haberer*. Lehrbuch der Handelskorrespondenz f. d. Unterricht an 2-klas. Hs.; *Chankowski*. Wykład korespondencyi handlowej.

Buchalterya: *W. Góra*. Buchalterya pojedyncza.

Stenografia: *Bojarski*. Stenografia.

KLASA II.

Język polski: *Próchnicki*. jak w I.

Język niemiecki: *Tuma*. jak w I.

Geografia: *Zehden-Cicalek.* jak w I.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski.* jak w I.; *Kreibig.* Leitfaden der Kaufm. Rechnens f. 2 K. Hs.

Towaroznawstwo: *Hassack.* Leitfaden der Warenkunde f. 2 Kl. Hs. T. 2. Organische Waren. *Dr. Bolland.* Towaroznawstwo.

Nauka o handlu: *Kistryn.* jak I.

Korespondencya: *Haberer* jak I. *Chankowski* jak I.

Buchalterya: *Góra.* Buchalterya T. II.

Stenografia: *Bojarski* jak w I.

f) Ogłoszenie dotyczące wpisów do dwuklasowej szkoły handlowej męskiej na r. 1910/11.

Na kurs przygotowawczy przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli 13 rok życia lub ukończą go w roku kalendarzowym, w którym się zapisują i złożyli egzamin wstępny. Przy tym egzaminie wykazać się muszą odpowiednią znajomością języka polskiego, niemieckiego, tudzież 4 zasadniczych działań arytmetycznych.

Do klasy I. przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli lub z końcem roku kalendarzowego, w którym się zapisują ukończą lat 14 i wykażą się świadectwem, że ukończyli z dobrym postępem kl. III wydziałową, gimnazjalną lub realną. W wyjątkowych wypadkach, o ile miejsca starczy, będzie się przyjmować uczniów nie mających powyżej podanych studyów, jeżeli złożą z pomyślnym skutkiem ścisły egzamin wstępny w zakresie nauk, udzielanych w klasie przygotowawczej dwuklasowej szkoły handlowej.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem kl. I. dwuklasowej szkoły handlowej.

Każdy zgłaszający się po raz pierwszy do wpisu uczeń ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, ostatnie świadectwo szkolne oraz należycie wypełnioną kartę wpisową. Przy wpisie należy uiścić taksę wstępną w kwocie 10 K. oraz 2 K. jako datkę na zbiory naukowe.

Opłata szkolna wynosi rocznie 40 K.; w klasie przygotowawczej i kl. I (w I półroczu) nie uwalnia się od czesnego nikogo.

Wpisy odbędą się w dniach 29 do 30 czerwca i 16 do 17 września między 9 a 12 godz. rano w Dyrekcji Akademii Handlowej. Nowi wstępujący uczniowie mają się zgłosić w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Dnia 17. września odprawi się nabożeństwo wstępne — po nabożeństwie ewentualne egzamina wstępne — a 19. września rozpoczyna się regularna nauka szkolna.

3. Dwuklasowa Szkoła
handlowa żeńska.

a) Skład grona nauczycieli z końcem r. s. 1909/10

1. Ippoldt Juliusz, j. w. uczył języka niemieckiego w kl. II., tygod. godz. 3.
2. Dr. Lulek Tomasz, j. w. uczył buchalteryi w kl. Ia, tygod. godz. 3.
3. Nycz Stanisław, j. w. uczył korespondencyi i buchalteryi w kl. II., tygod. godz. 6.
4. Skalski Witold, j. w., gospodarz klasy II., uczył korespondencyi w kl. Ia, tygod. godz. 3 i rachunków kupieckich w kl. II. tygod. godz. 3.
5. Sosnowski Kazimierz, j. w., gospodarz kl. Ia, uczył języka polskiego w kl. Ia, Ib i II., tygod. godz. 6.
6. Dr. Weigt Herkulan, j. w. uczył geografii handlowej w kl. II., tygod. godz. 2.
7. Byczkowski Roman, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, uczył buchalteryi i korespondencyi w kl. Ib, tygod. godz. 6.
8. Callier Oskar, j. w., uczył języka niemieckiego w kl. Ia, tygod. godz. 3.
9. Jaglarz Andrzej, j. w. uczył rachunków kupieckich w kl. Ib, tygod. godz. 4.
10. Dr. Josefert Bruno, j. w. uczył pisania na maszynie w kl. II., tygod. godz. 4.
11. Meyer Ignacy, j. w., gospodarz klasy Ib, uczył języka niemieckiego w kl. Ib, tygod. godz. 3.
12. Peszkowski Ludwik, dyrektor szkoły wydziałowej, uczył kaligrafii w kl. Ia, Ib i II, tygod. godz. 5.
13. Pompa Edward, prokurzysta i naczelný buchalter banku galic. dla handlu i przemysłu, uczył rachunków kupieckich w kl. Ia, tygod. godz. 4 i nauki o handlu w kl. II, tygod. godz. 2.

14. Dr. Rymar Leon, j. w., uczył geografii handlowej w kl. Ia i Ib, tygod. godz. 4, oraz stenografii w kl. Ia, Ib i II tygod. godz. 6.

Ponadto udzielali nauki:

Języka Esperanto — p. Kuhl j. w.

Języka francuskiego — panna Małgorzata Rongier.

Obowiązki ochmistrzyni pełniła:

Pani Marya Truskolaska.

b) REGULAMIN

Dwuklasowej szkoły handlowej dla dziewcząt.

§ 1.

Zadaniem Dwuklasowej szkoły handlowej dla dziewcząt, połączonej z Akademią handlową w Krakowie jest udzielić dziewczętom tych wiadomości kupieckich, zwłaszcza kantorowych, których potrzebować mogą jako buchalterki, kasyerki, korespondentki i t. p.

§ 2.

Językiem wykładowym jest język polski.

§ 3.

Szkoła składa się z dwóch kursów rocznych, na które materiały naukowy rozdzielony jest wedle planu, na który c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty udzieliło swego przyzwolenia.

§ 4.

Dwuklasowa szkoła handlowa dla dziewcząt, połączona jest z Akademią handlową w Krakowie, a zarząd jej sprawuje Kuratorja tegoż zakładu.

§ 5.

Kierownikiem dwuklasowej szkoły handlowej dla dziewcząt w Krakowie jest każdorazowy dyrektor Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele Akademii handlowej ewentualnie inni nauczyciele pomocniczy, mający stałe posady przy tutejszych szkołach średnich lub instytucjach finansowych i t. p.

§ 6.

Do klasy I. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z dobrym postępowaniem (we wszystkich przedmiotach) trzy klasy szkoły wydziałowej (licealnej lub średniej), albo złożą egzamin wstępny z języka polskiego, niemieckiego, rachunków, geografii i nauk przyrodniczych w zakresie nauk udzielanych w 3-klasowej szkole wydziałowej. Uczennice muszą w roku, w którym się wpisują do szkoły ukończyć 14 lat.

Do klasy II. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z I stopniem ogólnym klasę I. Dwuklasowej szkoły handlowej, lub mając co najmniej lat 15 złożą egzamin wstępny w zakresie nauk udzielanych w klasie I. Dwuklasowej szkoły handlowej.

§ 7.

Przy pierwszym wpisie ma każda uczennica złożyć wpisowe w wysokości 10 K. Każda zaś bez wyjątku składa co roku 2. K. jako datek na zbiory naukowe. Czesne wynosi 40 K. rocznie i ma być wniesione w dwóch ratach z góry (połowa do 15/10, druga połowa między 1/2 a 15/3). W pierwszym półroczu klasy I. nie uwalnia się wcale od opłaty szkolnej. Począwszy od II. półrocza klasy I. mogą uczennice uzyskać uwolnienie na warunkach przyjętych w szkołach średnich. Raz wpłaconych opłat szkolnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 8.

Wszystkie inne prawa i obowiązki uczennic nie wyszczególnione w niniejszym regulaminie zawierają odnośne przepisy dla uczniów Akademii handlowej względnie dla uczniów i uczennic szkół średnich.

§ 9.

Plan nauk obejmuje następujące przedmioty:

1. Język polski . . .	kl. I. 2 godz.	kl. II. 2 godz.	razem	4
2. Język niemiecki . . »	3	» 3		6
3. Rachunki kupieckie »	4	» 3		7
4. Nauka o handlu i wekslach . . . »	3 (w I. półr.)	» 2		5
5. Buchalterya . . . »	3 (w II. »)	» 4		7
6. Prace kant. i koresp. »	3	» 2		5
7. Geografia handlowa »	2	» 2		4
8. Stenografia . . . »	2	» 2		4
9. Kaligrafia . . . »	2	» 1		3
Nadobowiązkowo:				
10. Pisanie na maszynie »	—	» 4		4
Razem tygodniowo w kl. I.	21 godz.	w kl. II.	25 godz.	razem 46

c) Wykaz imienny uczenic,

zapisanych w r. szk. 1909/1910 do Dwuklasowej szkoły żeńskiej.

(Uczenice oznaczone w spisie * wystąpiły w ciągu roku szkolnego).

KLASA Ia.

1. Blauówna Anna z Podgórza,
2. Braunówna Marya z Woli Kotowej,
3. Charzewska Zofia z Krakowa,
4. Gabrylówna Marya z Wieprza,
5. Gadulska Irena z Krakowa,
6. Gottliebówna Doba z Krakowa,
7. Grafczyńska Irena z Krakowa,
8. Grossmannówna Melania z Tarnowa,
9. Grünfeldówna Ewa z Krakowa,
10. Hüttnerówna Sara z Krakowa,
11. Immerglückówna Róża z Krakowa,
12. Kleinbergerówna Hermina z Krakowa,
13. Kondolewiczówna Karolina z Krakowa,
14. Kontny Gabryela z Krakowa,
15. Kornblumówna Ernestyna z Krakowa,
16. Landauówna Felicya z Krakowa,
17. Łopatkiewiczówna Helena z Krakowa,
18. *Mazurkówna Michalina z Tyczyna,
19. Ośkówna Marya z Podgórza,
20. Ossowska Aniela z Krakowa,
21. *Peszkowska Władysława z Pilzna,
22. Pieprzakówna Zofia z Tropiszowa w Król. polsk.,
23. Przybylska Jadwiga z Drohobycza,
24. Pułkówna Janina z Krakowa,
25. Rokosżówna Marya z Prądnika Czerwonego w W. Ks. Kr.,
26. Rokosżówna Eugenia z Prądnika Czerwonego w W. Ks. Kr.,
27. Schenkówna Janina z Krakowa,
28. Schleidererówna Zofia z Woli Filipowskiej,

29. Schnitzlówna Anna z Krakowa,
30. Statterówna Helena z Krakowa,
31. Stecówna Marya z Podgórze,
32. Swobodówna Marya z Krakowa,
33. Szczotkowska Michalina z Krakowa,
34. Tarczyńska Zofia z Krakowa,
35. Wachsstockówna Ida z Podgórze,
36. Wrońska Rozalia z Krakowa,
37. Zaczówna Michalina z Krakowa,
38. Zaděcka Marya z Podgórze.

KLASA Ib.

1. Anisfeldówna Sara z Krakowa,
2. Banetówna Jetty, Marya z Podwołoczysk,
3. Beckmanówna Regina z Krakowa,
4. Bornsteinówna Małka z Chrzanowa,
5. Brausówna Malwina z Krakowa,
6. Dębowska Stefania z Wieliczki,
7. Fischerówna Helena z Krakowa,
8. Gerhardówna Janina z Osielca,
9. Gołowska Władysława z Krakowa,
10. Górską Zofia z Bochni,
11. Grelówna Helena z Krakowa,
12. Hellerówna Stefania z Równego,
13. Herbertówna Józefa ze Stanisławowa,
14. Hirschthalówna Rozalia z Podgórze,
15. Hlouschkówna Marya z Krakowa,
16. Hylówna Marya z Krakowa,
17. Kossówna Franciszka z Półwsia Zwierzynieckiego,
18. Kossówna Zofia z Półwsia Zwierzynieckiego,
19. Koźmińska Irena z Bochni,
20. Królikowska Stefania z Wieliczki,
21. Królikowska Teresa z Olszy,
22. Makasówna Katarzyna z Krakowa,
23. *Markowiczówna Rozalia z Krakowa,
24. Mosesówna Ernestyna z Zabłocia,
25. Mosesówna Kamila z Krakowa,
26. Nebenzahlówna Regina z Tarnowa,
27. Ofertówna Wiktorya z Grzegórzek,
28. Piątkiewiczówna Marya z Fryszowic,
29. Podkowińska Jadwiga z Kamionki Strumiłowej,
30. Przeniesławska Aurelia z Podgórze,
31. Rosenberg Marya ze Lwowa,
32. Rosnerówna Mina z Krakowa,
33. Schwarzerówna Elżbieta z Nowego Sącza,
34. Sikorówna Marya z Krakowa,

35. Stelczykówna Janina z Krosna,
36. Sydorówna Janina z Krakowa.

KLASA II.

1. Bazesówna Helena z Krakowa,
2. Bieniaszówna Wiktorya ze Skawiny,
3. Blumenkranzówna Marya z Krakowa,
4. Friedmanówna Regina z Krakowa,
5. Gestring Ewa z Krakowa,
6. Heublumówna Anna z Rzeszowa,
7. Hoffmanówna Regina z Krakowa,
8. Jaworzyńska Helena z Krakowa,
9. Kądziorówna Marya z Zakrzówka,
10. Koczorowska Tomiła z Bydgoszczy w W. Ks. Pozn.,
11. Lachmanówna Antonina z Wieliczki,
12. Marcoin Wanda z Mostaru w Herzogowinie,
13. Molknerówna Regina z Krakowa,
14. Morgensternówna Gizela z Krakowa,
15. Murdzieńska Izabella z Krakowa,
16. Myliusówna Zofia z Krakowa,
17. Oryszczakówna Marya z Bochni,
18. Ostrowska Janina z Krakowa,
19. Schleidererówna Salomea z Szczakowej,
20. Silbersteinówna Salomea z Krakowa,
21. Simmlerówna Marya z Krakowa,
22. Spirówna Rozalia z Krakowa,
23. Stielówna Rozalia z Zabłocia,
24. Wasserberg Helena z Bieńczyc,
25. Tłumakówna Bronisława z Krakowa.

d) Statystyka uczenie

Dwuklasowej szkoły handlowej żeńskiej.

I Liczba uczenie:	Kl. Ia	Kl. Ib	Kl. II	Razem
Z początkiem roku szk. 1909/10 przyjęto . . .	34	36	25	95
W ciągu roku szk. 1909/10 przyjęto: . . .	4	—	—	4
Razem . . .	38	36	25	99

Z tych przyjęto:

a) kursów handl. przy szkole św. Scholastyki z promocyą	—	—	24	24
b) obcych z promocyą	34	36	1	71
c) repetentek	4	—	—	4
Razem . . .	38	36	25	99

W ciągu roku wystąpiło	2	1		3
Liczba uczen. z końcem roku szk. 1909/10	36	35	25	96

2. Według miejsca urodzenia:

Z Krakowa	24	16	16	56
z powiatu krakowskiego	2	1	1	4
z Podgórza	5	2	—	7
z Galicyi	4	16	6	26
z innych prowincyi Austrii	—	—	1	1
z Królestwa Polskiego	1	—	—	1
z Prus	—	—	1	1
Razem . . .	36	35	25	96

3. Według wyznania było:

Religii rzymsko-katolickiej	25	24	11	60
» możeszowej	11	11	14	36
Razem . . .	36	35	25	96

Według języka ojczystego było:		Kl. Ia	Kl. Ib	Kl. II	Razem
Polek		35	35	25	95
Czeszek		I	—	—	I
Razem		36	35	25	96

6. Według wieku było:

urodzonych w r. 1895		6	5	I	12
» 1894		13	11	6	30
» 1893		9	13	10	32
» 1892		6	4	4	14
» 1891		I	I	3	5
» 1890		I	I	—	2
» 1889		—	—	I	I
Razem		36	35	25	96

6. Według zamieszkania rodziców było:

Z Krakowa		25	24	16	65
z Podgórza		7	6	—	13
z powiatu krakowskiego		—	I	2	3
z Galicyi		2	4	6	12
z Królestwa Polskiego		I	—	—	I
z Czech		I	—	—	I
z Bośni		—	—	I	I
Razem		36	35	25	96

7. Według zawodu rodziców, było córek:

adwokatów, notaryuszy, inżynierów		I	—	I	2
kupców		9	8	10	27
nauczycieli		2	—	3	5
ofycjalistów pryw.		I	3	—	4
przemysłowców		9	2	5	16
robotników		2	7	3	12
rolników		I	—	—	I
urzędników		8	13	3	24
właściciele dóbr i realności		3	2	—	5
Razem		36	35	25	96

8. Uczęszczało na przedmioty nadobowiązkowe:

Pisanie na maszynie		—	—	24	24
Język francuski		9	7	3	19
Język Esperanto		11	4	6	21

g. Klasyfikacya za II. półr. r. sz. 1909/10.

	Kl. Ia	Kl. Ib	Kl. II	Razem
Otrzymało stopień celujący: . . .	2	—	11	13
» » I. . . .	18	28	14	60
» » II. . . .	—	2	—	2
» » III. . . .	3	2	—	5
Przeznaczono do egzaminu poprawczego .	12	3	—	15
Nieklasyfikowano	1	—	—	1
Razem . . .	36	35	25	96

e) Wykaz książek na rok szk. 1910|11
dla dwuklasowej szkoły handlowej żeńskiej.

KLASA I.

Język polski: *Próchnicki*. Wzory poezyi i prozy.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka jak w A. H.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*. Podręcznik rachunków kupieckich.

Nauka o handlu: *Kistryn*. Nauka o handlu.

Buchalterya: *Góra*. Buchalterya pojedyncza.

Prace kantorowe i korespondencya: *Chankowski*. Wykład korespondencyi handlowej.

Geografia: *Zehden-Cicalek*. Leitfaden der Handelsgeographie für 2-klassige Handelschulen.

Stenografia: *Bojarski*. Stenografia.

KLASA II.

Język polski: *Próchnicki*. Wzory poezyi i prozy.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka jak w A. H.

Rachunki: jak w kl. I.

Nauka o handlu i wekslach: jak w kl. I.

Buchalterya: *Góra*. Buchalterya podwójna.

Korespondencya: jak w kl. I.

Geografia: jak w kl. I.

Stenografia: jak w kl. I.

f) Ogłoszenie dotyczące wpisów
do dwuklasowej szkoły handlowej żeńskiej na r. 1910/11.

Do klasy I. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z dobrym postępem we wszystkich przedmiotach 3 klasę szkoły wydziałowej, licealnej lub średniej, albo złożyły egzamin wstępny z jęz. polskiego, niemieckiego, rachunków, geografii i nauk przyrodniczych w zakresie nauk udzielanych w 3-klasowej szkole wydziałowej. Uczennice muszą w roku, w którym się wpisują do szkoły ukończyć 14 lat życia.

Do klasy II. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z I stopniem ogólnym klasę I Dwuklasowej szkoły handlowej w Krakowie, lub mając co najmniej lat 15 złożyły egzamin wstępny w zakresie nauk udzielanych w I. klasie tejże szkoły.

Każda zgłaszająca się do wpisu uczennica ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, ostatnie świadectwo szkolne oraz należyte wypełnioną kartę wpisową. Przy wpisie należy uiścić takse wstępną w kwocie 10 K. oraz 2 K. jako datek na zbiory naukowe. Opłata szkolna wynosi 40 K. rocznie i ma być wniesiona w 2 ratach z góry (do 15/10 i do 15/3). W pierwszym półroczu klasy I. nie uwalnia się wcale od opłaty szkolnej; począwszy od II. półroczu klasy I. mogą uczennice uzyskać uwolnienie na warunkach przyjętych w szkole średniej.

Wpisy odbędą się w dniach 29 do 30 czerwca 1910 i 16 do 17 września 1910, między 9 a 12, w kancelaryi Dyrekcyi Akademii. 17 września nabożeństwo wstępne — po nabożeństwie egzamina wstępne. Dnia 19 września rozpoczyna się nauka przy ulicy Kapucyńskiej l. 4.

4. Uzupełniająca
Szkoła handlowa.

253

a) Skład grona nauczycieli z końcem r. s. 1909|10.

1. Dr. Bolland Arnold, j. w. gospodarz kl. III., uczył towaroznawstwa w kl. III. tygod. godz. 2.
 2. Nycz Stanisław, j. w. gospodarz klasy II., uczył korespondencyi w kl. I. i II. tygod. godz. 2, oraz buchalteryi w kl. I. i II. tygod. godz. 2.
 3. Skalski Witold, j. w. uczył nauki o handlu w kl. III. tygod. godz. 1.
 4. Callier Oskar, j. w. uczył języka niemieckiego w kl. I. i II., tygod. godz. 4.
 5. Peszkowski Ludwik, j. w. uczył kaligrafii w kl. I. i II. tygod. godz. 2.
 6. Szpunar Feliks, j. w. uczył geografii w kl. I. II. i III. tygod. godz. 3.
 7. Wacięga Henryk, dyrektor szkoły wydziałowej, gospodarz klasy I., uczył rachunków kupieckich w kl. I., II. i III., tygod. godz. 6.
 8. Żukowski Antoni, j. w. uczył języka polskiego w kl. I., tygod. godz. 2.
-

b) Regulamin uzupełniającej szkoły handlowej.

§ 1.

Zadaniem uzupełniającej szkoły handlowej jest: osobom będącym w praktyce handlowej dać sposobność do uzupełnienia swych wiadomości i przyczynić się do podniesienia ich zarobkowości.

§ 2.

Uzupełniająca szkoła handlowa składa się z trzech kursów rocznych, na które materyał nauki jest rozdzielony według planu, zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty.

Ogół godzin nauki w każdej klasie ustanawia się na 8 godzin tygodniowo — w poniedziałki, środy, czwartki i soboty od godziny 2 do 4 względnie od 4 do 6 w razie otwarcia klas równorzędnych.

Rok szkolny trwa od 16. września do 30. czerwca.

§ 3.

Uzupełniająca szkoła handlowa w Krakowie połączona jest z Akademią handlową, a językiem wykładowym jest język polski.

Wydział zarządu Akademii handlowej sprawuje równocześnie obowiązki Wydziału szkolnego szkoły uzupełniającej. Obraduje on nad sprawami szkoły uzupełniającej i zarządza nią w myśl postanowień statutu organizacyjnego Akademii handlowej.

§ 5.

Kierownikiem szkoły uzupełniającej jest dyrektor Akademii handlowej, sprawując równocześnie nadzór dydaktyczno-pedagogiczny.

§ 6.

Do uzupełniającej szkoły handlowej obowiązani są uczęszczać uczniowie i praktykanci handlowi w Krakowie, o ile nie ukończyli z pomyślnym skutkiem równoważnej szkoły uzupełniającej lub nie wykazują się wiedzą, odpowiadająca zakresowi nauki w szkole uzupełniającej (§ 99 b. now. ust. przem. z 23. lutego 1897 Dz. pr. p. Nr. 63).

Uczniów przyjmuje się przed rozpoczęciem nauki w terminach, które Dyrekcyja corocznie ogłosi.

Na kurs I. przyjmuje się uczniów i pomocników handlowych, którzy wykazują się świadectwem uwolnienia ze szkoły ludowej co najmniej 4-klasowej (po odbyciu sześcioletniej obowiązkowej nauki szkolnej) lub świadectwem innej szkoły, które w myśl ustawy krajowej zastępuje świadectwo uwolnienia szkoły ludowej, albo ukończyli z dobrym postępem naukę w uzupełniającej ogólnej szkole, albo przy egzaminie wstępnym okazały wiadomości, odpowiadające powyższemu warunkom.

Do klasy II. przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem I. klasę uzupełniającej szkoły handlowej. Wyjątkowo mogą być przyjęci do II. klasy ci uczniowie, którzy wykazują się świadectwem z ukończonej III. klasy wydziałowej lub gimnazjalnej (realnej).

Do klasy III. przyjmuje się tylko uczniów, którzy z dobrym postępem ukończyli klasę II. uzupełniającej szkoły handlowej.

§ 7.

Każdy uczeń zgłaszający się do wpisu po raz pierwszy ma przedłożyć świadectwo uwolnienia ze szkoły ludowej względnie inne równoważne świadectwo, metrykę chrztu względnie urodzenia i złożyć takse wstępną 2 K. oraz corocznie 2 K. jako datkę na środki naukowe. Datki na środki naukowe składają również uczniowie wpisujący się na nowo do szkoły.

Od taksy wstępnej nie uwalnia się nikogo. Od datku na zbiory naukowe może Kuratorya uwolnić uczniów będących na praktyce u członków Krakowskiej Kongregacji kupieckiej. Uczniowie nie będący na żadnej praktyce lub nie obowiązani do nauki uzupełniającej płacą oprócz taksy wstępnej i datku na środki naukowe czesne szkolne 10 K. rocznie z góry przy wpisie. Raz wpłaconych opłat nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 8.

Każdy uczeń jest obowiązany uczęszczać regularnie na naukę według przepisów planu naukowego, unikać wszelkiego przeszkadzania nauce, szanować urządzenia szkolne i środki naukowe i wogóle stosować się do zarządzeń szkoły.

Każdy uczeń otrzymuje książeczkę kontrolną pilności i uczęszczania i obowiązany jest do przestrzegania zawartych w niej przepisów niemniej jak i regulaminu domowego przez Kuratoryę szkoły wydanego.

§ 9.

Przy końcu roku szkolnego otrzymuje każdy uczeń wykaz zachowywania się, pilności i postępu w każdym przedmiocie nauki, a po ukończeniu całego trzylecia nauki świadectwo końcowe.

Imienny spis uczniów w r. s. 1909/10 do Uzupełniającej szkoły handlowej zapisanych

(Uczniowie oznaczeni * wystąpili w ciągu roku szkolnego).

KLASA I.

Imię i nazwisko ucznia:	Firma pryncypała:
1. Antoszewski Józef z Ropczyc . . .	Ferdynand Kusz,
2. *Bałuk Stanisław z Myślenic . . .	Marceli Dutkiewicz,
3. *Bater Antoni z Albigowej . . .	Antoni Grafczyński,
4. Czernigiewicz Tadeusz z Krakowa . .	Adolf Ryglicki,
5. Heisig Oskar z Podbiela na Węgrzech	Antoni Hawełka,
6. Humpola Ludwik z Suchej . . .	Władysław Czarnek,
7. Idzik Tadeusz z Krakowa . . .	Porebski i Zimler,
8. Klepacki Władysław z Krakowa . .	Centr. Tow. handl.,
9. Kącki Karol z Niepołomic . . .	J. Piekło (Podgórze),
10. Kotra Józef z Żabna . . .	Michał Nodzeński,
11. Kumorkiewicz Zdzisław z Grybowa .	G. Reim i Ska,
12. Kurzyniec Stanisław z Andrychowa .	Maryan Suski,
13. *Lorenc Edward z Krzeszowic . .	A. Kuczmierczyk,
14. Malik Zygmunt z Krakowa . . .	Marceli Dutkiewicz,
15. Małski Władysław z Tarnowa . . .	Br. Sperber,
16. *Pieróg Władysław z Zabłocia . .	A. Hawełka,
17. *Pierowski Feliks z Wieliczki . .	A. Hawełka,
18. Plewkiewicz Romuald z Krakowa . .	Feliks Grodzki,
19. Repetowski Edward z Krakowa . .	—
20. Rychter Jan z Tarnowa . . .	Anastazy Franz,
21. Rzeszotko Bolesław z Bukowska na Bukowinie . . .	W. Gawlas,
22. *Sekowski Mieczysław z Wydrnej . .	A. Hawełka,
23. Smaś Franciszek z Bieźdzedzy ad Jasło	L. Sykutowski,
24. *Sobkowicz Jan z Nawsi . . .	A. Hawełka,
25. Stempurski Antoni z Bohorodczan .	G. Reim i Ska,

Imię i nazwisko ucznia:	Firma pryncypała:
26. *Streissenberg Bronisław z Krakowa	B. Steigbügel,
27. Szewczyk Stefan z Bochni	Józefa Göttel,
28. Wachel Józef z Podgórze	—
29. Wojaś Piotr z Niepołomic	Ł. Mackiewicz,
30. Wojnarowski Jan z Grodkowic	Teodor Cywa,
31. Wyrwiak Władysław z Wadowic	A. Hawełka,
32. Zawada Kazimierz z Dąbrowicy	J. Kulczyński,

KLASA II.

1. *Armatys Stanisław z Częstochowy	J. Kurkiewicz,
2. Bojakowski Juliusz z Sichowa	Stefan Porębski,
3. Dębski Bolesław z Czulic	Alfred Mensik,
4. Flota Michał ze Lwowa	Z. Zdanowicz,
5. Fruziński Stanisław z Hyk	J. Barberowski,
6. Gałkiewicz Tadeusz z Krakowa	M. Jarra,
7. Gliwa Jan z Osobnicy	F. Lenert,
8. *Górka Mieczysław z Dąbrowki	Zimler i Ska,
9. Gross Antoni z Pawlikowic	J. Wentzl,
10. Hankus Jan z Węgierskiej Górki	J. Federowicz,
11. Has Stanisław z Dębni	Bazar krajowy,
12. Heublum Szymon z Krakowa	—
13. Hołdowicz Kazimierz ze Lwowa	A. Hawełka,
14. Jadowski Maryan z Pinczowa	J. Piekło,
15. Koczur Józef z Będzina (Król.)	Michał Hanusz,
16. Kosicki Sylwester z Warszawy	Henryk Schwarz,
17. Kowal Jan z Toń	W. Halski,
18. Kurnal Michał z Zalesia	A. Hawełka,
19. Kuzak Tadeusz z Krakowa	W. Olszowski,
20. Lerner Samuel z Krakowa	—
21. Lesiecki Leon z Limanowy	Szarski i Syn,
22. Nadarzyński Franciszek z Dębowa	A. Suski,
23. Niedopytański Mieczysław z Krakowa	E. Czapliński,
24. Pasterczyk Adam z Trzcinicy	A. Suski,
25. Pyzik Włodzimierz ze Skawiny	J. Barberowski,
26. *Reichhard Ludwik ze Stryja	L. Aksmann,
27. *Rodakiewicz Łukasz ze Lwowa	I. Sobolewski,
28. Rogowski Jan z Tarnowa	M. Dutkiewicz,
29. Sierosławski Stanisław z Ropczyc	J. Barberowski,
30. Smenda Roman z Krakowa	L. Grabowski,
31. Stachowicz Jerzy z Krakowa	E. Smidowicz,
32. Szubert Eugeniusz z Nowego Sącza	W. Olszowski,
33. *Śliwa Maksymilian z Wielopola (Gal.)	J. Fiszer,
34. Waligórski Tadeusz ze Lwowa	Porębski i Zimler,
35. Wawrzusiak Jan ze Zwierzyńca	W. Halski,
36. Wiśniowski Mieczysław ze Stryja	Reim i Ska.

37. Wójcikiewicz Jerzy z Gorlic . . . M. Jawornicki,
 38. Woźniak Wilhelm z Gorlic . . . M. Jawornicki.

KLASA III.

1. Burda Franciszek z Podłęża . . . Szarski i Syn
 2. *Dziukiewicz Maryan z Kańczugi . . . J. Wentzl,
 3. Grohs Stefan z Pawlikowic . . . J. Massar
 4. Kalczyński Roman z Jeziernej . . . S. Karliński,
 5. Klamczyński Stanisław z Jurkowa . . . W. Czarnek,
 6. Kubik Jan z Grzegórzek . . . J. Erker,
 7. Lewandowski Andrzej z Szczucina . . . Tomaszewski,
 8. *Luks Maks z Rabki . . . Bracia Perlberger,
 9. Pajak Zygmunt z Tarnowa . . . Bracia Bilewscy,
 10. Piechocki Julian z Ostrowa . . . Reim i Ska,
 11. Słowikowski Tadeusz z Zagórza . . . A. Hawełka,
 22. Sołtys Jan z Krakowa . . . F. Bałabuszyński,
 13. Trzos Henryk z Woli Batorskiej . . . J. Kulczyński,
 14. Wojtych Włodzimierz z Krakowa . . . C. Szczurkowski,
 15. Wurm Antoni z Majdanu . . . Centr. Tow. handlowe,
 16. Wyrobiec Jan z Rudek . . . Związek Kółek roln.
-

d) Statystyka uczniów

Uzupełniającej Szkoły Handlowej

	Kl. I.	Kl. II.	Kl. III.	Razem
Z początkiem r. s. 1909/10 przyjęto uczniów	25	37	16	78
W ciągu r. s. 1909/10 przyjęto uczniów	7	1	—	8
Razem	32	38	16	86
W ciągu r. s. 1909/10 wystąpiło uczniów	8	6	2	16
Z końcem r. s. 1909/10 pozostało uczniów	24	32	14	70

Z tych było według miejsca urodzenia:

Z Krakowa	6	7	3	16
Z powiatu Krakowskiego	—	2	—	2
Z Galicji	17	20	10	47
Z Węgier	1	—	—	1
Z Król. Polskiego	—	3	1	4
Razem	24	32	14	70

Według wyznania:

Rzymsko-katolickiego	24	30	14	68
Mojżeszowego	—	2	—	2
Razem	24	32	14	70

Według narodowości:

Polaków	24	32	14	70
---------	----	----	----	----

Według zatrudnienia:

Pomocników handlowych	—	1	3	4
Praktykantów i uczniów handlowych	22	29	11	62
Bez zatrudnienia	2	2	—	4
Razem	24	32	14	70

Według wieku:

						Kl. I.	Kl. II.	Kl. III.	Razem
Liczyło lat	15	uczniów	.	.	.	3	2	—	5
»	»	16	»	.	.	10	4	—	14
»	»	17	»	.	.	5	5	3	13
»	»	18	»	.	.	3	13	5	21
»	»	19	»	.	.	2	6	3	11
»	»	20	»	.	.	—	2	1	3
»	»	21	»	.	.	1	—	2	3
Razem .						24	32	14	70

Wynik klasyfikacyi za II-gie półrocze 1909/10.

Stopień celujący otrzymało uczniów .	.	.	.	.	.	—	—	—	—
» I. » » .	.	.	.	.	.	16	24	9	49
» II. » » .	.	.	.	.	.	1	1	—	2
» III. » » .	.	.	.	.	.	2	3	4	9
Do egzaminu poprawczego przeznaczono .	.	.	.	.	.	5	4	1	10
Razem .						24	32	14	70

e) Wykaz książek

Uzupełniającej Szkoły handlowej na r. 1909/10.

KLASA I.

Język polski: *Benoni-Habura*. Książka do czytania dla V. i VI. klasy szkół wydz.

Język niemiecki: *German-Petelenz*. Ćwiczenia niemieckie dla kl. I.

Rachunki: *Dniestrzański*. Nauka rachunków dla szkół wydziałów.

Geografia: *Klemensiewicz*. Wiadomości z nauki geografii.

KLASA II.

Język niemiecki: *German-Petelenz*. Ćwiczenia niemieckie dla kl. II.

Rachunki: *Dniestrzański*. Nauka rachunków dla szkół wydziałów.

Buchalterya: *Odenthal*. Kaufmännische Buchhaltung mit Rücksicht auf den Gebrauch für kaufm. Fortbildungsschulen.

Korespondencya: *Haberer*. Leitfaden der Handelskorespondenz.

Geografia: *Klemensiewicz*. Wiadomości z geografii.

KLASA III.

Korespondencya: *Haberer*. Leitfaden der Handelskorespondenz.

Rachunki: *Dniestrzański*. Nauka rachunków dla szkół wydz.

Buchalterya: *Odenthal*. Kaufmännische Buchhaltung.

Nauka o handlu: *Berger*. Einführung in die Handelskunde für kaufm. Fortbildungsschulen.

Geografia: *Klemensiewicz*. Wiadomości z geografii.

f) Ogłoszenie o wpisach

do Uzupełniającej Szkoły handlowej na r. s. 1910/11.

Do klasy I. szkoły handlowej uzupełniającej przyjmuje się uczniów i pomocników handlowych, którzy:

1) wykażą się świadectwem uwolnienia Szkoły ludowej lub świadectwem innej szkoły, która w myśl ustawy krajowej zastępuje świadectwo uwolnienia Szkoły ludowej;

2) albo ukończyli z dobrym postępem naukę w ogólnej szkole uzupełniającej;

3) albo przy egzaminie wstępnym okażą wiadomości, odpowiadające warunkowi 1. lub 2.

Każdy uczeń Szkoły handlowej uzupełniającej, ma przy pierwszym przyjęciu złożyć takse wstępną w wysokości dwóch koron i corocznie dwie korony, jako datek na środki naukowe.

Uczniowie nie będący na żadnej praktyce płacą oprócz taksy wstępnej i datku na środki naukowe czesne w kwocie 10 kor. z góry przy wpisie.

Do klas wyższych przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę poprzednią uzupełniającej szkoły handlowej. Ci pomocnicy lub uczniowie, którzy ukończyli III. klasę szkoły średniej lub wydziałowej, mogą być przyjęci wprost do klasy II.

Wpisy odbędą się w dniach 19. do 21. września w kancelaryi Dyrekcyi. — W tych samych dniach odbędą się egzamina poprawcze i uzupełniające.

Nauka rozpoczyna się dnia 22. września 1910 w dniach i godzinach, które Dyrekcyja później ogłosi.

Każdy uczeń otrzyma książeczkę kontrolną pilności i uczęszczania i obowiązany jest do przestrzegania zawartych w niej przepisów.

5. Wieczorny zawodowy
kurs handlowy.

a) Skład grona nauczycieli z końcem r. s. 1909/10.

1. Dr. Geisler Michał, j. w. uczył rachunków kupieckich tygod. godz. 2 i nauki o handlu i wekslach tygod. godz. 2.
 2. Korbel Stanisław, j. w. uczył stenografii tygod. godz. 2.
 3. Oleś Andrzej, j. w. uczył buchalteryi i korespondencyi tygod. godz. 6.
 4. Dr. Patkiewicz Władysław, j. w. uczył rachunkowości państwowej tygod. godz. 2.
-

b) Spis imienny uczestników zawodowego kursu
wieczornego dla dorosłych z końcem r. s. 1909/10.

1. Bachowska Julia z Krakowa,
 2. Hr. Badeni Marcin z Branic,
 3. Banachówna Zofia z Krakowa,
 4. Bilińska Janina z Bukowca,
 5. Englischówna Janina z Krakowa,
 6. Grosserówna Elżbieta z Opawy na Śląsku,
 7. Immerglück Bolesław z Półwsia Zwierzynieckiego,
 8. John Stanisław z Ciężkowic,
 9. Jakubowska Janina z Dolnej Tuzli w Bośni,
 10. Janoła Roman z Milowic w Kr. Pol.,
 11. Jarosz Władysław z Krakowa,
 12. Kłaput Piotr z Lgoty,
 13. Kościelny Antoni z Padwi,
 14. Kruk Wojciech z Nowosielec,
 15. Liban Adam z Krakowa,
 16. Liebeskindówna Aurelia z Krakowa,
 17. Malec Stanisław z Rzeszowa,
 18. Marcowa Zofia z Cieleśnicy w Kr. Pol.,
 19. Masłowski Maryan z Krakowa,
 20. Nowakowski Marcin z Rudy,
 21. Nyczek Antoni z Krakowa,
 22. Olesiówna Marya z Drużbak na Węgrzech,
 23. Paszkowska Marya z Dobczyc,
 24. Pawlak Jan z Jaworzna,
 25. Piękoś Tadeusz z Tarnowa,
 26. Pleniewiczówna Marya z Nowej Wsi Narodowej,
 27. Reichmann Stanisław z Krakowa,
 28. Rozwadowski Franciszek z Dziekanowic,
 29. Schmidtówna Anna z Krzywaczki,
 30. Ślizowski Jan z Krakowa,
 31. Sperling Henryk z Krakowa,
 32. Szymański Leonard z Poznania,
 33. Urbaszek Józef z Krakowa,
 34. Wilusz Adam z Krakowa,
 35. Wołoszyńska Marya z Wadowic,
 36. Zaleski Bogusław z Krakowa,
 37. Zygielewicz Józef z Sóroków w Rosyi,
 38. Bemówna Dora z Sosnowca w Król. polsk.,
 39. Migoniówna Marya z Krakowa,
 40. Salabura Władysław z Krakowa.
-

Statystyka

uczestników wieczornego kursu.

W r. szk. 1909/10 przyjęto ogółem mężczyzn	27
» » » kobiet	17
Razem	44

W ciągu r. szk. 1909/10 wystąpiło	4
Z końcem r. s. 1909/10 było mężczyzn	25
» » » kobiet	15
Razem	40

Ponadto uczęszczało: Na naukę stenografii	
słuchaczy tut. Kursu Abiturjentów	8
Na naukę rachunkowości państwowej:	
uczeń Dwuklasowej szkoły żeńskiej	4
uczniów » » męskiej	4

Z końcem r. sz. 1909/10 było wyznania rz. kat.	34
» » » moźesz.. . . .	6
Razem	40

Z końcem r. szk. 1909/10 liczyło lat: 18	5
» » 19	3
» » 20	4
» » 21	6
» » 22	2
» » 23	5
» » 24	2
» » 25	1
» » 26	2
» » 27	2
» » 28	6
» » 29	1
» » 34	1
Razem	40

Wedle zajęć było:	
zajętych w handlach	2
» w przedsiębiorstwach przemysłowych	2
» w urzędach państwowych i prywatnych	5
» w instytucjach finansowych	2
bez zajęcia	29
Razem	40

REGULAMIN

wieczornego kursu zawodowego dla dorosłych przy Akademii handlowej w Krakowie, na rok szkolny 1910|11.

§ 1.

Celem wieczornego kursu zawodowego, urządzonego przy Akademii handlowej w Krakowie, jest podanie osobom dorosłym, zwłaszcza mającym już zajęcia praktyczne, tego wymiaru wiedzy handlowej, jaka im przy wykonywaniu prac kantorowych, księżkowaniu i obliczaniu może być potrzebna.

§ 2.

Kurs trwa 8 miesięcy od 1. października do 30. maja i odbywa się tylko w razie zgłoszenia się co najmniej 20 uczestników.

§ 3.

Nauki udzielają wedle podanego niżej, a przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty zatwierdzonego planu naukowego nauczyciele Akademii handlowej, względnie powołani osobno nauczyciele pomocniczy. Kierownictwo kursu spoczywa w rękach każdorazowego dyrektora Akademii handlowej.

§ 4.

Warunkiem przyjęcia na ten kurs jest ukończony 17 rok życia i wykształcenie przedwstępne, co najmniej w zakresie 6-letniej nauki w szkole ludowej.

§ 5.

Kurs ten ma charakter czysto informacyjny. W czasie roku szkolnego nie egzaminuje się uczestników wcale, nie wydaje się zatem z końcem roku szkolnego żadnych świadectw ani kwalifikacyjnych, ani frekwencyjnych. W czasie wykładów powołuje jednak, dotyczący nauczyciel uczestników do wykonywania prac przy tablicy, względnie na drukach w ławkach lub do dawania ustnych odpowiedzi, dla przekonania się, czy przerobiony materiał został należycie zrozumiany i zapamiętany.

Po ukończeniu kursu mogą frekwentanci przystąpić do egzaminu prywatnego ze wszystkich wykładanych przedmiotów w tut.

Akademii handlowej w myśl osobnego regulaminu tych egzaminów i otrzymają po złożeniu egzaminu świadectwa. Świadectw frekwencyjnych nie wydaje się.

§ 6.

Uczestnikom kursu przysługuje prawo dowolnego wyboru przedmiotów, program jednak wykładów jest tak ułożony, że każdy z uczestników może uczęszczać na wszystkie działy. Opłata szkolna wynosi od godziny tygodniowej za cały kurs 10 kor. przy wpisaniu się na 12 godzin razem tylko 100 kor. Wykłady z towaroznawstwa obejmować będą 8 działów, każdy po 8 godzin, tak że każdy dział obejmie jeden miesiąc. Opłata za uczęszczanie na wszystkie działy wynosi 40 kor., za uczęszczanie na jeden dział (8 godz.) kor. 8.

Wszelkie opłaty uiszcza się z góry przy wpisie. Raz złożonych opłat nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 7.

W dniach wolnych od nauki w Akademii handlowej niema również wykładów i na kursie wieczornym.

§ 8.

W sprawach nie uregulowanych wyraźnie niniejszym regulaminem obowiązują odnośnie przepisy oraz regulamin domowy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 9.

Plan naukowy obejmuje następujące przedmioty:

1. Buchalterya: a) Cz. I. dla początkujących: Teorya i praktyczne zastosowanie buchalteryi pojedynczej i podwójnej w interesie kupieckim . . . tyg. godz. 4
 b) Cz. II. dla frekwentantów, którzy już się zaznajomili z teoryą buchalteryi podwójnej: Buchalterya w interesie bankowym . . . tyg. godz. 4
2. Prace kantorowe i korespondencya handlowa . . . » » 2
3. Rachunki kupieckie . . . » » 4
4. Nauka o handlu i wekslach . . . » » 2
5. Stenografia . . . » » 2
6. Towaroznawstwo . . . » » 2

Plan szczegółowy.

I. BUCHALTERYA.

1) Teorya i praktyczne zastosowanie buchalteryi pojedynczej i podwójnej w interesie kupieckim. (4 godz. tygodniowo).

Zadanie i znaczenie buchalteryi. Ustawowe przepisy. Buchalterya pojedyncza w interesie hurtownym i drobiazgowym. Księgi pomocnicze.

Buchalterya podwójna, księgi główne i pomocnicze. Praktyczne przerobienie jednomiesięcznego przykładu z interesu hurtownego w połączeniu z interesem drobiazgowym, wedle pojedynczej i podwójnej buchalteryi z uwzględnieniem działu komisowego.

2) Buchalterya w interesie bankowym. (4 godz. tygodniowo).

Powtórzenie zasad buchalteryi podwójnej. Podwójna buchalterya, wedle niemieckiej i włoskiej metody w interesie bankowym i ubezpieczeniowym, w kasach oszczędności, w spółkach zarobkowych i gospodarczych: Buchalterya fabryczna. Metoda francuska. Buchalterya amerykańska. Praktyczne przykłady w miarę potrzeby

II. Korespondencya handlowa i prace kantorowe. (2 godziny tygodniowo).

Biegłość w sporządzaniu listów kupieckich i prac kantorowych w interesie towarowym.

III. Rachunki kupieckie. (4 godz. tygodniowo).

Wprawa w używaniu rachunkowych ułatwień i praktycznych skrótów. Miary i wagi najważniejszych państw handlowych. Powtórzenie rachunku proporcji, rachunku przeciętnego i mieszaniny. Dokładne przerobienie reguły łańcuchowej, rachunku procentu i pro mille, rachunku odsetek i dyskontu. Obliczanie rachunków bieżących, rachunek złota, srebra i monet. Dewizy i obliczanie papierów wartościowych, wedle ceduły wiedeńskiej. Pojedyncza i złożona kalkulacya towarowa.

IV. Nauka o handlu i wekslach. (2 godz. tygodniowo).

Pojęcie i gospodarcze znaczenie handlu. Firmy, kupcy i pracownicy handlowi. Spółki handlowe. Przedmioty handlu. Naj-

ważniejsze systemy miar i wag. Środki płatnicze i sposoby zapłaty. Teoretyczne i praktyczne objaśnienia weksli. Przekazy i czek. Krótka nauka o papierach wartościowych. Targi i giełdy. Składownie publiczne. Organizacja i czynności bankowe w zarysie. Pomocnicze zawody handlowe. Urządzenia publiczne, służące do podniesienia handlu. Zawodowe związki kupieckie.

V. Towaroznawstwo. (2 godz. tygodniowo).

Październik: I. Środki spożywcze: Towary mleczarskie, mięsne, rybne. Zboże i inne produkty rolnicze. Mąki. Towary piekarskie. Kawa. Herbata. Kakao. Cukier. Przyprawy. (razem 8 godzin).

Listopad: II. Wino. Piwo. Spirytus. Wódki. Ocet. Miód. Owoce. Towary cukiernicze. (razem 4 godziny).

III. Dział materyałów piśmienniczych, obejmujący przybory biurowe i sklepowe. Papiery pisarskie, drukarskie, pakunkowe, atramenty, ołówki, pióra, gumy, farby. (razem 4 godziny).

Grudzień: IV. Dział towarów konfekcyjnych: Włókna. Nici. Tkaniny. Futra. (razem 8 godzin).

Styczeń: V. Dział metalowy (z wyłączeniem szlachetnych). (razem 8 godzin).

Luty: VI. Metale szlachetne. Kamienie szlachetne. Materyały do szlifowania i polerowania. (razem 4 godziny).

VII. Dział towarów galanteryjnych. Kamienie półszlachetne. Materyały zdobnicze. Skóry. Perfumerye. Gąbki. Szczeciny. (razem 4 godziny).

Marzec: VIII. Dział materyałów i farb. Tłuszcze. Oleje. Lakier. Pokosty. Barwiki. Gumy. Kleje. Olejki eteryczne. Żywica. Balsamy. Kauczuk i gutaperka. Chemikalia i przetwory chemiczne. (Razem godzin 8).

Kwiecień: IX. Materyały budowlane: Drzewa. Cegły. Cementy. Wapno. Kamienie. Szkło. Wyroby gliniane. (razem godz. 8).

Maj: X. Mydło. Świece. Nafta. Krochmal. (razem 4 godziny).

XI. Towaroznawstwo towarów nieobjętych powyższymi działami (razem 4 godziny).

Z wykładami połączone będą demonstracje zbiorów, obrazów świetlnych i ćwiczenia w pracowni towaroznawczej.

VI. Stenografia (2 godz. tygodniowo).

Tworzenie wyrazów i skracanie słów. Nauka o skracaniu zdań. Ćwiczenia w szybkim pisaniu od 80 słów na minutę, zwłaszcza z działu korespondencji handlowej.

6. Egzamina prywatne

z przedmiotów kupieckich w Akademii handlowej
w Krakowie.

Celem umożliwienia osobom, które nabyły znajomości przedmiotów kupieckich drogą nauki prywatnej, wykazania swej wiedzy urzędowo uwierzytelnionym dokumentem, zaprowadzono za zezwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z dnia 5 lutego 1910 r. l. 48969/09 w Akademii handlowej w Krakowie egzamina prywatne z następujących przedmiotów:

- 1) z buchalteryi,
- 2) z korespondencyi kupieckiej i prac kantorowych,
- 3) z rachunków kupieckich,
- 4) z nauki o handlu i wekslach,
- 5) z towaroznawstwa,
- 6) ze stenografii.

Kto się chce poddać takiemu egzaminowi, winien wnieść do c. k. Dyrekcyi Akademii handlowej w Krakowie podanie, opatrzone stemplem na 1 koronę z wymienieniem przedmiotów, z których zamierza egzamin składać i wykazaniem swych dotychczasowych studyów, tudzież wieku (przynajmniej lat 17).

Egzaminowanie porucza Dyrekcyja w każdym poszczególnym wypadku temu członkowi grona nauczycielskiego, który udziela odnośnego przedmiotu w zakładzie; egzaminator rozstrzyga też wspólnie z dyrektorem, czy wykazane przedwstępne wykształcenie jest wystarczającym do dopuszczenia do egzaminu.

Przy każdym egzaminie ma być obecny dyrektor, któremu też służy prawo zadawania pytań.

Każdy egzamin składa się z części pisemnej i ustnej, a w towaroznawstwie z ćwiczenia praktycznego w labolatoryum, oraz z egzaminu ustnego, będącego z niem w związku. W razie złego wyniku z wypracowania pisemnego nie dopuszcza się kandydata do egzaminu ustnego.

Kandydat otrzyma z odbytego egzaminu świadectwo, w którem prócz rodowodu ma być dokładnie podany zakres egzaminowania z odnośnego przedmiotu (n. p. z buchalteryi pojedynczej i podwójnej w handlu drobiazgowym i hurtownym lub w indeksie bankowym, lub z uwzględnieniem spraw spedycyjnych i komisowych i t. p.), oraz jedna z not następujących: celująco, bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, świadcząca o wyniku egzaminu.

Kandydaci, którzy nie odpowiedzą wymogom egzaminu, świadectwa nie otrzymają.

Świadectwo, ostemplowane stemplem za 2 korony, ma być podpisane przez dyrektora i egzaminatora i opatrzone pieczęcią urzędową.

Z wszystkich egzaminów prowadzi się protokół, który zawiera w bieżącym porządku imię i nazwisko, tudzież rodowód kandydatów, zakres i wynik egzaminu.

Protokół podpisany przez dyrektora i egzaminatora przechowuje się w aktach urzędowych.

Taksa egzaminacyjna wynosi za każdy wyżej wymieniony przedmiot koron 16.—.

Każdorazowy termin egzaminów prywatnych ogłoszony będzie w miejscowych dziennikach i w budynku Akademii handlowej. Podania o dopuszczenie do egzaminu należy wnieść co najmniej na tydzień przed terminem. Takse egzaminacyjną składa się po otrzymaniu pisemnego zawiadomienia o dopuszczeniu do egzaminu. Po rozpoczęciu egzaminu, taks egzaminacyjnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

Egzamina odbywać się będą co roku w marcu, wrześniu i grudniu. Dla uczestników kursu wieczornego urzędzonego przy tut. akademii handlowej wyznacza się egzamina na czerwiec każdego roku.

Egzamina prywatne złożyli.

a) w terminie majowym 1910: 1) Bujakowski Jan, Feliks B I, 2) Cześnikiewiczówna Marya, Bronisława B I, 3) Honzałko Marya B I, 4) Kozówna Aniela B I, 5) Lewandowski Kazimierz B I, 6) Majtyka Antoni B I, 7) Dr. Niemczewski Feliks, Dominik B I, K. R.

b) w terminie czerwcowym 1910: 1) Hr. Badeni Marcin B I, Hw., 2) Bachowska Julia B I, K. R. Hw., 3) Banachówna Zofia R. Hw., 4) Grosserówna Elżbieta B I, K., 5) Korugułówna Balbina B I, 6) Kłaput Piotr B I, R., 7) Kościelny Antoni K., 8) Kruk Wojciech B I, K. Hw., 9) Liebeskindówna Amalia B I, R., 10) Malec Stanisław B I, K. R, Hw., 11) Masłowski Maryan B I, 12) Nowakowski Marcin B I, 13) Nyczek Antoni B I, K. R., Hw., 14) Olesiówna Marya B I, K., 15) Paszkowska Marya B I, K. Hw., 16) Pawlak Piotr B I, K., Hw. St., 17) Piękoś Tadeusz B I, K., Hw., 18) Pleniewiczówna Marya B I, 19) Rozwadowski Franciszek B I, 20) Salabura Władysław B I, 21) Szmidtówna Anna K., R. Hw., 22) Ślizowski Jan K., Hw., St., 23) Wilusz Antoni B I, K., R., Hw., 24) Wołoszyńska Marya St.

B I = Buchalterya w interesie towarowym;

K. = Korespondencya handlowa i prace kantorowe.

R. = Rachunki kupieckie.

Hw. = Nauka o handlu i wekslach.

St. = Stenografia.

